

Státní
veterinární
správa

Státní veterinární správa

**Zpráva o činnosti v oblasti
ochrany zdraví zvířat v roce 2013**

Informační
bulletin
č. 2/2014

1. STRATEGICKÉ CÍLE V OBLASTI OCHRANY ZDRAVÍ ZVÍŘAT	4
1.1. Personální obsazení v roce 2013.....	5
2. STAVY ZVÍŘAT	6
2.1. SKOT	6
2.2. OVCE	7
2.3. KOZY	8
2.4. PRASATA.....	9
2.5. KONĚ	10
2.6. DRŮBEŽ	11
2.7. RYBY	11
2.8. PORÁŽKY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT	13
2.9. PŘESUNY ZVÍŘAT EVIDOVANÉ V SYSTÉMU TRACES.....	14
2.10. VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘ	16
3. KONTROLA ZDRAVÍ ZVÍŘAT A NAŘÍZENÉ VAKCINACE	17
3.1. PŘEŽVÝKAVCI	17
3.1.1. Tuberkulóza skotu.....	17
3.1.2. Tuberkulóza koz.....	18
3.1.3. Brucelóza skotu (<i>B. abortus</i>).....	18
3.1.4. Cysticerkóza skotu	20
3.1.5. Brucelóza ovcí a koz (<i>B. melitensis</i>)	24
3.1.6. Infekční bovinní rinotracheitida (<i>IBR</i>)	25
3.1.7. Enzootická leukóza skotu (<i>EBL</i>).....	27
3.1.8. Transmisivní spongiformní encefalopatie (<i>TSE</i>) – <i>BSE</i> a <i>Klusavka (Scrapie)</i>	28
3.1.9. Katarální horečka ovcí (<i>Blue Tongue</i>).....	30
3.1.10. <i>Q</i> horečka	32
3.1.11. Paratuberkulóza	34
3.1.12. <i>Maedi – Visna</i>	34
3.1.13. Artritida a encefalitida koz.....	35
3.1.14. <i>Schmallenberg virus (SBV)</i>	37
3.1.15. Genotypizace a parentita ovcí.....	38
3.2. PRASATA.....	40
3.2.1. Klasický mor prasat (<i>KMP</i>).....	40
3.2.2. Vezikulární choroba prasat.....	41
3.2.3. <i>Aujeszkyho choroba u domácích prasat</i>	41
3.2.4. <i>Brucelóza prasat</i>	42
3.3. DRŮBEŽ	43
3.3.1. Aviární influenza - <i>Ptačí chřipka</i>	43
3.3.2. <i>Newcastleská choroba - Pseudomor drůbeže</i>	46
3.3.3. <i>Tlumení salmonel v chovech drůbeže</i>	50
3.4. KOŇOVITÍ	59
3.4.1. Infekční anémie koní.....	59
3.4.2. Nakažlivý zánět dělohy koní	60
3.4.3. <i>Západonilská horečka</i>	60
3.4.4. <i>Trichofytóza</i>	62
3.5. VOLNĚ ŽIJÍCÍ	64
3.5.1. <i>ZAJÍCI</i>	64

3.5.2.	VZTEKLINA	67
3.5.3.	AUJESZKYHO CHOROBA U DIVOKÝCH PRASAT	69
3.5.4.	PARAZITÓZY VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘE	71
3.6.	RYBY	74
3.7.	VČELY	77
3.7.1.	Mor včelího plodu	77
3.7.2.	Varroáza	80
4.	ČINNOST ODDĚLENÍ PRO ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ – KC BRNO	83
4.1.	Součinnostní cvičení.....	83
4.2.	Pohotovostní plány pro případ vzniku nebezpečných nákaz.....	83
4.3.	Pohotovostní plány pro případ vzniku mimořádných událostí.....	84
4.4.	Likvidace ohnisek – přehled utrácení zvířat z důvodu výskytu nebezpečné nákazy.....	84
	v období 1. 1. 2013 – 31. 12. 2013.....	84
5.	MIMOŘÁDNÁ KONTROLNÍ AKCE – DOVOZY ZVÍŘAT.....	85
6.	LABORATORNÍ DIAGNOSTIKA	86

1. Strategické cíle v oblasti ochrany zdraví zvířat

udržení statusů země prosté – brucelózy skotu, tuberkulózy skotu, enzootické leukózy skotu, brucelózy ovcí a koz, Aujeszkyho choroby prasat, vztekliny;

ozdravování od nebezpečných nákaz a snížení prevalence původců nebezpečných nákaz Národního ozdravovacího programu (NOP) od infekční rinotracheitidy skotu (IBR), Národní program pro tlumení salmonel v chovech drůbeže, monitoring TSE u skotu, ovcí, koz, monitoring katarální horečky ovcí, monitoring aviární influenzy;

ochrana území před zavlečením aktuálně se vyskytujících nákaz v zemích Společenství nebo ve třetích zemích – Slintavka a kulhavka, vztekлина, katarální horečka ovcí, aviární influenza, klasický mor prasat atd.;

příprava a realizace pohotovostních plánů v případě podezření nebo výskytu nebezpečných nákaz;

zajištění vzdělávání úředních veterinárních lékařů, soukromých veterinárních lékařů a chovatelské veřejnosti.

V roce 2013 plnila ČR úspěšně kritéria monitoringu pro udržení statutu země prosté vztekliny, tuberkulózy, brucelózy a leukózy skotu, brucelózy ovcí a Aujeszkyho choroby u prasat. Pokračovaly a byly podle plánu plněny Národní programy pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic pro produkci vajec, v reprodukčních chovech nosnic, v chovech kuřat chovaných na maso a v reprodukčních a výkrmových chovech krůt. V rámci Národního programu ozdravování od infekční bovinní rinotracheitidy byly zahájeny přípravy na a ukončení tohoto programu. V chovech skotu nadále pokračovalo sledování výskytu Schmallenberg viru. Zhoršená nálezová situace byla zaznamenána v chovech ryb, kde bylo zjištěno 5 nových ohnisek virové hemorhagické septikémie.

U lovné zvěře byl prvním rokem proveden plošný, povinný monitoring helmintóz, jehož výsledky jsou určeny pro následné antiparazitární ošetření zvěře. V souvislosti s nálezovou situací v okolních státech bylo prováděno sledování nákaz, které by mohly znamenat riziko pro zdraví člověka. S využitím vzorků, které jsou standardně odebírány a vyšetřovány od zmetalek, bylo vyšetření u skotu, ovcí a koz rozšířeno o vyšetření na Q horečku. U koní bylo třetím rokem provedeno plošné vyšetření na přítomnost protilátek proti viru západonilské horečky a byl potvrzen výskyt těchto protilátek v populaci koní na území ČR.

Z důvodu zvýšeného výskytu teniázy u lidí v Moravskoslezském kraji bylo v populaci skotu provedeno šetření, v jehož rámci bylo využito sérologické vyšetření skotu na přítomnost protilátek. Výsledky tohoto šetření nepotvrdily jako zdroj infekce hovězí maso, nicméně byla zjištěna poměrně vysoká séroprevalence protilátek, která nebyla v korelaci s makroskopickými nálezy cysticereků na jatkách.

1.1. Personální obsazení v roce 2013

Odbor ochrany Zdraví a pohody zvířat

MVDr. Zbyněk Semerád, *ředitel odboru*

Anna Mrázková, *asistentka*

MVDr. Leoš Čeleda, CSc.

Oddělení ochrany zdraví zvířat:

MVDr. Petr Šatrán, Ph.D., *vedoucí oddělení*

MVDr. Jan Bažant

MVDr. Martin Beňka

MVDr. Marie Bleierová – od 1. 11. 2013

MVDr. Milada Dubská

MVDr. Tomáš Krůta

MVDr. Pavel Texl

MVDr. Marie Vágnerová

Oddělení pro řešení krizových situací, Brno:

MVDr. Petr Kučínský, CSc., *vedoucí oddělení*

MVDr. Richard Wallo

Ing. František Svoboda

STAVY ZVÍŘAT

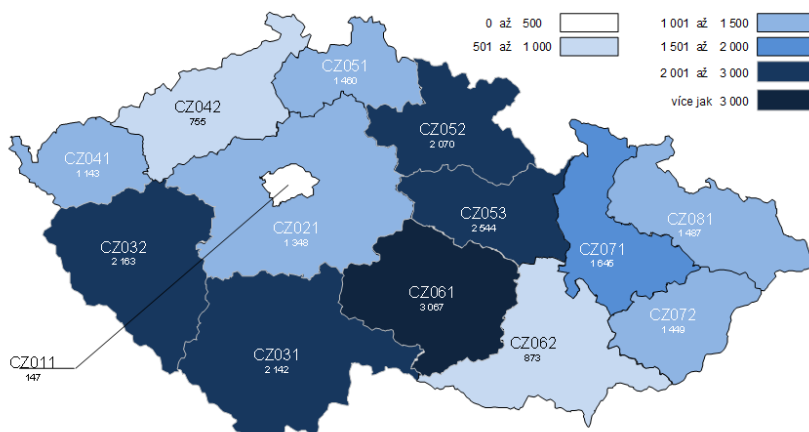
2.1. SKOT

Populace skotu v ČR v letech 2010 - 2013

Kraj	2010		2011		2012		2013	
	Skot	Hospo- dářství	Skot	Hospo- dářství	Skot	Hospo- dářství	Skot	Hospo- dářství
Praha	733	12	706	13	729	11	730	17
Jihomoravský	63 424	677	59 839	797	62 595	777	62 808	812
Jihočeský	217 032	2 780	211 514	2 941	219 754	2 926	215 421	3 021
Pardubický	114 770	1 586	111 973	1 780	116 000	1 736	114 962	1 835
Královéhradecký	100 777	1 394	96 360	1 512	101 057	1 531	98 508	1 593
Vysočina	208 405	2 279	207 787	2 327	211 740	2 344	208 419	2 347
Karlovarský	38 436	385	33 245	391	38 828	368	37 869	422
Liberecký	47 493	916	43 943	915	48 161	976	46 166	1 005
Olomoucký	88 151	963	84 738	1 026	88 595	995	86 617	1 054
Plzeňský	163 947	1 794	158 166	1 908	168 455	1 868	163 549	1 954
Středočeský	149 140	2 069	142 986	2 941	150 059	2 240	148 503	2 310
Moravskoslezský	82 443	1 739	76 902	1 970	83 617	1 913	80 725	2 123
Ústecký	41 739	720	37 252	739	41 250	706	40 264	828
Zlínský	59 821	1 080	58 939	1 214	59 271	1 102	57 412	1 276
Celkem	1 376 311	18 394	1 324 350	19 658	1 390 111	19 493	1 361 953	20 597

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita skotu v ČR 2013 na 100 km²

Code NUTS	Region (Czech)
CZ011	Hlavní město Praha
CZ021	Středočeský kraj
CZ031	Jihočeský kraj
CZ032	Plzeňský kraj
CZ041	Karlovarský kraj
CZ042	Ústecký kraj
CZ051	Liberecký kraj

Code NUTS	Region (Czech)
CZ052	Královéhradecký kraj
CZ053	Pardubický kraj
CZ061	Vysočina
CZ062	Jihomoravský kraj
CZ071	Olomoucký kraj
CZ072	Zlínský kraj
CZ081	Moravskoslezský kraj

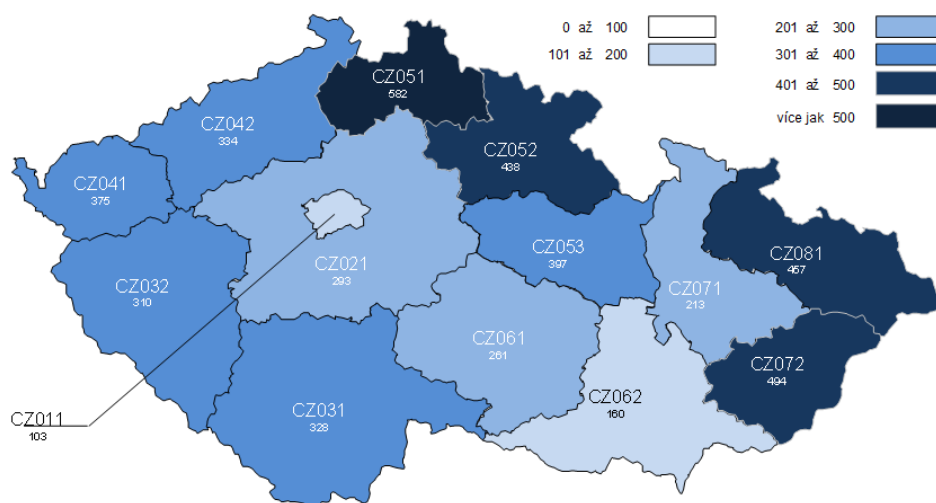
2.2. OVCE

Populace ovcí v ČR v letech 2010 - 2013

Kraj	2010		2011		2012		2013	
	ovcí	Hospo- dářství	ovcí	Hospo- dářství	ovcí	Hospo- dářství	ovcí	Hospo- dářství
Praha	408	51	355	51	449	63	511	71
Středočeský	26 418	1 688	25 372	1 743	11 181	707	32 218	2 293
Jihočeský	29 445	1 523	28 866	1 604	32 512	2 102	32 947	1 946
Plzeňský	22 681	1 145	23 200	1 212	17 296	1 093	23 437	1 387
Karlovarský	11 663	317	11 909	336	24 492	1 355	12 425	405
Ústecký	13 723	613	14 739	665	10 889	853	17 811	835
Liberecký	16 701	797	16 769	798	17 845	764	18 406	981
Královehradecký	17 984	1 026	19 127	1 074	12 288	363	20 865	1 322
Pardubický	15 278	996	15 353	1 023	17 614	1 157	17 935	1 211
Vysočina	13 922	883	14 351	947	25 825	1 206	17 767	1 158
Jihomoravský	9 450	563	9 912	642	31 953	1 848	11 486	772
Olomoucký	9 251	593	9 881	753	21 224	1 237	11 226	877
Moravskoslezský	23 748	1 179	18 475	1 376	19 090	935	19 580	1 604
Zlínský	18 502	1 080	23 954	1 120	19 261	1 501	24 803	1 245
Celkem	229 174	12554	232 263	13 344	261919	15 184	261 417	16 107

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita ovcí v ČR 2013 na 100km²

Code NUTS	Region (Czech)
CZ011	Hlavní město Praha
CZ021	Středočeský kraj
CZ031	Jihoceský kraj
CZ032	Plzeňský kraj
CZ041	Karlovarský kraj
CZ042	Ústecký kraj
CZ051	Liberecký kraj

Code NUTS	Region (Czech)
CZ052	Královehradecký kraj
CZ053	Pardubický kraj
CZ061	Vysočina
CZ062	Jihomoravský kraj
CZ071	Olomoucký kraj
CZ072	Zlínský kraj
CZ081	Moravskoslezský kraj

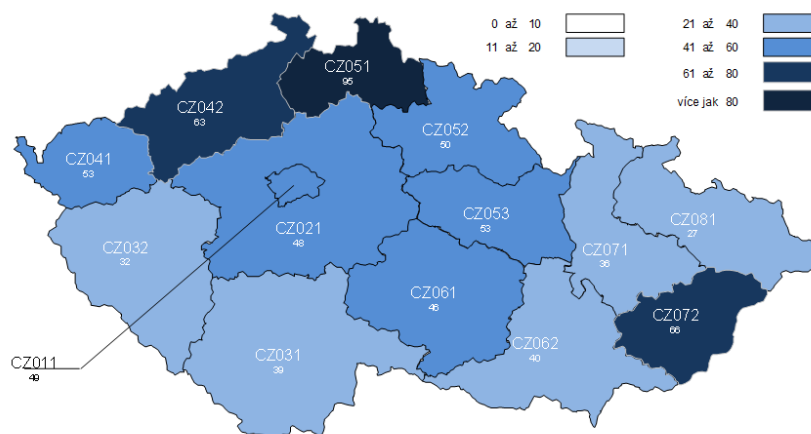
2.3. KOZY

Populace koz v ČR v letech 2010 – 2013

Kraj	2010		2011		2012		2013	
	Koz	Hospo- dářství	Koz	Hospo- dářství	koz	Hospo- dářství	koz	Hospo- dářství
Praha	139	37	178	41	204	47	242	53
Středočeský	3 975	642	3 970	671	2 593	553	5 264	940
Jihočeský	2 888	476	3 121	544	5 055	842	3 955	681
Plzeňský	1 765	329	1 945	361	2 944	490	2 422	463
Karlovarský	1 736	162	1 735	184	2 341	426	1 747	213
Ústecký	2 658	324	2 788	360	1 734	478	3 360	458
Liberecký	2 349	338	2 257	349	3 288	429	3 000	421
Královehradecký	1 742	329	1 931	366	1 959	197	2 394	461
Pardubický	1 885	330	1 731	346	2 239	398	2 417	436
Vysočina	2 250	414	2 474	453	1 595	301	3 101	518
Jihomoravský	2 002	461	2 166	512	3 678	637	2 888	585
Olomoucký	1 240	369	1 397	418	2 175	407	1 885	495
Moravskoslezský	1 477	322	1 851	400	2 812	403	2 634	552
Zlínský	1 500	242	1 459	261	2 273	471	1 454	331
Celkem	27 606	4775	29003	5266	34 890	6 079	36 763	6 607

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita koz v ČR 2013 na 100 km²

Code NUTS	Region (Czech)
CZ011	Hlavní město Praha
CZ021	Středočeský kraj
CZ031	Jihočeský kraj
CZ032	Plzeňský kraj
CZ041	Karlovarský kraj
CZ042	Ústecký kraj
CZ051	Liberecký kraj

Code NUTS	Region (Czech)
CZ052	Královehradecký kraj
CZ053	Pardubický kraj
CZ061	Vysočina
CZ062	Jihomoravský kraj
CZ071	Olomoucký kraj
CZ072	Zlínský kraj
CZ081	Moravskoslezský kraj

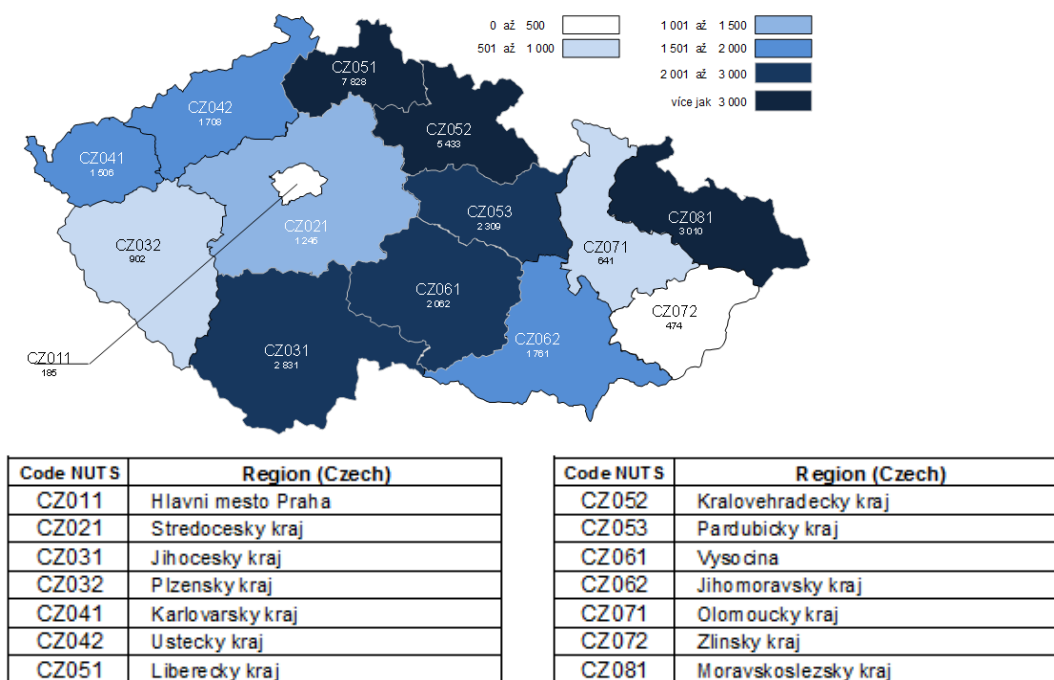
2.4. PRASATA

Populace prasat v ČR v letech 2010 - 2013

Kraj	2010		2011		2012		2013	
	Počet prasat	Hospo- dářství	Počet prasat	Hospo- dářství	Počet prasat	Hospo- dářství	Počet prasat	Hospo- dářství
Praha	784	7	10477	18	921	32	917	29
Jihočeský	198942	357	173 243	398	248 098	270	163 352	434
Jihomoravský	263019	267	261 098	364	157 235	230	247 596	51
Karlovarský	26003	54	10 523	30	137 597	41	18 776	113
Královehradecký	148442	170	124 286	213	17 679	174	126 751	86
Liberecký kraj	43717	56	24 942	65	85 413	55	33 738	40
Moravskoslezský	62849	116	61 712	133	43 413	133	49 905	56
Olomoucký	138765	202	111 408	226	112 886	151	104 341	114
Pardubický	125395	273	127 478	270	136 794	208	137 133	111
Plzeňský	163556	219	134 968	253	289 740	186	140 145	308
Středočeský	302696	526	291 133	587	264 613	475	258 527	374
Ústecký	62048	178	68 719	181	105 213	163	91 120	62
Vysočina	312776	501	280 866	605	66 262	405	284 758	168
Zlínský	78210	93	67 431	91	60 665	62	68 182	56
Celkem	1 927 202	3 019	1 719 784	3 433	1 726 529	2 585	1 725 241	2 002

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita prasat v ČR 2013 na 100 km²

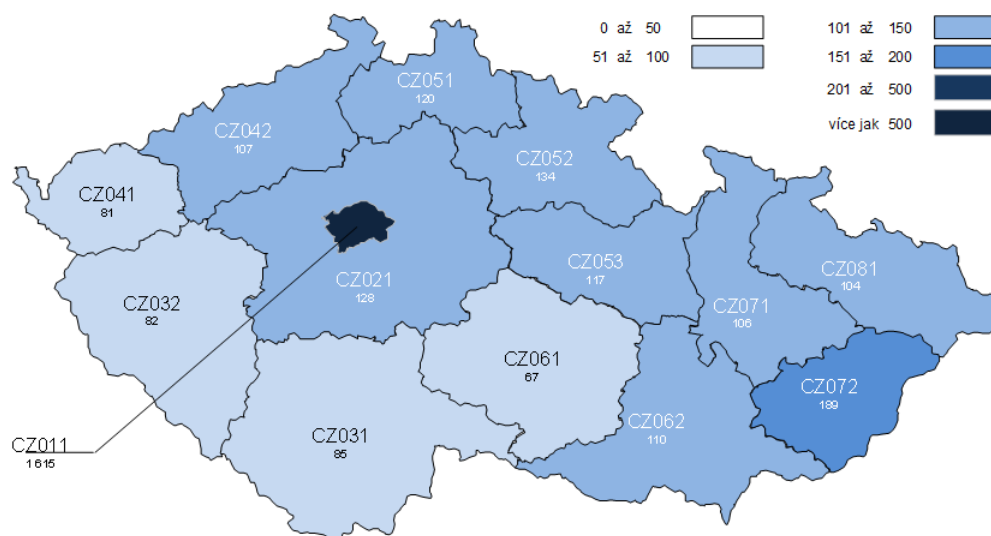
2.5. KONĚ

Populace koní v ČR v letech 2010 – 2013

Kraj	2010		2011		2012		2013	
	Koní	Hospo- dářství	Koní	Hospo- dářství	Koní	Hospo- dářství	Koní	Hospo- dářství
Praha			7 193	106	7 610	495	8 013	561
Středočeský			10 000	2 212	13 281	2 104	14 089	2 276
Jihočeský			7 716	1 347	8 146	1 353	8 523	1 423
Plzeňský			5 505	1 125	5 907	1 138	6 165	1 184
Karlovarský			2 458	368	2 569	364	2 669	379
Ústecký			5 106	913	5 364	938	5 688	1 006
Liberecký			3 331	713	3 614	707	3 806	765
Královehradecký			5 829	1 136	6 067	1 153	6 367	1 231
Pardubický			4 940	879	5 104	895	5 308	957
Vysočina			4 104	867	4 299	875	4 528	951
Jihomoravský			7 299	959	7 644	1 042	7 943	1 128
Olomoucký			5 049	1 093	5 286	1 134	5 568	1 212
Moravskoslezský			6 933	1 222	7 163	1 333	7 473	1 438
Zlínský			5 111	965	5 385	1 001	5 665	1 074
Celkem	84 350	14 367	80 574	14 532	87 439	14 532	91 805	15 585

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR)

Denzita koní v ČR 2013 na 100 km²

Code NUTS	Region (Czech)
CZ011	Hlavní město Praha
CZ021	Středočeský kraj
CZ031	Jihočeský kraj
CZ032	Plzeňský kraj
CZ041	Karlovarský kraj
CZ042	Ústecký kraj
CZ051	Liberecký kraj

Code NUTS	Region (Czech)
CZ052	Královehradecký kraj
CZ053	Pardubický kraj
CZ061	Vysočina
CZ062	Jihomoravský kraj
CZ071	Olomoucký kraj
CZ072	Zlínský kraj
CZ081	Moravskoslezský kraj

2.6. DRŮBEŽ

Stav drůbeže v ČR v letech 2010 – 2013

Druh a kategorie drůbeže	2010	2011	2012	2013
Reprodukční chovy	4 074 807	4 417 769	2 622 539	4 126 115
Nosnice pro produkci konzumních vajec	8 382 000	8 011 152	5 693 134	7 476 215
Kuřata chovaná na maso	140 701 992	130 817 705	132 446 600	145 256 919
Kur domácí celkem	153 158 799	142 986 347	140 762 273	156 859 249
Krůty - rodičovský chov	20 950	21 496	12 600	
Krůty výkrm	852 853	948 694	811 400	
Krůty celkem	873 803	970 190	824 000	440 026
Kachny rodičovský chov	40 000	42 000	49 149	
Kachny výkrm	1 100 000	360 000	6 975 851	
Kachny celkem	1 140 000	402 000	7 025 000	271 824
Husy rodičovský chov	10 000	12 000	8 640	
Husy výkrm	80 000	7 000	145 360	
Husy celkem		19 000	154 000	19 609
Celkem	155 436 190	144 377 537	148 765 273	157 571 099

Zdroj: Integrovaný zemědělský registr (IZR), SVS

2.7. RYBY

Populace ryb v ČR v letech 2010 – 2013

	2010		2011		2012		2013	
	Počet ryb (t)	Hospodářství	Počet ryb (t)	Hospodářství	Počet ryb (t)	Hospodářství	Počet ryb (t)	Hospodářství
Celkem	25 000	1 647	20 420	1 641	24 410	1 845	20 647	1 984

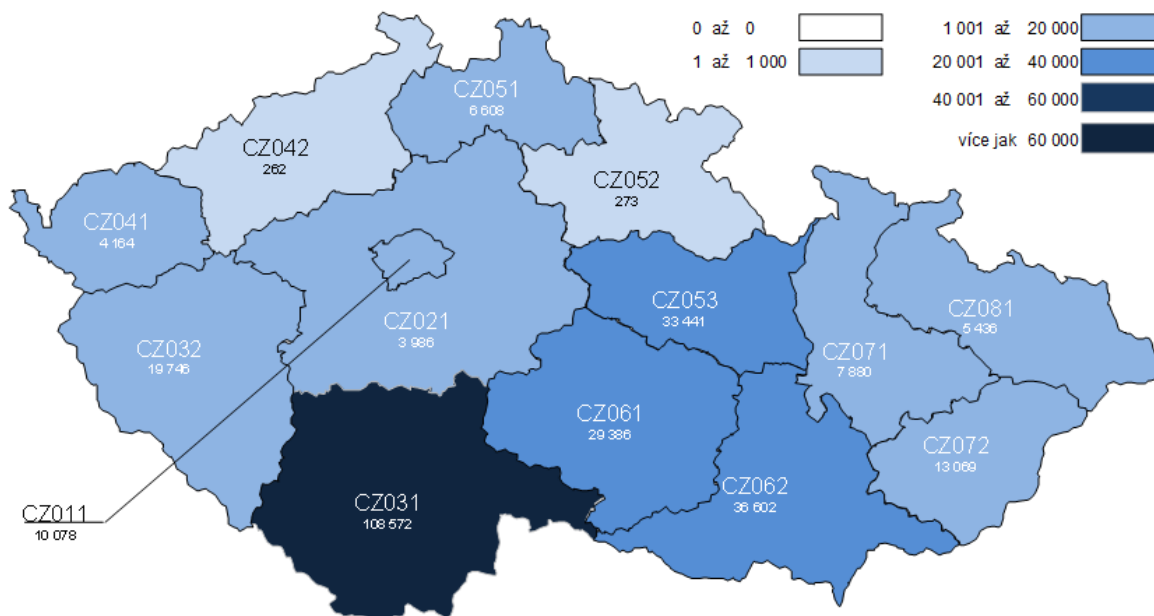
Zdroj: Ministerstvo zemědělství (MZe)

Odlov ryb v ČR v jednotlivých krajích, 2013

Kraj	2013	
	Množství ryb (kg)	Počet hospodářství
Praha	50 000	29
Středočeský	439 000	374
Jihočeský	10 919 000	434
Plzeňský	1 493 000	308
Karlovarský	138 000	113
Ústecký	14 000	62
Liberecký	209 000	40
Královehradecký	13 000	86
Pardubický	1 511 000	111
Vysočina	1 997 000	168
Jihomoravský	2 634 000	51
Olomoucký	415 000	114
Moravskoslezský	518 000	56
Zlínský	295 000	38
Celkem	20 645 000	1 984

Zdroj: Ministerstvo zemědělství (MZe)

Ryby – denzita odlovu - kg na 100 km² - 2013

Code NUT S	Region (Czech)
CZ011	Hlavní město Praha
CZ021	Středočeský kraj
CZ031	Jihočeský kraj
CZ032	Plzeňský kraj
CZ041	Karlovarský kraj
CZ042	Ústecký kraj
CZ051	Liberecký kraj

Code NUT S	Region (Czech)
CZ052	Královehradecký kraj
CZ053	Pardubický kraj
CZ061	Vysočina
CZ062	Jihomoravský kraj
CZ071	Olomoucký kraj
CZ072	Zlínský kraj
CZ081	Moravskoslezský kraj

2.8. PORÁŽKY HOSPODÁŘSKÝCH ZVÍŘAT

Počet prohlídek jatečných zvířat v letech 2010 – 2013

Kategorie zvířat	2010	2011	2012	2013
krávy	124 385	118 318	116 267	108 828
jalovice	27 389	26 193	25 628	23 663
ostatní skot	115 417	109 174	94 253	96 917
telata	10 792	11 001	10 347	10374
celkem skot	277 983	264 686	236 148	239 782
prasnice	79 511	75 094	57 628	57 437
ostatní prasata	3 108 241	2 977 028	2 712 646	2 638 207
kanci	861	753	584	
celkem prasata	3 188 613	3 053 433	2 770 858	2 695 644
ovce, jehňata	11 125	12 043	12 181	12 850
kozy, kůzlata	756	710	640	584
koně, hříbata	328	428	407	402
celkem velká zvířata	3 477 944	3 330 742	3 030 297	2 949 262
kuřata	124 936 028	111 388 868	115 072 338	109 021 627
slepice, kohouti	3 753 137	2 937 282	2 118 847	2 789 816
krůty	151 548	134 108	81 037	90 921
hrabavá drůbež	128 840 713	114 460 258	117 272 222	111 902 364
kachny, husy	2 388 724	1 409 405	1 444 043	1 749 113
králíci	713 225	724 993	736 858	475 294
běžci	1 377	1 511	1 180	1 708
celkem všechna zvířata včetně farmových	135 427 837	120 011 927	122 484 600	117 077 741

Zdroj: SVS

2.9. PŘESUNY ZVÍŘÁT EVIDOVANO V SYSTÉMU TRACES

TRAdE Control and Expert System (TRACES) je nástroj pro sledování pohybu zvířat a produktů živočišného původu na území Evropské unie i mimo ně. Zaměřuje se také na dovoz krmiv a potravin jiného než živočišného původu, jakož i rostlin, osiva a rozmnožovacího materiálu.

TRACES - Export živých zvířat z ČR v roce 2013					
země určení	skot	prasata	ovce	kozy	drůbež
EU					
Belgie	27 087	4	0	5	0
Bulharsko	0	228	33	0	696 540
Dánsko	0	0	0	0	0
Estonsko	70	0	0	0	24 300
Finsko	0	1	0	0	0
Francie	7 208	0	100	0	0
Irsko	0	0	0	0	0
Itálie	11 212	1 511	1 746	0	62 700
Kypr	0	0	0	0	0
Litva	91	28	0	0	722 563
Lotyšsko	0	0	0	0	20 000
Lucembursko	0	0	0	0	0
Maďarsko	320	111 699	311	0	424 600
Malta	108	0	0	0	0
Německo	32 566	35 822	4 014	3	9 480 588
Nizozemsko	19 767	94	447	0	119 466
Polsko	6 874	3 280	0	0	16 617 101
Portugalsko	0	0	0	0	14 240
Rakousko	54 876	6 882	6 789	0	164 206
Rumunsko	368	2 355	16	0	22 690 810
Řecko	2 075	0	0	0	35 150
Slovensko	1 661	106 897	1 462	76	41 004 283
Slovinsko	9 527	0	0	0	16 560
Spojené království	0	0	0	3	47 760
Španělsko	4 125	21	0	0	92 400
Švédsko	0	0	0	0	0
celkem EU	177 935	268 822	14 918	87	92 233 267
třetí země					
Chorvatsko	15 011	6 200	9	0	0
Norsko	0	0	0	0	0
Rusko	0	177	250	0	212 280
Švýcarsko	7	0	0	0	2 500
Turecko	2 855	0	0	0	0
Ukrajina	668	1 164	31	82	8 398 300
jiná třetí země	10 748	1 533	0	2	792 534
celkem třetí země	29 289	9 074	290	84	9 405 614
CELKEM	207 224	277 896	15 208	171	101 638 881

Zdroj: TRACES, SVS

TRACES - Import živých zvířat do ČR v roce 2013

země původu	skot	prasata	ovce	kozy	drůbež
EU					
Belgie	6	1 000	0	0	0
Bulharsko	0	0	0	0	0
Dánsko	71	237 302	0	0	1 271 600
Estonsko	0	0	0	0	0
Finsko	0	1	0	0	0
Francie	180	2 736	106	0	227 128
Irsko	0	0	0	0	0
Itálie	0	0	0	0	2 160
Kypr	0	0	0	0	0
Litva	0	0	0	0	0
Lotyšsko	0	0	0	0	0
Lucembursko	0	0	0	0	0
Maďarsko	0	1 496	35	0	2 467 747
Malta	0	0	0	0	0
Německo	1 026	194 131	473	17	11 389 589
Nizozemsko	542	46 003	32	82	316 048
Polsko	46	4 221	3	0	1 208 799
Portugalsko	0	0	0	0	0
Rakousko	124	2 100	34	3	654 370
Rumunsko	0	0	0	0	0
Řecko	0	0	0	0	0
Slovensko	1 118	19 934	114	5	8 273 753
Slovinsko	0	0	0	0	0
Spojené království	5	0	0	0	51 558
Španělsko	0	0	0	0	0
Švédsko	1	0	2	0	0
celkem EU	3 119	508 924	799	107	25 862 752
třetí země					
Chorvatsko	0	0	0	0	0
Norsko	0	0	0	0	0
Rusko	0	0	0	0	0
Švýcarsko	9	0	0	0	0
Turecko	0	0	0	0	0
Ukrajina	0	0	0	0	0
jiná třetí země	0	200	0	0	0
celkem třetí země	9	200	0	0	0
CELKEM	3 128	509 124	799	107	25 862 752

Zdroj: TRACES, SVS

2.10. VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘ

Výsledky mysliveckého hospodaření v období 4/2012 – 4/2013

	skutečný lov zvěře-odstřel	skutečný lov zvěře-odchyt	odstřel v oborách	úhyn zvěře celkem	JKS k 31.3. sčítaný
zvěř jelení	21 919	28	1 415	1 029	29 885
zvěř daňčí	14 589	151	3 323	930	27 745
zvěř mufloní	9 094	266	2 001	650	21 274
zvěř srnčí	108 297	25 360	34	503	303 182
zvěř černá	184 144	205	3 677	3 626	63 872
zvěř siky	12 524	35	191	257	10 424
zvěř jelence	70	18	43	45	434
zvěř kamzičí	15	0	0	0	322
zajíc polní	55 794	516	3	8 564	267 642
králík divoký	111	0	0	143	2 648
polák velký a chocholatý	997	0	0	2	3 118
zvěř bažantí	517 556	1 152	1 860	15 004	208 885
perlička obecná	120	0	0	0	52
orebice horská	1 159	0	0	0	104
krocen divoký	137	0	0	0	151
kachna divoká	268 751	0	84	5 887	121 403
husy	1 669	0	4	7	9 193

Početní stavy a odlov ostatních druhů zvěře

	početní stav	lov
liška obecná celkem	65 815	75 296
liška pomocí norníků	-	11 291
jezevec lesní	26 710	3 048
kuna lesní a skalní	80 426	14 897
ondatra pižmová	30 997	625
holub hřivnáč	176 369	20 212
straka obecná	97 141	14 317
vrána obecná	32 493	2 342
tchoř tmavý a stepní	10 759	7
hrdlička zahradní	138 179	3 936
špaček obecný	410 025	74

Zdroj: MZe

3. Kontrola zdraví zvířat a nařízené vakcinace

3.1. PŘEŽVÝKAVCI

Tuberkulóza skotu

Tuberkulóza skotu je chronické onemocnění vyvolané infekcí *Mycobacterium bovis*. Je přenosné na ovce, kozy a další savce, i na člověka. Zdrojem infekce je nemocné zvíře, nebo člověk. K nakažení dochází vdechnutím nebo perorálně.

Ozdravovací program byl v ČR úspěšně ukončen v roce 1968 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za oficiálně prosté tuberkulózy pokud jde o stáda skotu. Pro udržení uvedeného statusu je nutné dle platné legislativy EU a požadavků OIE kódu provádět monitoring uvedené nákazy.

Rozsah vyšetření v roce 2013:

V rámci monitoringu se v roce 2013 prováděla jednoduchá tuberkulinace (Bovitubal) u zvířat při dovozu zvířat (vyjma jatečných) ze třetích zemí, při přemístění z jiných členských států a u plemenných býků v inseminačních stanicích nebo v přirozené plemenitbě.

Za celý rok 2013 bylo provedeno celkem **6 560** tuberkulinací a všechny s negativním výsledkem.

Monitoring TBC skotu 2010 - 2013

Rok	Populace skotu celkem		Infikovaná stáda		Tuberkulinace	Počet zvířat s PA změnami odeslané k vyšetření	Počet bakteriologicky pozitivních zvířat
	Stád	Zvířat	Počet	%	Počet zvířat		
2010	18 394	1 376 311	0	0	5 162	2	0
2011	19 658	1 324 350	0	0	6 338	5	0
2012	18 472	1 348 969	0	0	6 560	0	0
2013	18 789	1 368 602	0	0	7 151	1	0

V roce 2013 bylo u poraženého býka na jatkách v působnosti KVS SVS pro Středočeský kraj zjištěno pozitivní bakteriologické vyšetření na TBC. Následnou kultivací však *M. bovis* nebyl prokázán.

TBC skotu v Evropě – 2013 (ADNS)

3.1.2. Tuberkulóza koz

V rámci monitoringu se v roce 2013 prováděla jednoduchá tuberkulinace (Bovitubal) v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka.

Za celý rok 2013 bylo provedeno celkem 2 031 tuberkulinací na 82 hospodářstvích a všechny s negativním výsledkem.

Monitoring TBC koz 2010 – 2013

Rok	Kozy			
	Počet vzorků	Positivní	Počet vyšetřených hospodářství	Positivní hospodářství
2010	1 712	0	83	0
2011	1 557	0	65	0
2012	2 084	0	86	0
2013	2 031	0	82	0

3.1.3. Brucelóza skotu (B. abortus)

Brucelóza skotu je nebezpečná nákaza skotu a dalších přežvýkavců, přenosná i na člověka. Původce je *Brucela abortus*. Nákazu šíří nemocné zvíře, které vylučuje původce zejména při zmetání, nebo porodu a mlékem. Dále se šíří infikovanými předměty, stelivem, krmivem a vodou. Nákaza může být rozšířena i osobami přicházejícími z jiných ohnisk, drobnými zvířaty a hlodavci. K nakažení dochází zpravidla perorálně, méně často pohlavním stykem. Nejdůležitějším příznakem je zmetání, zpravidla ve druhé polovině březosti a s tím spojené zadržetí plodových obalů.

Ozdravovací program byl v ČR úspěšně ukončen v roce 1964 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za oficiálně prosté brucelózy, pokud jde o stáda skotu. Pro udržení uvedeného statusu je nutné dle platné legislativy EU a požadavků OIE kódu provádět monitoring uvedené nákazy.

Rozsah vyšetření v roce 2013

sérologické vyšetření krve plemenných býků v izolační stáji, v inseminačních stanicích, v odchovně, v přirozené plemenitbě nebo u chovatele před přemístěním do přirozené plemenitby. Celkem bylo vyšetřeno 7 360 býků s negativním výsledkem.

sérologické vyšetření krve krav a jalovic z hospodářství, která nedodávají mléko do mlékárny. Celkem bylo vyšetřeno 248 134 zvířat s negativním výsledkem.

sérologické vyšetření krve krav na hospodářstvích dodávající mléko do mlékáren. Celkem bylo vyšetřeno 298 487 vyšetření zvířat s negativním výsledkem.

sérologické vyšetření krve zvířat (vyjma jatečných) z členských států, které nemají status země prosté. V roce 2013 nebylo vyšetřeno žádné zvíře.

Sérologické vyšetření bazénového vzorku mléka 2 x ročně na hospodářstvích dodávající mléko do mlékáren. Celkem bylo provedeno 117 787 vyšetření. Bylo zjištěno 15 pozitivních nálezů (z 36 odebraných) na 1 hospodářství v působnosti KVS SVS pro Plzeňský kraj a 18 pozitivních nálezů (z 36 odebraných) na 1 hospodářství v působnosti KVS SVS pro Kraj Vysočina. Při následném sérologickém vyšetření krve zvířat (35 a 39 krav) z uvedených hospodářství bylo podezření z nákazy vyloučeno.

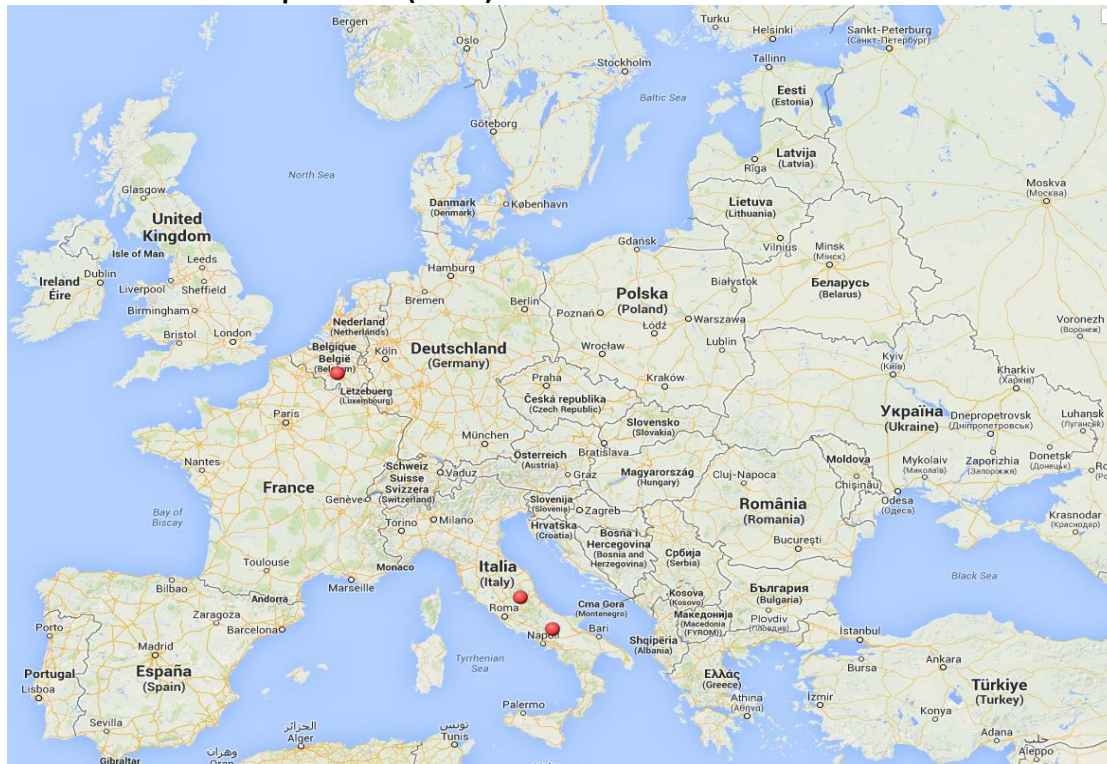
Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po otelení. Celkem bylo vyšetřeno 4 541 zmetalek s negativním výsledkem.

bakteriologické vyšetření zmetků a plodových obalů v případě podezření z nákazy. Celkem byly vyšetřeny 11 zmetků s negativním výsledkem.

Monitoring brucelózy skotu v letech 2010 – 2013

Rok	Populace skotu celkem		Infikovaná stáda		Sérologické vyšetření		Vyšetření bazénových vzorků mléka		
	Stád	Zvířat	Stád	Zvířat	Zvířat	Pozitivní	Stád	Zvířat	Pozitivní
2010	18 394	1 376 311	0	0	543 166	0	1 410	135 192	0
2011	19 658	1 324 350	0	0	536 954	0	2 301	130 042	0
2012	18 472	1 348 969	1	1	559 977	8	1 084	120 448	3
2013	18 789	1 368 602	0	0	558 522	0	1 046	117 787	33

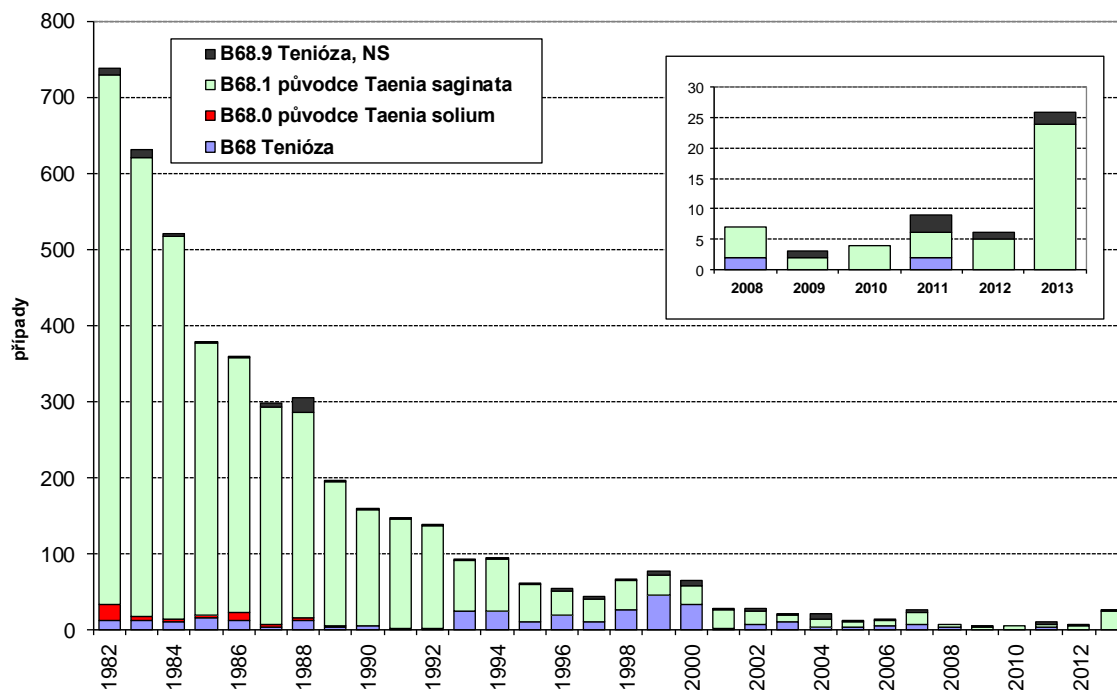
Brucelóza skotu v Evropě – 2013 (ADNS)

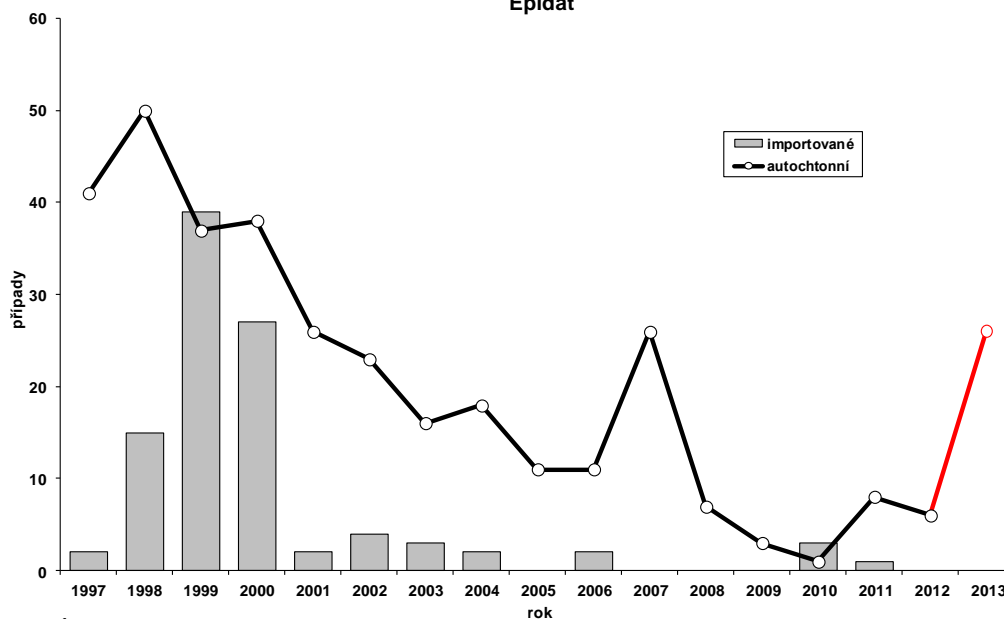
Cysticerkóza skotu

V prvním pololetí tohoto roku 2013 byl zaznamenán zvýšený výskyt nakažení lidí tasemnicemi, jejichž původ je pravděpodobně z nedostatečně tepelně opracovaného masa. Tento zvýšený výskyt byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (Opavsko) a na základě toho Krajská hygienická služba v Moravskoslezském kraji požádala o spolupráci SVS.

Tenióza, ČR, počet hlášených onemocnění podle Mezinárodní klasifikace nemocí, 1982-2013

Graf 2: Tenióza, B68, ČR, 1997-2013^{19k}, domácí a zavlečené případy
Epidat

Zdroj:SZÚ

Předpokládaný původ nakažení je z nedostatečně tepelně opracovaného hovězího masa zakoupeného v obchodních řetězcích v uvedeném kraji. Administrativním došetřením byla dohledána hospodářství, ze kterých bylo prostřednictvím jatek dodáno do obchodních řetězců v kraji hovězí maso. Dalším předpokládaným zdrojem nákazy lidí mohlo být nedostatečně tepelně opracované maso z domácích porážek skotu.

Na základě výše uvedených skutečností Ústřední veterinární správa Státní veterinární správy (dále jen „SVS“) zajistila provedení došetření potencionálního zdroje nákazy. Na vytypovaných hospodářstvích byl prostřednictvím krajských veterinárních správ zajištěn odběr krve pro sérologické vyšetření. Celkem se jednalo o odběr 1 123 vzorků na 20 hospodářstvích (z toho 2 s domácí porážkou).

Samotné laboratorní vyšetření bylo zajištěno prostřednictvím Výzkumného ústavu veterinárního lékařství Brno (dále jen „VÚVeL“), který odebrané vzorky zaslal do laboratoře veterinární fakulty v Curychu ve Švýcarsku. Tato laboratoř patří mezi přední laboratoře, které pracují na vývoji nové spolehlivé laboratorní metody pro diagnostiku cysticerkózy z krve. Doposud se za jedinou metodu diagnostiky považuje nařezávání predilekčních svalových partií v rámci jatečné prohlídky na jatcích. Tato nová laboratorní metoda by měla být výrazně citlivější než v současnosti používaná metoda nařezávání predilekčních svalových partií, avšak nemožňuje stanovit, kolik stádií tasemnice se nachází ve svalovině jednotlivých kusů a také nelze určit, zda cysticerky jsou schopné infekce nebo jsou již zvápenatělé. Citlivost této metody je 81,6 %, jinými slovy řečeno, pomocí této metody lze potvrdit výskyt cysticerků u 81,6 kusů ze 100 infikovaných. Specifita této nové metody je 96,3 %, přičemž tato specifita byla srovnávána s potvrzenými přirozenými infekcemi a experimentálními infekcemi. Tato metoda je vhodná k posouzení, zda se v chovu nacházejí infikovaní jedinci a podle počtu pozitivních vzorů sér vyjádřené v procentech pak posoudit riziko výskytu cysticerkózy v chovu.

Výsledky sérologického vyšetření v chovech skotu

Farma	Kraj	Počet vzorků	Počet pozitivních vzorků	Seroprevalence (%)	Riziko
1.	Z	99	16	16	střední
2.	Z	71	3	4,2	nizké
3.	Z	70	4	5,7	nizké
4.	Z	100	14	14	střední
5.	E	70	17	24,3	vysoké
6.	S	70	17	24,3	vysoké
7.	T	1	0	0	ND
8.	T	3	0	0	ND
9.	T	6	0	0	ND
10.	T	5	0	0	ND
11.	T	70	4	5,7	nizké
12.	T	70	2	2,9	nizké
13.	T	34	2	5,9	nizké
14.	T	50	1	2,0	nizké
15.	T	70	23	32,9	vysoké
16.	T	23	3	13,0	střední
17.	T	70	10	14,3	střední
18.	H	100	13	13	střední
19.	E	70	25	35,7	vysoké
20.	J	70	15	21,4	vysoké
CELKEM		1 122	169	15	střední

Na základě výsledků sérologického vyšetření bylo z 20 chovů skotu v České republice 5 posouzeno jako chovy s vysokým rizikem, neboť více než 20 % vyšetřených kusů mělo protilátky. Další 5 chovů je možno charakterizovat jako chovy se středním rizikem (10 % až 20 % pozitivních kusů) a u zvířat ze zbývajících 10 chovů byly zjištěny pouze ojedinělé pozitivní kusy nebo byla všechna vyšetřovaná zvířata negativní. Mezi negativní patří i 2 hospodářství s domácí porážkou.

Výsledky vyšetření vzorků sér skotu z České republiky umožnily stanovit v tomto případě míru rizika, že při konzumaci tepelně neopracovaného masa skotu z konkrétních chovů je možno se infikovat tasemnicí bezbrannou *Taenia saginata*.

Na základě výsledků laboratorního vyšetření SVS provedla šetření, na která jatka v rámci ČR byla zasílána zvířata z 5 hospodářství (1 v Středočeském kraji, 2 v Pardubickém kraji, 1 na Vysočině a 1 v Moravskoslezském kraji) s nejvyšším rizikem infekce cysticerkózy a zda se pak na uvedených jatkách objevili záchyty cysticerkózy v rámci jateční prohlídky.

Výsledek tohoto šetření je následující: z uvedených 5 nejrizikovějších hospodářství bylo za období leden 2012 až červen 2013 zasláno celkem 1 160 kusů jatečního skotu na 22 jatek v celé ČR. V rámci jateční prohlídky výše uvedeného počtu zvířat nebyla zjištěna žádná cysticerkóza!

Za období leden 2012 až červen 2013 bylo evidováno celkem 73 záchytů cysticerkózy v rámci jateční prohlídky skotu. Tento záchyt byl na 16 jatkách u skotu z 68 hospodářství v rámci celé ČR a jedno zvíře bylo původem ze Slovenska.

V souvislosti s lokalizací výskytu cysticerkózy bylo provedeno i místní šetření v chovech v oblasti se zvýšeným výskytem onemocnění u lidí. Místní šetření se uskutečnilo ve spolupráci s místními úřady a s orgány ochrany přírody. Místní šetření se zaměřilo především na to, zda byl uskutečněn za posledních 24 měsíců přesun skotu z jiného hospodářství a zda byl skot na zelené pastvě nebo byl krměn zeleným krmivem (včetně siláže). Dále bylo sledováno

Jaké je zacházení s kejdou (močůvka, odpadní voda, hnůj):

- a) aplikováno na pole na zaorání
- b) aplikováno na pastvu, kde se pase dobytek nebo pěstuje zelené krmivo

Pokud je dobytek ve stájích, tak zda je obsah septiku sveden:

- a) do oddělené nádrže
- b) do společné nádrže s výkaly zvířat.

Při tomto šetření bylo zjištěno, že u zemědělských podniků nedochází k porušování pravidel pro nakládání s kejdou. Nicméně je zřejmé, že problémy se mohou vyskytovat u drobných chovatelů.

Brucelóza ovcí a koz (*B. melitensis*)

Brucelóza je vleklé onemocnění, projevující se u ovcí a koz abortem a záněty pohlavních orgánů. Nakazit se mohou velbloudi, skot, pes nebo člověk. Vyskytuje se především ve Středomoří a na Blízkém a Středním Východě. Původce se u infikovaných koz, ovcí a velbloudů dlouhou dobu vylučuje do mléka, které je poté významným zdrojem infekce. Velké množství bakterií je vylučováno při abortu nebo předčasném porodu. U ovcí a koz způsobuje aborty, u samců pak záněty nadvarlat a varlat.

Brucelóza ovcí a koz nebyla v ČR nikdy diagnostikována, přesto se provádí její monitoring.

OVCE - Rozsah vyšetření v roce 2013

1. Sérologické vyšetření plemenných licentovaných beranů a nekastrovaných beranů starších 6 měsíců na hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 3 313 beranů s negativním nálezem.
2. Sérologické vyšetření ovcí (samic) v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 12 546 bahnic s negativním nálezem.
3. Sérologické vyšetření ovcí a beranů v 10 % hospodářstvích (stádech) ovcí. Toto vyšetření se provádělo pouze v prvním čtvrtletí roku 2013. Celkem bylo vyšetřeno 509 zvířat s negativním nálezem.
4. Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 23 zmetalek s negativním nálezem.
5. Bakteriologické vyšetření zmetků nebo plodových obalů při podezření z nakažení, a jestliže matka je neznámá. Celkem byli vyšetřeni 2 zmetci s negativním výsledkem.

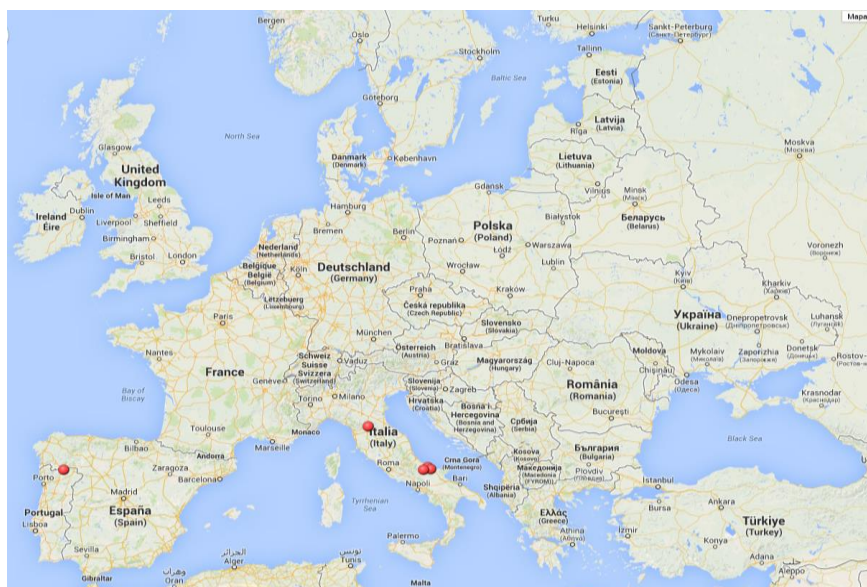
KOZY - Rozsah vyšetření v roce 2013

1. Sérologické vyšetření licentovaných kozlů a nekastrovaných kozlů v hospodářstvích (stádech), v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 763 kozlů s negativním nálezem.
2. Sérologické vyšetření koz v hospodářstvích (stádech) s tržní produkcí mléka nebo v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 3 796 koz s negativním nálezem.
3. Sérologické vyšetření koz a kozlů v 10 % hospodářstvích (stádech) koz. Toto vyšetření se provádělo pouze v prvním čtvrtletí roku 2013. Celkem bylo vyšetřeno 361 zvířat s negativním nálezem.
4. Sérologické vyšetření zmetalek bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 21 zmetalek s negativním nálezem.
5. Bakteriologické vyšetření zmetků a plodových obalů při podezření z nakažení, a jestliže matka je neznámá. V roce 2013 nebyl vyšetřen žádný zmetek.

Monitoring brucelózy ovcí a koz 2010 – 2013

Rok	Ovce					Kozy				
	Stád	Zvířat	Infik. stád	Vyš. zvířat	Počet pozit.	Počet stád	Počet zvířat	Počet infik. stád	Počet vyš. zvířat	Počet pozit.
2010	12 554	229 174	0	14 760	0	4 775	27 606	0	3 564	0
2011	13 344	232 263	0	14 144	0	5 266	29 003	0	3 590	0
2012	15 155	253 577	0	15 489	0	6 101	34 457	0	4 262	0
2013	16 107	261 417	0	16 391	0	6 607	36 763	0	4 941	0

Brucelóza ovcí a koz v Evropě – 2013 (ADNS)

Infekční bovinní rinotracheitida (IBR)

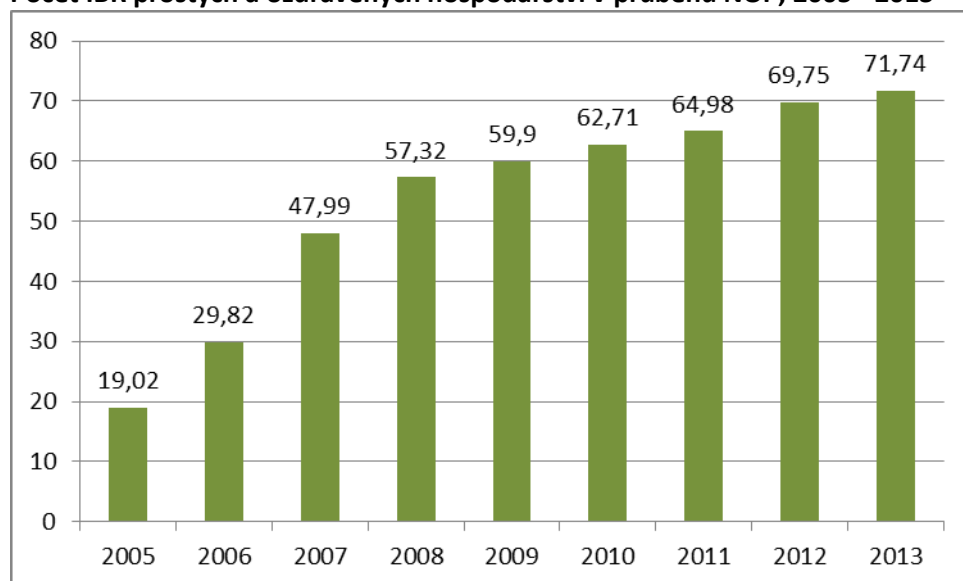
Infekční rinotracheitida skotu – infekční pustulární vulvovaginitida je nebezpečná nákaza postihující především respirační nebo reprodukční ústrojí. Klinický průběh může být skrytý, nebo zjevný. Původcem je bovinní herpesvirus 1 (BHV-1). Infikované zvíře je celoživotním nosičem a možným občasným vylučovatelem viru. K nakažení může dojít v jakémkoli věku. Přenos infekce je přímý nebo nepřímý.

Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu (NOP od IBR)

NOP od IBR byl zahájen v lednu 2006. Osm let průběhu (k 31. 12. 2013) znamenalo vzestup procenta IBR prostých a ozdravených hospodářství z 19,02% na 71,74 %. To znamená, že procento prostých a ozdravených hospodářství se zvýšilo o více než 50 %. Ve skupině malých chovatelů (drobnochovatelů) lze konstatovat, že skoro všechna hospodářství v této kategorii jsou IBR prostá. Pozitivním zjištěním za poslední dva roky je zastavení poklesu počtu chovatelů skotu a pokles skotu všeobecně. Za poslední 2 roky se naopak počet chovatelů skotu zvýšil o více než 500 chovatelů a

dostal se tak na úroveň z roku 2009 a zvýšil se taky počet skotu a to o více než 25 000 kusů zvířat; což jsou bezesporu pozitivní zjištění.

Počet IBR prostých a ozdravených hospodářství v průběhu NOP, 2005 - 2013

Z pohledu procenta hospodářství, v nichž byla eliminována nákaza (prostá a ozdravená), jsou dnes nejdále Plzeňský kraj 88, 35 %, Karlovarský kraj 87, 11 % a kraj Vysočina 83, 77 %.

IBR situace v krajích

Kraj	% prostých k 31. 12. 2005	% prostých a ozdravených k 31. 12. 2013	Nárůst prostých a ozdravených za 8 let v %
Hlavní město Praha	10,00	87,50	77,50
Středočeský kraj	6,02	64,13	58,11
Jihočeský kraj	21,60	78,37	56,77
Plzeňský kraj	51,34	88,35	37,01
Karlovarský kraj	6,50	87,11	80,61
Ústecký kraj	6,70	65,49	58,79
Liberecký kraj	27,82	67,72	39,90
Královéhradecký kraj	26,54	66,43	39,89
Pardubický kraj	2,76	62,03	59,27
Vysočina	47,70	83,77	36,07
Jihomoravský kraj	2,57	53,03	50,46
Olomoucký kraj	1,91	59,02	57,11
Zlínský kraj	1,46	67,54	66,08
Moravskoslezský kraj	0,52	69,23	68,71
CELKEM	19,02	71,74	52,72

Individuální sledování hospodářství, v nichž probíhá ozdravování

V lednu 2011 bylo zahájeno individuální sledování hospodářství, která dokončují ozdravování. Pro tento účel KVS pořídily nové seznamy všech hospodářství, v nichž jsou chována sérologicky pozitivní (infikovaná) zvířata. Tato hospodářství jsou až do ukončení NOP od IBR ve čtvrtletních intervalech individuálně sledována zejména z pohledu úbytku počtu pozitivních zvířat. K 1. 1. 2011 zaevidovali inspektoři KVS celkem 964 hospodářství, v nichž byla chována sérologicky pozitivní zvířata. Za tři roky k 31. 12. 2013 je evidováno 167 těchto hospodářství, tzn. o více jak 82 % méně. K Významnému úbytku počtu hospodářství se sérologicky pozitivním skotem došlo v roce 2012 a 2013.

Rovněž došlo k poklesu počtu chovaného sérologicky pozitivního skotu. Jestliže k 1. 1. 2011 bylo celkem 32 863 pozitivních zvířat, tak k 31. 12. 2013 bylo chováno 5 136 pozitivních zvířat. Procento poklesu za tři roky činí bezmála 85 %.

Enzootická leukóza skotu (EBL)

Enzootická leukóza skotu je nebezpečná nákaza probíhající po dlouhou dobu bez klinických příznaků. Původcem onemocnění jsou Retroviry. Přenosná je na ovce a kozy. Zdrojem infekce jsou výměšky nemocných zvířat, obzvláště v období porodu. K nakažení dochází perorálně při přímém kontaktu, nebo hematogenně, prostřednictvím hmyzu a nedezinfikovaných nástrojů. Inkubační doba je několik roků.

Ozdravovací program zaměřen na eradikaci byl úspěšně dokončen k 30. 6. 1996 a při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za úředně prosté enzootické leukózy skotu, pokud jde o stáda skotu. Pro udržení uvedeného statusu je nutné dle platné legislativy EU a požadavků OIE kódu provádět monitoring uvedené nákazy.

Rozsah vyšetření v roce 2013

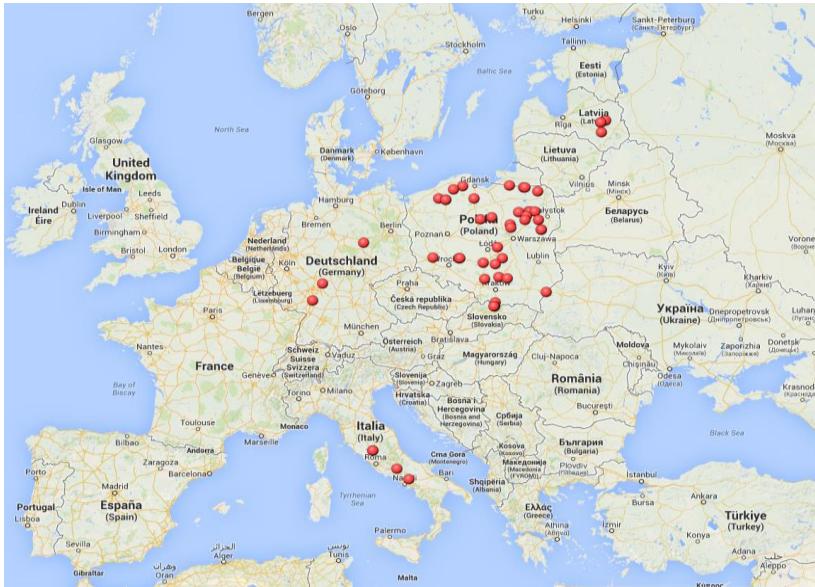
Sérologické vyšetření plemenných býků (býčků) před přemístěním do izolační stáje, v izolační stáji, v inseminační stanici, v přirozené plemenitbě nebo v odchovně. Celkem bylo vyšetřeno 7 224 býků s negativním výsledkem.

Sérologické vyšetření krav v 5 % hospodářství skotu (stád) s 5 % chovaného skotu v jednotlivých krajích. Celkem bylo vyšetřeno 63 781 zvířat s negativním výsledkem.

Počty vyšetření na Enzootickou leukózu v letech, 2010 – 2013

Rok	Skot celkem		Sérologické vyšetření	
	Stád	Zvířat	Zvířat	Pozitivních
2010	18 394	1 376 311	75 815	0
2011	19 658	1 324 350	74 611	0
2012	18 472	1 348 969	70 447	0
2013	18 789	1 368 602	71 005	0

Enzootická leukóza skotu v Evropě – 2013 (ADNS)

Transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) – BSE a Klusavka (Scrapie)

Transmisivní spongiformní encefalopatie (TSE) jsou neurodegenerativní onemocnění projevující se změnami v chování a poruchami koordinace pohybů končící vždy letálně. Za původce onemocnění jsou považovány priony, které v hostitelském organismu napadají bez imunitní odezvy centrální nervový systém. Do komplexu TSE patří celá řada onemocnění, z nichž u hospodářských zvířat mají bovinní spongiformní encefalopatie (BSE) a klusavka (scrapie) charakter nebezpečné nákazy (dále jen nákaza).

Zdrojem nákazy je krmivo kontaminované prionem způsobujícím TSE. Inkubační doba TSE je obecně u všech vnímavých zvířat velmi dlouhá, u skotu 2 – 10 let (s průměrem 4 – 5 let), u ovcí a koz 1 – 5 let v závislosti na velikosti infekční dávky, vnímavosti k onemocnění a stresovým vlivům. Klinicky se všechny TSE projevují jako subakutně nebo chronicky probíhající bezhorečnatá onemocnění, jednoho nebo několika kusů zvířat ze stáda, spojená se ztrátou kondice a příznaky typickými pro narušení centrálního nervového systému.

Monitoring TSE (BSE + klusavka) se řídí přílohou III. nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 a prováděcím rozhodnutím Komise č. 76/2013, kterým se mění rozhodnutí č. 719/2009, kterým se některým členským státům povoluje přezkoumat jejich roční programy sledování BSE. V první polovině roku 2013 monitoring BSE u skotu probíhal ve stejném režimu jako v roce 2012, tedy se vyšetřovala poražená zvířata ve věku 72 měsíců (narozena v EU, kromě BG a RO) a uhynulý nebo nutně poražený skot ve věku 48 měsíců (narozen v EU, kromě BG a RO). Skot narozen mimo EU nebo v BG a RO se vyšetřoval ve věku 30 (poražen), respektive 24 měsíců (uhynulý a nutně poražený). Od 1. 7. 2013 došlo na základě rozhodnutí Komise č. 76/2013 ke změně monitoringu BSE. Od uvedeného data se přestal vyšetřovat poražený skot na jatkách, který byl narozen v EU (kromě BG a RO). Poražený skot narozen mimo EU nebo v BG a RO se nadále vyšetřoval ve věku 30 měsíců. U monitoringu uhynulého skotu došlo k následující změně: skot narozen v ČR se vyšetřoval již ve věku 24 měsíců, stejně jako skot narozen mimo EU nebo v BG a RO a uhynulý skot narozen v ostatních členských státech se nadále vyšetřoval ve věku 48 měsíců.

V rámci monitoringu TSE (scrapie) u ovcí a koz nedošlo k žádné změně a nadále se vyšetřovala pouze uhynulá zvířata starší 18 měsíců v počtu minimálně 1 500 ks ovcí a 100 kusů koz. Poražená zvířata na jatkách nebylo vzhledem k velikosti populace ovcí a koz v ČR povinno vyšetřovat.

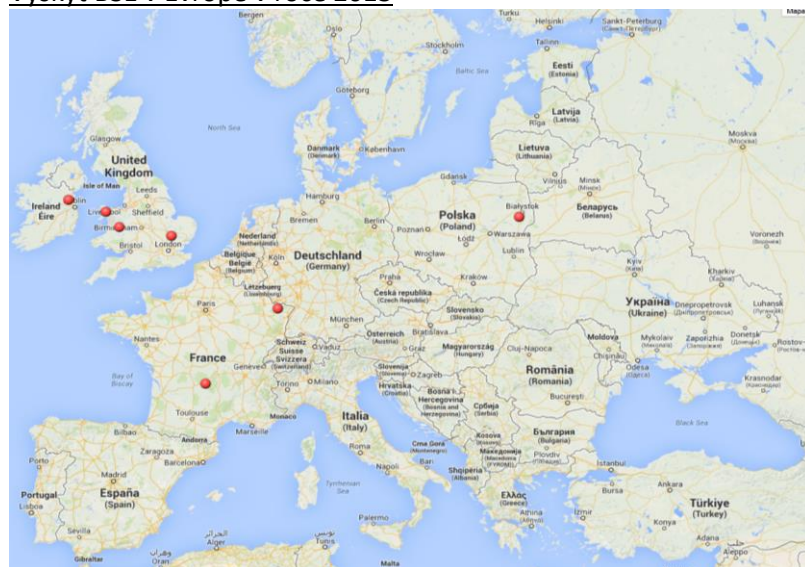
V průběhu roku 2013 bylo u 2 kusů skotu a 1 ovce vysloveno podezření na nákazu TSE na základě klinických příznaků. Po vyšetření prodloužené míchy byla všechna tři podezření negativní.

Od začátku aktivního monitoringu BSE u skotu, tedy od 1. 2. 2001, do konce roku 2013 bylo vyšetřeno celkem 1 855 553 zvířat a pouze u 30 z nich byl zjištěn pozitivní výsledek na BSE. Z těchto 30 pozitivních zvířat byl pozitivní výsledek na BSE u 13 normálně poražených zvířat, 8 nutně poražených zvířat, 8 uhynulých zvířat a 1 pozitivní zvíře bylo mezi zvířaty v rámci kohorty pozitivního případu BSE. Poslední pozitivní případ BSE byl v ČR zaznamenán v květnu 2009.

Vyšetřování na TSE v roce 2001 - 2013

Rok	Skot	Pozitivní	Ovce	Pozitivní	Kozy	Pozitivní
2001	114 146	2				
2002	175 435	2	1 155	16	102	0
2003	210 456	4	2 970	12	274	0
2004	200 873	7	1 063	9	86	0
2005	170 857	8	447	1	216	0
2006	174 470	3	1 097	0	113	0
2007	160 420	2	2 839	1	163	0
2008	157 270	0	994	16	328	0
2009	156 472	2	582	0	172	0
2010	146 455	0	726	0	150	0
2011	97 848	0	744	0	118	0
2012	54 794	0	1 527	0	240	0
2013	36 057	0	1 536	0	182	0
Celkem	1 855 553	30	15 680	55	2 144	0

Výskyt BSE v Evropě v roce 2013

Katarální horečka ovcí (Blue Tongue)

Katarální horečka ovcí (KHO) nazývaná také modrý jazyk (bluetongue). Je přenosné virové onemocnění (čeleď *Reoviridae*) ovcí a dalších přežvýkavců (i volně žijících) přenášené pakomáry z rodu *Culicoides* (tiplíci). V klinické formě se vyskytuje zejména u ovcí.

V listopadu 2007 bylo zaznamenáno první ohnisko nákazy v ČR na farmě skotu v okrese Cheb. V roce 2008 bylo zaznamenáno 9 ohnisek KHO, z toho 7 s průkazem viru, poslední 2 ohniska byla vyhlášena na základě pozitivního sérologického nálezu u sentinelových zvířat bez průkazu viru. V roce 2009 byla vyhlášena čtyři ohniska na základě nálezu protilátek u sentinelových zvířat bez průkazu viru. Od roku 2010 nebyl v ČR zaznamenán žádný pozitivní případ KHO. Ačkoliv poslední pozitivní případ KHO v ČR byl v září 2009, tak ještě na jaře v roce 2011 se vakcinoval všechn skot starší 3 měsíců. Pak už byla vakcinace na celém území ČR zakázána a uvedený zákaz platí i dnes.

Od roku 2008 probíhá každoročně, v souladu s nařízením EU č. 1266/2007, na celém území v období výskytu vektorů – tiplíků (duben až listopad) monitoring KHO. Monitoring se skládá ze dvou částí.

- Sérologický, respektive virologický (do roku 2012) monitoring
- Entomologický monitoring

Sérologický monitoring

Sérologický monitoring byl stanoven v souladu s přílohou I bodem 1.1.2.2. nařízení Komise (ES) č. 1266/2007. SVS stanovila rozpis odběru v souladu s požadavkem legislativy, kde je stanoven požadavek citlivosti monitoringu na detekci onemocnění při 2 % prevalenci se spolehlivostí 95 % v populaci vnímavých druhů, což na základě velikosti populace skotu a ovcí v ČR představuje minimálně 149 vzorků měsíčně pro celou ČR v období výskytu vektorů. Období výskytu vektorů bylo vyhlášeno 1. 5. 2013 a ukončeno 30. 11. 2013 a do monitoringu byl zařazen pouze skot. Ovce se již v roce 2013 nevyšetřovaly. Vyšetření prováděl SVÚ Praha, Jihlava a Olomouc.

Sérologický monitoring KHO 2013 (1. 5. 2013 – 30. 11. 2013)

Test	Typ vzorku	Typ sledování	Počet vzorků skotu	Počet pozitivních vzorků
ELISA	krev	monitoring	1 030	0

Entomologický monitoring

Vyhodnocení entomologického monitoringu v roce 2013 bylo, stejně jako po minulé roky, provedeno za účelem posouzení efektivity odchyty v jednotlivých lokalitách a provedení příslušných opatření před zahájením další sezóny. Získaná data jsou porovnána s výsledky vyhodnocení za roky 2008, 2009, 2010, 2011 2012. Rok 2013 byl pravděpodobně posledním rokem, kdy se prováděl entomologický monitoring.

Entomologický monitoring je součástí monitoringu bluetongue podle nařízení Komise (ES) č.1266/2007. Spočívá v aktivním programu odchyty vektorů do trvale umístěných lapačů v období jejich výskytu. Cílem je získání informací o sezónní dynamice tiplíků nezbytné k určení začátku a konce sezónního období, v němž se vektor nevyskytuje a jejich druhové determinaci. Pro tento účel

bylo území ČR rozděleno do 33 zeměpisných jednotek, tzv. čtverců odpovídající rozloze 45 x 45 km, tj. cca 2000 km². Tyto jednotky u nás tvoří jeden až tři okresy. V každé zeměpisné jednotce (ve čtverci) je umístěn jeden lapač, lokality jsou označeny kódem a identifikovány zeměpisnými souřadnicemi (polohou GPS).

Distribuci pastí včetně příslušenství a svoz vzorků zajišťovala NRL v SVÚ Jihlava, instalace a kontrolu provozu pastí odběr vzorků je prováděn pracovníky Krajských veterinárních správ. Jedná se o světelné pasti s ultrafialovým světlem, které lákají tiplíky podle světelných a povětrnostních podmínek ze vzdálenosti až 100 metrů. V bezprostřední blízkosti pasti je hmyz nasáván ventilátorem a zachytáván v nádobě s lihem. Protože tiplíci jsou hmyz s noční aktivitou, odchyt probíhá po dvě po sobě následující noci. Spuštění pasti probíhá automaticky fotosensorem po setmění a vypíná se při rozednění. Lokality pro odchyt by se měly nacházet v oblastech s vyšší vlhkostí v nadmořské výšce do 600 m.

Identifikaci odchyteného hmyzu provádí specialisté NRL v Jihlavě. Provádí se stanovení celkového počtu odchyteného hmyzu pro ověření funkčnosti pasti, stanovení celkového počtu tiplíků (*Culicoides* spp.) a identifikace tiplíků na úroveň druhových komplexů *C. obsoletus*, *C. pulicaris*, *C. nubeculosus* a ostatní *Culicoides* spp.

Pro zjištění efektivity jednotlivých pastí se vyhodnocuje podle následujících kritérií:

celková četnost *Culicoides* spp. v průběhu sledovaného období
celková četnost ostatního hmyzu v průběhu sledovaného období
poměr tiplíků k ostatnímu hmyzu v průběhu sledovaného období
počet *Culicoides* spp. v jednotlivých odchycích v období max. aktivity
variabilita jednotlivých odchytů v průběhu sledovaného období

v roce 2013 byla první aktivita tiplíků zaznamenána v 18. týdnu (přelom dubna a května), maximální počet jedinců byl zjištěn na začátku druhého pololetí roku 2013 ve 30. týdnu. Další kulminace výskytu tiplíků byly v 20. a 32. týdnu, ve zbývajících částech roku byl zaznamenán kontinuální výskyt na nízké úrovni se sestupnou tendencí přetrvávající do 47. týdne. Ukončení aktivity tiplíků bylo zaznamenáno ve 47. týdnu. Období aktivity výskytu tiplíků v roce 2013 trvalo celkem 30 týdnů.

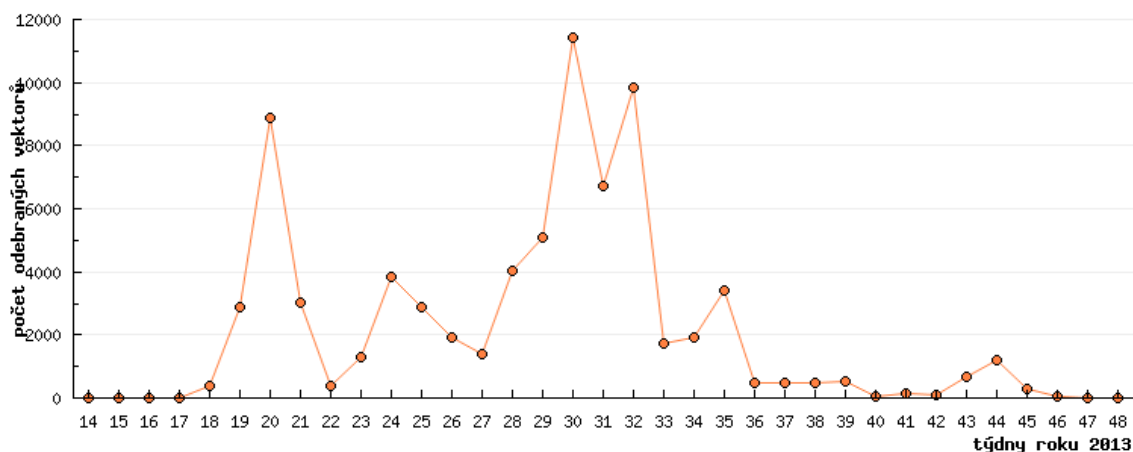
Celkově je možno rok 2013 hodnotit z hlediska efektivity monitoringu jako relativně úspěšný, četnost záchytů byla lepší než v předchozím roku 2012 a srovnatelná s rokem 2010. Rok 2013 byl velmi nevyrovnaný, co se týče větších výkyvů teplot. Nízký až velmi nízký záchyt byl zjištěn ve 16 čtvercích, což odpovídá stavu z roku 2009. Tyto lokality vykazovaly v minulosti velmi dobrý nebo vyhovující potenciál, nevyhovující výsledky byly s největší pravděpodobností způsobeny nepříznivými klimatickými vlivy. Nevyhovující kvalita vzorků se vyskytovala v roce 2013 u cca 2, 2 % odebraných vzorků na 11 lokalitách, jednalo se o ojedinělé nálezy.

Entomologický monitoring KHO 2013 (1. 5. 2013 – 30. 11. 2013)

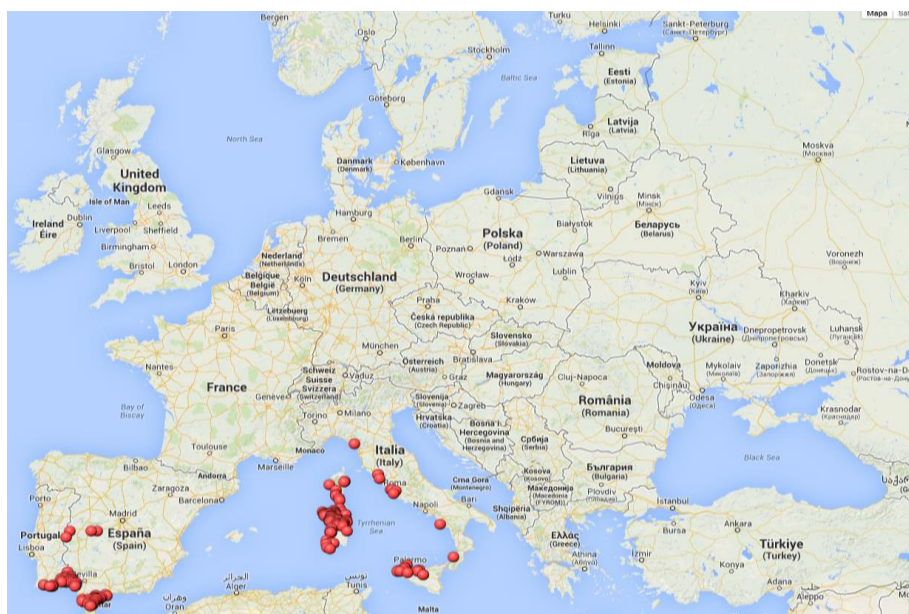
Test	Typ vzorku	Typ sledování	Počet vzorků	Počet pozitivních vzorků
Identifikace vektorů	hmyz	monitoring	860	386

Přehled počtů odebraných vzorků vektorů v jednotlivých týdnech roku 2013

čtverec: všechny

KHO v Evropě – 2013 (ADNS)

Q horečka

Q horečka je nebezpečná nákaza vyvolaná rickettsiemi *Coxiella burnetii*, které jsou značně odolné vůči chemickým i fyzikálním vlivům. Mimo skot postihuje hlavně ovce a kozy, méně často ostatní domácí i volně žijící zvířata. Je přenosná i na člověka. Riziko hrozí především při konzumaci tepelně neošetřeného syrového mléka.

Zdrojem infekce jsou sekrety i exkrementy nemocných zvířat, kontaminované předměty či prostředí. Při přenosu se nejčastěji uplatňují klíšťata nebo hlodavci. K nakažení dochází hematogenně, perorálně nebo dýchacími cestami. Inkubační doba je 2 – 4 týdny v průměru však 19 dnů.

Onemocnění probíhá převážně bez klinických příznaků, nebo jsou nevýrazné. Patognomické je zmetání (většinou po 5. měsíci březosti) s následným zánětem dělohy, nebo porod mrtvého či

neduživého mláděte. Normálně narozená telata zpravidla do 3 dnů onemocní za příznaků průjmu, nechutenství a celkové slabosti. Nakažená zvířata se mohou stát doživotními občasnými vylučovateli rickettsií.

S ohledem na riziko přenosu na lidskou populaci a doposud neznámou nálezovou situaci se v rámci Metodiky kontroly zdraví vyšetřují všechny zmetalky skotu, ovcí a koz.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Sérologické (ELISA) vyšetření u všech zmetalek skotu bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 4 539 zmetalek skotu se záchytem 1 323 pozitivních nálezů. Při následném došetření metodou VNT (virus neutralizační test) bylo vyšetřeno 1 305 vzorků a původce byl potvrzen u 424 vzorků (krav – zmetalek).

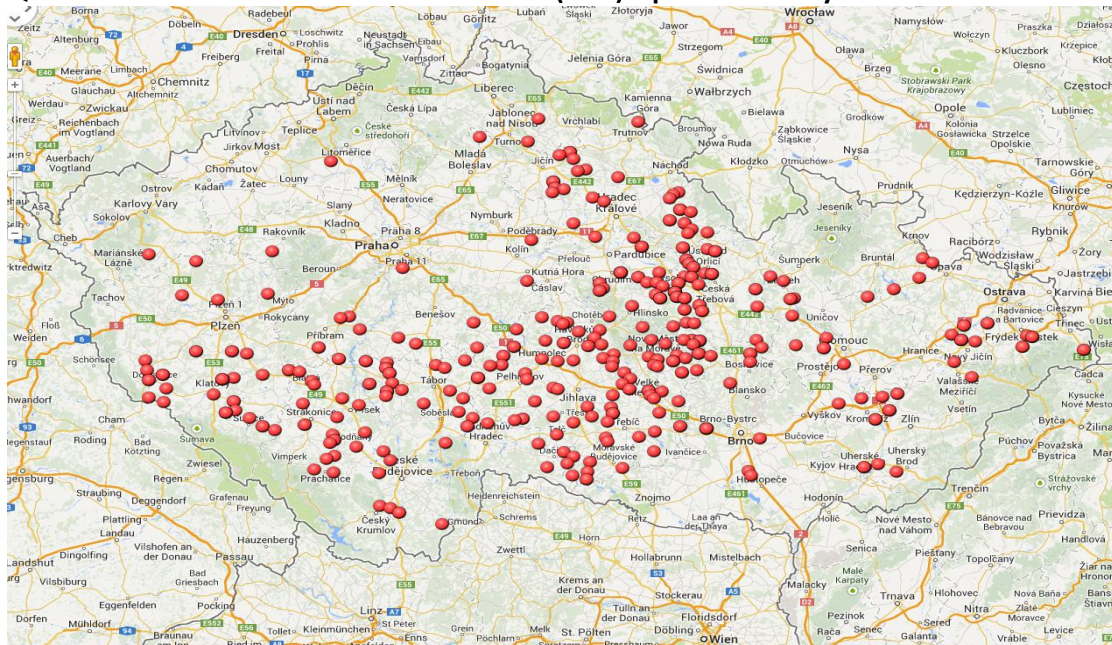
Sérologické vyšetření všech zmetalek ovcí bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 16 zmetalek ovcí s negativním nálezem.

Sérologické vyšetření všech zmetalek koz bezprostředně po zmetání. Celkem bylo vyšetřeno 23 zmetalek koz s negativním nálezem.

Monitoring Q – horečky 2011 – 2013

Rok	Skot			Ovce		Kozy	
	ELISA	VNT	Positivní	ELISA	Positivní	ELISA	Positivní
2011	4 882	1 340	406	21	0	18	0
2012	4 456	1 283	380	16	0	23	0
2013	4 539	1 305	424	21	0	18	0

Q horečka u skotu v roce 2013 – došetřování (VNT) – pozitivní chovy

Paratuberkulóza

Paratuberkulóza patří mezi nebezpečné nákazy. Jedná se o chronicky probíhající onemocnění skotu, vyvolané bakterií *Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis*. Zdrojem nákazy bývá zpravidla trus infikovaných zvířat, stelivo, stájové prostředí, výběhy, napájecí voda nebo pastviny.

V roce 2013 byla potvrzena celkem **2** ohniska paratuberkulózy (PTBC). Jeden případ byl v Plzeňském kraji a jeden v Ústeckém kraji.

Plzeňský kraj – v dubnu 2013 bylo vyhlášeno ohnisko na hospodářství skotu na základě pozitivního kultivačního vyšetření orgánů odebraných na jatkách. Na hospodářství byla vyhlášena MVO. Na základě zjištění, že se na hospodářství nevyskytují žádná klinicky nemocná zvířata lze předpokládat, že začátkem roku 2014 budou MVO na daném hospodářství zrušena.

Ústecký kraj – bakteriologicky potvrzená nákaza PTBC u uhynulé laně jelena bělohubého v ZOO Ústí nad Labem. Nákaza se v ZOO nevyskytla minimálně 20 let, jelikož se stáda přežvýkavců v ZOO pravidelně vyšetřují krom jiného taky na PTBC. V ZOO byla vyhlášena MVO. Klinická forma PTBC nebyla mezi přežvýkavci v ZOO zjištěna.

Maedi – Visna

Infekční onemocnění vyvolané pomalými lentiviry, projevující se jako chronická progresivní pneumonie (Maedi), nebo nervovými poruchami (Visna). Inkubační doba je od několika měsíců až 4 roky. Obě formy se klinicky projevují u starších zvířat až ve věku 3 – 4 roky, morbidita bývá 50 – 60%.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Sérologické vyšetření ovcí a nekastrovaných beranů starších 12 měsíců v hospodářstvích (stádech) v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno **14 376** zvířat ze **456** hospodářství. Ve **20** hospodářstvích bylo zjištěno **317** pozitivních zvířat.

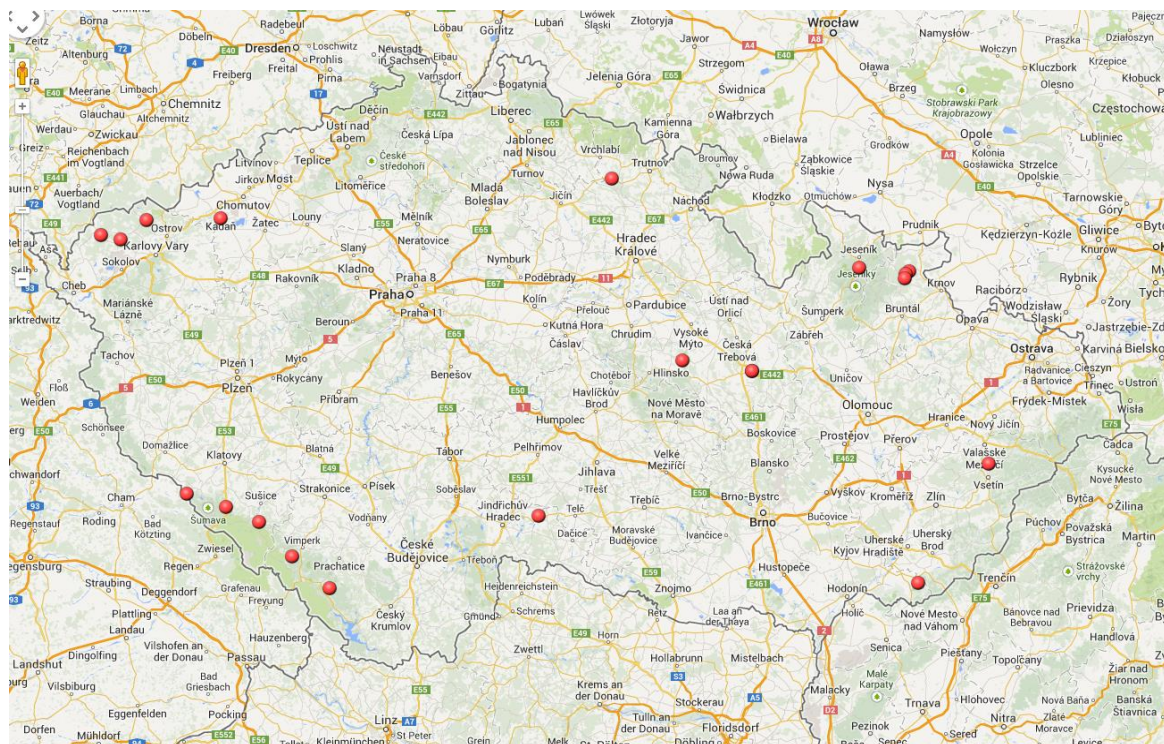
Virologické (PCR) došetření sérologicky pozitivních zvířat. Došetřeno bylo **116** zvířat z **8** hospodářství a u žádného z nich nebyl prokázán původce nákazy.

Hospodářství, na kterých byla sérologicky nákaza Maedi-Visna zjištěna, se již v následujícím roce nebudou na Maedi-Visna vyšetřovat a zvířata z uvedených hospodářství nebudou schválena pro stanovení parentity (výjimku má plemeno šumavská ovce). Uvedené omezení platí až do ozdravení hospodářství. Z tohoto důvodu bylo chovatelům doporučeno ozdravení formou dovyšetření všech ovcí na hospodářství a vyřazení všech pozitivních kusů.

Monitoring Maedi-Visna 2010 – 2013

Rok	Plemenní berani				Ovce			
	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.
2010	2 386	46	1 102	21	10 282	170	333	10
2011	2 464	64	1 062	20	9 218	74	287	4
2012	1 951	11	784	7	9 394	26	310	2
	Sérologické vyšetření ovcí a beranů				Virologické došetření			
2013	14 376	317	456	20	116	0	8	0

Maedi – Visna na hospodářstvích v České republice v roce 2013

Artritida a encefalitida koz

Artritida a encefalitida koz je nákaza vyvolaná pomalými lentiviry. K viru jsou vnímavá všechna plemena koz i ovce. Zdrojem infekce je nemocné zvíře, jeho sekrety a exkrementy. Infikované zvíře je celoživotní nosič viru. Inkubační doba je od několika měsíců až 3 – 4 roky. Charakteristickými příznaky jsou záněty kloubů, především karpálních, doprovázené burzitidou a synovitidou. Mohou se vyskytovat pneumonie, indurace mléčné žlázy a příznaky poškození CNS.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Sérologické vyšetření ovcí a nekastrovaných kozlů starších 12 měsíců v hospodářstvích (stádech) v nichž se provádí kontrola užitkovosti. Celkem bylo vyšetřeno 3 989 zvířat z 273 hospodářství. V 7 hospodářstvích bylo zjištěno 131 pozitivních zvířat.

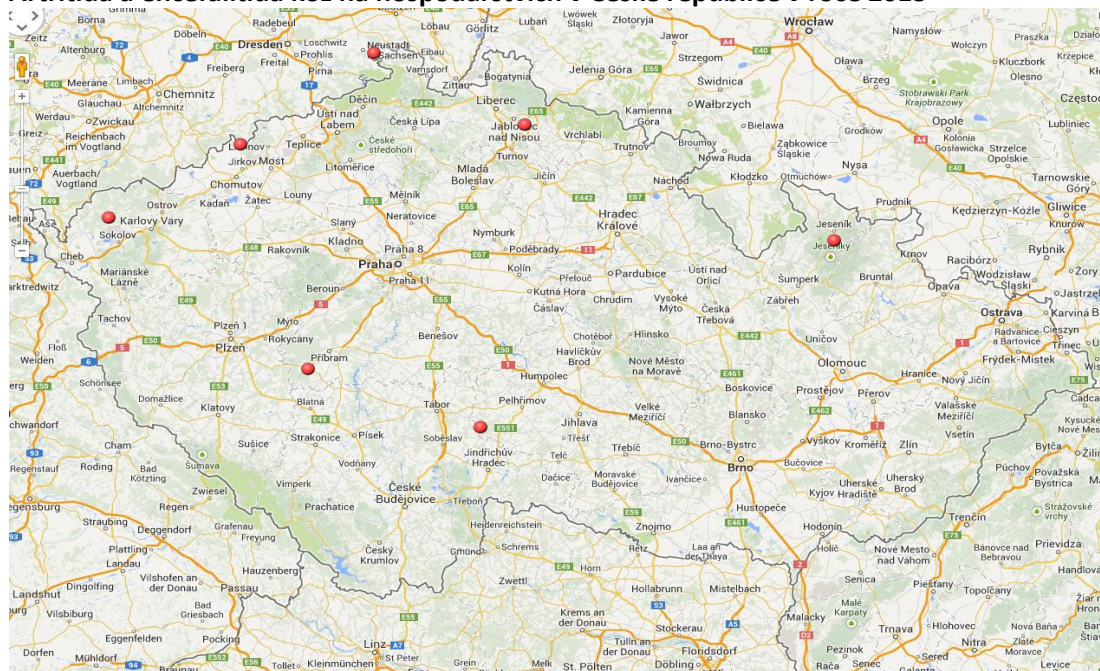
Virologické (PCR) došetření sérologicky pozitivních zvířat. Došetřena byla 3 zvířata z 3 hospodářství a u žádného z nich nebyl prokázán původce nákazy.

Hospodářství, na kterých byla sérologicky nákaza Artritidy a encefalitidy zjištěna, se již v následujícím roce nebudou na tuto nákazu vyšetřovat. Uvedené omezení platí až do ozdravení hospodářství. Z tohoto důvodu bylo chovatelům doporučeno ozdravení formou dovyšetření všech koz na hospodářství a vyrazení všech pozitivních kusů.

Monitoring artritidy a encefalitidy koz 2010 – 2013

Rok	Plemenní kozli				Kozy			
	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.	Počet vzorků	Pozit.	Počet hosp.	Pozit.
2010	507	7	300	5	2 342	65	165	8
2011	591	8	328	3	2 576	129	170	6
2012	451	3	222	3	2 644	26	175	3
	Sérologické vyšetření koz a kozlů				Virologické došetření			
2013	3 989	131	273	7	3	0	3	0

Artritida a encefalitida koz na hospodářstvích v České republice v roce 2013

Schmallenberg virus (SBV)

Nový virus byl poprvé prokázán na podzim roku 2011 na farmě skotu v blízkosti německého města Schmallenberg, po kterém je virus také pojmenován. Pracovníci z Friedrich-Loeffler Institutu v Německu identifikovali v séru skotu trpícího specifickým febrilním syndromem přítomnost virových sekvencí, které poukazovaly na výskyt virů z čeledi Bunyviridae, rodu Orthobunyavirus. Na základě dostupných informací je tento virus blízce příbuzný s Shamonda-, Aino- a Akabane viry patřícími do séroskupiny Simbu známých jako viry způsobující onemocnění přežvýkavců.

Schmallenberg virus postihuje skot, ovce, kozy a ostatní přežvýkavce a vyvolává zejména poruchy reprodukce. Způsob přenosu na zvířata je podobný jako u katarální horečky ovcí. Virus je tedy přenášen především vektory (tiplíky z čeledi Culicoides) a transplacentárně. Riziko přenosu na člověka je velice nízké a nebylo zatím potvrzeno.

Infekci Schmallenberg virem u skotu provází krátké akutní onemocnění, které se projeví horečkou (> 40 °C), nechutenstvím, průjmem a dočasným pokles dojivosti až o 50 %. Dospělá zvířata toto onemocnění nijak neohrožuje na životě, ale přesto může způsobit významné ekonomické ztráty. Klinické příznaky odezní během 3 – 5 dní a užitkovost se vrátí k původní úrovni.

U dospělých ovcí a koz infekce obvykle probíhá bez viditelných klinických příznaků.

Pokud dojde k infekci březích krav, ovcí či koz, může Schmallenberg virus přestoupit přes placentu a způsobit závažné poškození vyvíjejícího se plodu. Mezi nejčastější nálezy patří nevratné deformity končetin (arthrogryposis), krku a páteře (skolióza), zkrácení dolní čelisti a vodnatelnost dutiny lebeční (hydroencephalus). Může docházet k abortům v časně fázi březosti, což se v chovu projeví vyšším počtem jalových bahnic, nebo k mumifikaci plodů či k předčasným porodům málo životaschopných mláďat. U vícečetných březostí, resp. porodů, může nastat situace, kdy je postižen jen jeden plod a ostatní sourozenci se rodí „normální“ a zcela životaschopní. Deformity také mohou vést k častější potřebě asistence u porodů, případně až k provedení císařských řezů či fetotomií.

První pozitivní případy nákazy Schmallenberg virem v České republice byly potvrzeny v prosinci roku 2012 (3 malformovaných jehňata na 3 hospodářstvích). Infekce Schmallenberg virem se velmi rychle rozšířila téměř po celé Evropě.

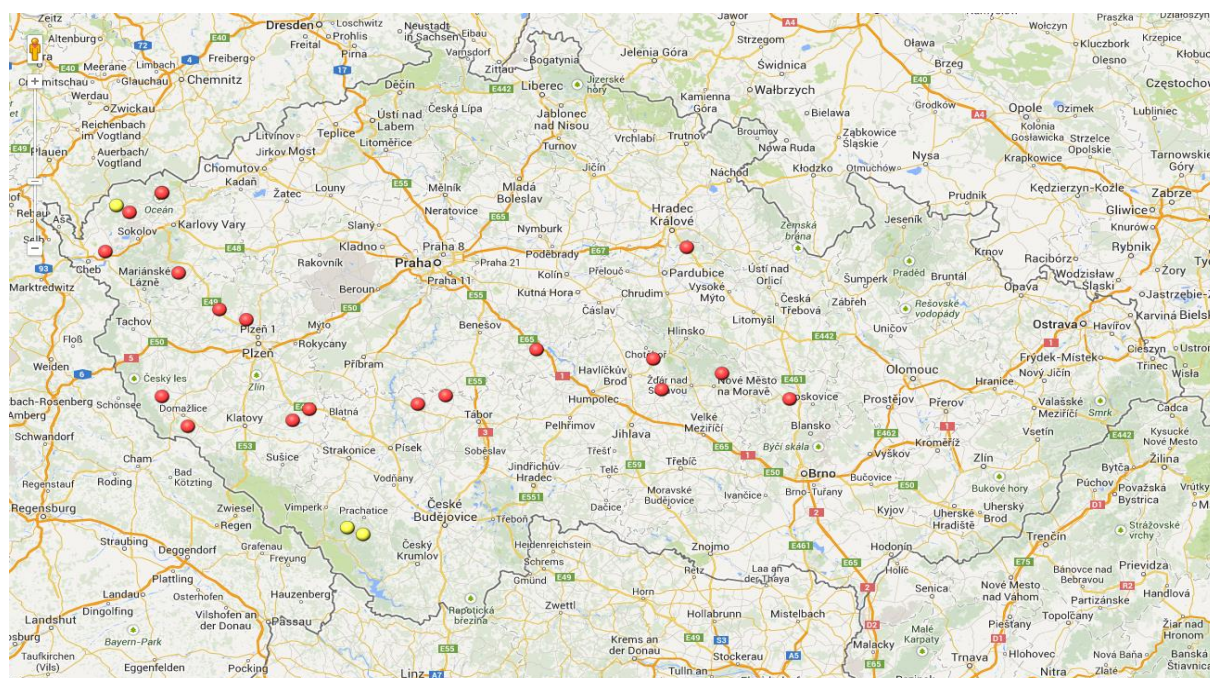
Rozsah vyšetření v roce 2013

Pasivní monitoring – virologické (PCR) vyšetření podezřelých zvířat, tj. která vykazují klinické příznaky infekce respektive malformované plody mláďat. Do pasivního monitoringu byl zařazen skot, ovce a kozy. V průběhu celého roku 2013 bylo vysloveno celkem 52 podezření na nákazu Schmallenberg virem na základě rození mrtvě narozených a malformovaných telat, jehňat a kůzlat. Nákaza byla potvrzena u 23 malformovaných mláďat na 18 hospodářstvích. Konkrétně se jednalo o 13 pozitivních malformovaných telat ze 12 hospodářství, 9 pozitivních malformovaných jehňat z 5 hospodářství a 1 pozitivní malformované kůzle z jednoho hospodářství.

Aktivní monitoring – sérologické (ELISA) vyšetření všech plemenných býků v inseminačních stanicích v průběhu celého roku 2013. Celkem bylo vyšetřeno 544 plemenných býků a 384 z nich bylo sérologicky pozitivních. Všichni pozitivní býci byli virologicky (PCR) dovyšetřeni a u žádného z nich nebyl virus prokázán.

Od začátku vyšetřování Schmallenberg viru v České republice, tedy od února 2012 do konce roku 2013, byl nález Schmallenberg viru, v rámci pasivního monitoringu, potvrzen na 21 hospodářstvích (na jednom hospodářství byla nákaza potvrzena u malformovaného telete a jehněte). Na některých hospodářstvích bylo potvrzeno i více pozitivních nálezů a tak se celkem jedná o záchyt 26 malformovaných mláďat (13 telat, 12 jehňat a 1 kůzle), u kterých byl Schmallenberg virus potvrzen.

Schmallenberg virus na hospodářstvích v České republice – pasivní monitoring

● 2012 ● 2013

Genotypizace a parentita ovcí

Genotypizace

V roce 2013 pokračovalo stanovování genotypů ovcí v rámci šlechtitelského programu u zvířat (beránci a jehňat) vybraných Svazem chovatelů ovcí a koz (SCHOK) a nově také Dorper Asociací, zdržující chovatele ovcí plemena dorper. Zvířata s vhodným genotypem a dobrým hodnocením plemenných hodnot v rámci klasifikace pak mohou být zařazena do chovu jako plemenná zvířata.

Součástí genotypizace je i povinná genotypizace náhodně vybraných zvířat v rámci monitoringu TSE dle přílohy III nařízení o TSE (č. 999/2001). Všechny analýzy prováděl SVÚ Jihlava.

V roce 2013 bylo do genotypizace zahrnuto celkem 5 113 ovcí. Z uvedeného počtu ovcí bylo laboratorně vyšetřeno 4 577 ovcí v rámci šlechtitelského programu a 50 ovcí v rámci monitoringu TSE. Zbýlých 486 ovcí nebylo laboratorně testováno, jelikož se jednalo o zvířata, u kterých chovatel deklaroval, že se jedná o potomky rodičů s genotypem ARR/ARR (R1). Krev těchto zvířat byla pouze uchována na SVÚ pro účely parentity.

Vyhodnocení genotypizace v rámci šlechtitelského programu 2013

Riziková skupina	Genotyp	Počet beránků	Počet jehniček
I.	ARR/ARR	1 039	1 464
I.	ARR/ARR (R1) – potomci rodičů R1	114	372
II.	ARR/ARQ, ARR/ARH, ARR/AHQ, VRR/ARQ	515	1 143
III.	ARQ/ARQ	114	218
III. (jiné)	AHQ/AHQ, ARH/ARH, ARH/ARQ, AHQ/ARH, AHQ/ARQ	13	34
IV.	ARR/VRQ	2	24
V.	ARQ/VRQ, ARH/VRQ, AHQ/VRQ, VRQ/VRQ	1	10
CELKEM		1 798	3 265

Parentita

V roce 2013 probíhalo čtvrtým rokem stanovování parentity, tedy ověřování původu mladých beránků, kteří jsou pak předváděni na nákupních trzích a následně zařazováni do plemnitby. Za celý rok 2013 bylo ověřeno 1 433 potomků. Všechny analýzy prováděl SVÚ Jihlava. Z výsledků vyplývá, že vysoké procento potomků chovatelé správně přiřazují k rodičům a procento chybně přiřazených rodičů se drží na velmi malém čísle. Z toho lze vyhodnotit, že chovatelé ovcí v této problematice postupují zodpovědně a prokazují chovatelskou profesionalitu.

Výsledky parentity 2010

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 171	881 (75,4 %)	95	109	11 (0,94 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2010 (včetně otce a matky) bylo 2 393.

Výsledky parentity 2011

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 540	1 374 (89,2 %)	103	44	18 (1,2 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2011 (včetně otce a matky) bylo 2 706.

Výsledky parentity 2012

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 359	1 238 (91 %)	51	50	18 (1,32 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2012 (včetně otce a matky) bylo 2 223.

Výsledky parentity 2013

Celkový počet vyšetřených potomků	Počet potomků, u kterých je shoda obou rodičů	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u otce	Počet potomků, u kterých je shoda pouze u matky	Počet potomků, u kterých není shoda se žádným z rodičů
1 433	1 360 (94,9 %)	30	24	10 (0,69 %)

Celkový počet provedených analýz v roce 2013 (včetně otce a matky) bylo **2 320**.

PRASATA

Klasický mor prasat (KMP)

Klasický mor prasat je nebezpečná nákaza, která postihuje prase domácí a černou zvěř. Původcem je RNK virus, který se šíří nemocnými prasaty, výměšky nemocných prasat a masem. Virus přenáší i drobní hlodavci, ptáci a ektoparazitě. Průběh od pearakutního po chronický. V posledních letech při výskytu této nákazy v Německu a na Slovensku převažoval spíše chronický s málo výraznými změnami, což bylo příčinou poměrně značného rozšíření této nákazy mezi chovy. Vakcinace je v ČR od roku 1992 zakázána.

KMP se na území ČR nevyskytuje od roku 1999, kdy byl zjištěn poslední případ výskytu viru u černé zvěře. Poslední ohnisko u domácích prasat bylo v roce 1997 na okrese Kroměříž. Poslední sérologický nález u divokých prasat byl v srpnu 2010 v okrese Jindřichův Hradec. Monitoring nálezové situace je prováděn dle Metodiky kontroly zdraví SVS ČR, která stanovuje rozsah a způsob odběru vzorků jak u domácích tak divokých prasat. V roce 2010 došlo ke změně Metodiky v oblasti monitoringu u divokých prasat a to z důvodů velice nízkého výskytu protilátek v populaci divokých prasat.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

U domácích prasat se na klasický mor prasat vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a 3% poražených prasnic a všech kanců z jednotlivých dodávek každého chovatele na jatky.

Počet sérologických vyšetření v letech 2011 – 2013

rok	Sérologické vyšetření	Počet pozitivních	Virologické vyšetření	Počet pozitivních
2011	6 908	0	0	0
2012	5 122	0	3	0
2013	5 670	0	11	0

Rovněž se provádí vyšetření všech prasnic, které zmetaly, nebo porodily málo životaschopná selata. Provádí se jeden odběr bezprostředně po zmetání.

Počet vyšetření zmetalek v letech 2011 - 2013

rok	Vyšetřeno zmetalek	Počet pozitivních
2011	1 569	0
2012	1 285	0
2013	1 581	0

Rozsah vyšetření u prasat divokých

Na celém území České republiky se sérologicky vyšetřuje 5% odlovených prasat divokých a to do doby prvního pozitivního sérologického vyšetření. Dále se sérologicky a virologicky vyšetřují všechna nalezená uhynulá divoká prasata.

rok	Sérologické vyšetření	Počet pozitivních	Virologické vyšetření	Počet pozitivních
2011	5 355	0	501	0
2012	6 501	0	344	0
2013	6 365	0	380	0

Vezikulární choroba prasat

Vezikulární choroba prasat (VCHP) je nakažlivé onemocnění prasat vyvolané enteroviry a charakterizované tvorbou puchýřů na koronárním okraji končetin, příležitostně na pyscích, jazyku, rypáku a strucích. Kmeny viru VCHP mohou být z hlediska virulence velmi variabilní a vyvolávají příznaky subklinické až po velmi výrazné v závislosti na ustájecích podmínkách. Hlavním významem VCHP je to, že ji nelze klinicky rozlišit od slintavky a kulhavky (SLAK) a ohniska VCHP musí být považována za ohniska SLAKu až do výsledku laboratorního vyšetření. Tato nákaza nebyla v ČR nikdy diagnostikována.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

Vyšetření se provádí u cca 3% poražených prasnic a všech kanců z jednotlivých dodávek každého chovatele na jatky.

rok	Počet vyšetřených prasnic a kanců	Počet pozitivních
2011	13 058	0
2012	5 569	0
2013	5 696	0

Aujeszkyho choroba u domácích prasat

Aujeszkyho choroba je nebezpečná nákaza více druhů, přičemž prase je považováno za přirozeného hostitele, od kterého je nákaza přenosná na skot, ovce, kozy, psy, kočky, králíky i na volně žijící živočichy, u kterých vyvolává nesnesitelné svědění a následný úhyn. Nákaza se na člověka nepřenáší.

U prasat je morbidita téměř 100 % mortalita u selat činí 80 – 100 %. Dospělá prasata nákazu většinou přežívají.

Při vstupu ČR do EU bylo rozhodnutím Komise č. 320/2004 ze dne 31. března 2004 celé území České republiky prohlášeno za úředně prosté Aujeszkyho choroby prasat ve vztahu k chovu domácích prasat. Poslední případ se vyskytl v malochovu v Nové Vsi na okrese Benešov v březnu 2004. Jednalo se o přenos nákazy z uloveného divočáka na domácí prasata. Všechna prasata v chovu byla vyšetřena, pozitivní tři kusy byly utraceny, negativní byly poraženy.

Rozsah vyšetření u prasat domácích

U domácích prasat se na Aujeszkyho chorobu vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a všechny poražené prasnice a kanci.

rok	Počet poražených prasnic	Počet pozitivních	Počet vyšetřených zmetalek	Počet pozitivních
2011	75 232	0	1 568	0
2012	50 025	0	1 279	0
2013	57 437	0	582	0

Brucelóza prasat

Brucelóza prasat je infekční onemocnění většinou latentního průběhu, projevující se aborty (opakování říje za 5 – 8 týdnů po připuštění), porody mrtvých selat, neplodností obou pohlaví. Onemocnění je vyvoláno bakterií *Brucella suis*, která proniká do organismu alimentárně (infikované krmivo/voda), šíří se lymfatickými cestami do mizních uzlin. Následně propukají ve tkáních a orgánech nekroticko-zánětlivé procesy. Nejpriznivější podmínky pomnožení brucel jsou v březí děloze a pohlavních orgánech samců. Onemocnění může probíhat chronicky s afinitou k pohlavnímu ústrojí. V posledních letech se vyskytovaly falešně pozitivní reakce, které však kultivačně nepotvrdily výskyt *Brucella suis*.

Rozsah vyšetřování u domácích prasat

U domácích prasat se na brucelózu vyšetřují plemenní kanci před přijetím a ve střediscích pro odběr spermatu, zmetalky a všechny poražené prasnice a kanci.

rok	Počet vyšetřených prasnic	Počet pozitivních	Počet vyšetřených zmetalek	Počet pozitivních
2011	75 232	0	1 569	0
2012	50 025	0	1 283	0
2013	57 437	0	1 581	0

DRŮBEŽ

Aviární influenza - Ptačí chřipka

Onemocnění je známé od r. 1901. Viry aviární infekce (AI) jsou zařazeny do čeledi Orthomyxoviridae. Jsou klasifikovány do typů A, B nebo C. Viry infekce drůbeže patří do typu A. Dále jsou tyto viry kategorizovány do subtypů podle povrchových antigenů hemagglutininu (H) a neuraminidázy (N). Existuje 16 subtypů H a 9 subtypů N. Na základě patogenity se viry dělí na vysoce (HPAI) a níže (LPAI) patogenní. S ohledem na možné riziko přenosu na člověka jsou za nejrizikovější považovány subtypy H5 a H7.

Ptačí chřipka drůbeže je nebezpečná nákaza kura domácího, krůt, vodní drůbeže, holubů, pernaté zvěře, exotických ptáků a volně žijícího ptactva, vyvolaná virem infekce A. Viry ptačí chřipky se běžně vyskytují u volně žijících ptáků, častěji u vodních, kteří jsou přirozeným rezervoárem viru aviární infekce. Vodní drůbež je bez klinických příznaků a úhyny jsou vzácné. K přenosu nákazy dochází zejména perorálně prostřednictvím trusu infikovaných ptáků, kontaminovaného krmiva a vody. Aerogenní přenos aviární infekce je možný především v uzavřených objektech a halách. Viry vysoce patogenní aviární infekce (především H5N1) mohou způsobit rozsáhlé ztráty u domácí drůbeže, naopak u volně žijících vodních ptáků (např. kachen) jsou úhyny vzácné, nicméně tyto ptáci jsou k nákaze vnímaví a velice často jsou hlavním rezervoárem nákazy. Vakcinace proti nákaze se neprovádí a v současnosti je i zakázána, protože sledování nákazy je založeno na průkazu specifických protilátek. Postižené hejno drůbeže se likviduje. Dosud nebyl dokázán přenos virů z volně žijících ptáků na lidi.

Historický výskyt aviární infekce v České Republice:

- HPAI H5N1 u volně žijících ptáků (labuť) – rok 2006
- HPAI H5N1 chov drůbeže - rok 2007
- HPAI H5N1 u volně žijících ptáků (labuť) – rok 2007
- LPAI H5N3 a H7N9 v chovu drůbeže – rok 2009
- LPAI H6N9 chov drůbeže - rok 2010
- LPAI různé subtypy u volně žijících ptáků
- (celkem 77 divokých kachen – v jednom případě LPAI H5N3) – rok 2010
- LPAI H7N7 u volně žijících ptáků (labuť) – rok 2011
- LPAI H4N6 u volně žijících ptáků (divoká kachna) – rok 2012

Výskyt ptačí chřipky ve světě a Evropě v roce 2013

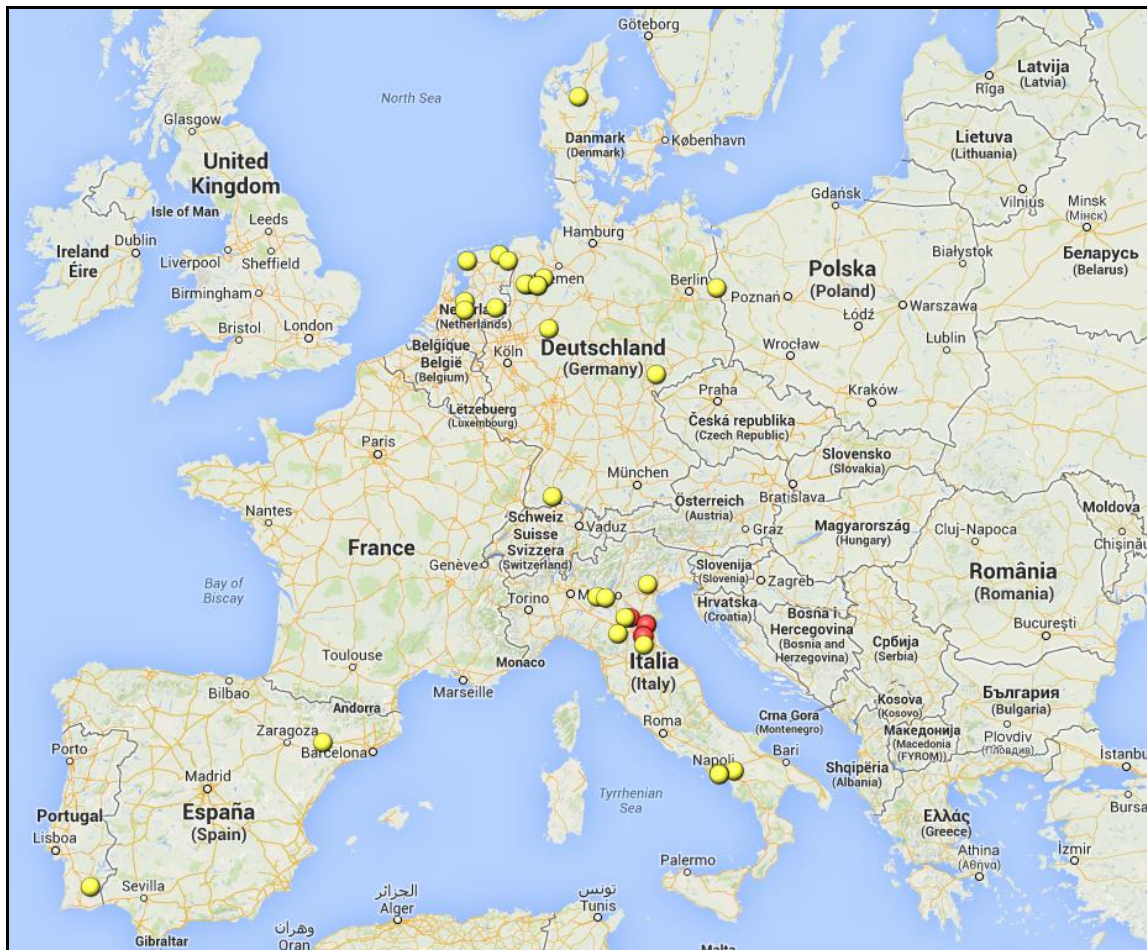
V roce 2013 byl hlášen výskyt viru HPAI H5N1 z 6 zemí z celého světa. Nejvíce nových ohnisek bylo hlášeno v jihovýchodní Asii (Kambodža, Čína, Hong Kong, Indie a Vietnam), a také v Koree. Nová ohniska vysocepatogenního viru AI byla hlášena z Austrálie, Číny, Mexika. V Austrálii byl detekován HPAI subtypu H7N2, v Číně subtyp H5N2 a v Mexiku H7N3. Dále se vyskytla LPAI v Austrálii, Číně, Jižní Africe, Tchaj-wanu a USA.

V Evropě nebyl v roce 2013 hlášen žádný případ výskytu viru HPAI H5N1, ale vyskytl se případ výskytu HPAI subtypu H7N7 v Itálii v oblasti Emilia-Romagna, kdy se v italském regionu Emilia-Romagna,

provinciích Bologna nebo Ferrara od poloviny srpna do prvního týdne v září vyskytlo celkem šest ohnisek HPAI subtypu H7N7.

V Evropě se prokázala LPAI v Dánsku, Německu, Itálii, Nizozemí, Portugalsku a Španělsku.

Výskyt ptačí chřipky v Evropě v roce 2013

Surveillance AI

V roce 2013 byla prováděna aktivní surveillance v chovech drůbeže stejným způsobem jako v roce 2011 a 2012. V roce 2010 se u drůbeže prováděl monitoring sérologický i virologický. V chovech hrabavé drůbeže a krůt se odebíralo 10 vzorků krve, z chovů kachen a hus čtyřicet.

U volně žijících ptáků se v roce 2012 a 2013 prováděla pouze pasivní surveillance AI, tedy virologické vyšetření (PCR) nalezených nemocných nebo uhynulých ptáků. V roce 2011 a 2010 se kromě pasivní surveillance prováděla i aktivní surveillance (virologické vyšetření vzorků odebraných od ulovených ptáků).

V prvním pololetí roku 2013 bylo vyšetřeno státními veterinárními ústavy 43 a v druhé pololetí 33 volně žijících ptáků. Celkem tedy bylo vyšetřeno 76 nalezených uhynulých ptáků, mezi vyšetřeny volně žijícími ptáky se nacházela hrdlička zahradní, holub, káně lesní, špaček obecný, labuť velká, kachna divoká, zvonek zelený, moták pochop, racek chechtavý, polák velký, rorýs obecný a čírka

obecná. Tito ptáci byli nalezeni na 32 místech po celé ČR. Žádný uhynulý nebo nalezený nemocný volně žijící pták v rámci pasivní surveillance AI nebyl pozitivní na přítomnost viru aviární influenzy.

Místa nálezů uhynulých volně žijících ptáků v rámci pasivní surveillance AI v roce 2013

Druhy volně žijících ptáků vyšetřených v rámci pasivního monitoring v ČR za rok 2013

DRUH	SVÚ PRAHA	SVÚ JIHLAVA	SVÚ OLOMOUC	CELKEM
Čírka obecná (<i>Anas crecca</i> , Teal)			1	1
Holub (<i>Columba</i> , Pigeon)	7			7
Hrdlička (<i>Streptopelia</i> , Collared Turtle-dove)	12	1		13
Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i> , Mallard)	16	4	6	26
Káně lesní (<i>Buteo buteo</i> , Common Buzzard)	2			2
Labuť velká (<i>Cygnus olor</i> , Mute Swan)	10	3	3	16
Moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i> , Marsh Harrier)		1		1
Polák velký (<i>Aythya ferina</i> , Pochard)		1		1
Racek chechtavý (<i>Larus ridibundus</i> , Common Gull)			2	2
Rorýs obecný (<i>Apus apus</i>)			1	1
Špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i> , Starling)	5			5
Zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i> , Greenfinch)	1			1
CELKEM	53	10	13	76

V roce 2013 probíhala aktivní surveillance aviární influenzy v chovech drůbeže podle stejného schématu jako v roce 2012 a 2011. Státní veterinární správa přesně stanoví, v kolika chovech v jednotlivých krajích se budou odebírat vzorky krve k sérologickému vyšetření. Odebíraly se vzorky krve k sérologickému vyšetření od nosnic, volně chovaných nosnic, plemenných kachen, plemenných hus a plemenných krůt, dále od kachen, hus a krůt ve výkrmu a od pernaté zvěře z farmového chovu vodní a hrabavé. U kachen, hus a pernaté zvěře z farmového chovu vodní se stejně jako minulý rok odebíralo na hospodářství 20 vzorků krve. Od ostatních kategorií se odebíralo 10 vzorků krve na hospodářství. Odběr byl prováděn soukromými veterinárními lékaři. Krev se odebírá z křídelní žíly v optimálním množství 5 ml do zkumavky bez protisrážlivého roztoku. Ve vyšetřovaných vzorcích se metodami ELISA sledují protilátky proti všem H subtypům. V případě pozitivního nálezu ELISA testem se další vyšetřování zaměřuje na vyloučení popř. potvrzení subtypu H5 a H7. V rámci surveillance u drůbeže bylo v roce 2013 vyšetřeno celkem 197 hospodářství. Ve vzorcích z chovů drůbeže nebyl v roce 2013 zjištěn virus aviární influenzy.

Surveillance AI 2010 - 2013

rok	vyšetřených volně žijících ptáků	pozitivní nález H5/H7	vyšetřených hospodářství s chovem drůbeže	pozitivní nález H5/H7
2010	653	LPAI H5N3 (divoká kachna)	139	NE
2011	624	LPAI H7N7 (labuť)	203	NE
2012	102	NE	188	NE
2013	76	NE	197	NE

Na základě uvedeného vyplývá, že se v Evropě v současné době virus aviární influenzy vyskytuje a Státní veterinární správa situaci v chovech drůbeže a u volně žijících ptáků na území České republiky monitoruje. V roce 2012 a 2013 jsme neměli žádný záchyt chřipkových virů na našem území. Je to dáno především tím, že v České republice neprobíhá aktivní monitoring na přímý průkaz virů aviární influenzy.

S ohledem na začínající jarní migraci ptáků se zvyšuje riziko zavlečení těchto nákaz do chovů drůbeže, a proto je důležité zajistit systém včasného varování, tedy hlásit zvýšenou úmrtnost, pokles v produkci vajec a pokles v produkci potravy a vody příslušné krajské veterinární správě.

Newcastleská choroba - Pseudomor drůbeže

Newcastleská choroba (NCD) je virové onemocnění vyvolané aviárním paramyxovirem sérotypu 1 (APMV-1), které se vyskytuje u domestikované drůbeže i u volně žijících ptáků. Onemocnění je charakterizováno gastrointestinálními, respiratorními a nervovými příznaky a může způsobit i hromadné úhyny. Newcastleská choroba postihuje kura domácího, onemocnět však mohou i krůty, pávi, bažanti, perličky, holubi, křepelky a koroptve. Kachny a husy jsou rovněž vnímavé, avšak onemocnění u těchto druhů se objevuje zřídka. Vnímaví jsou také pštrosi a mnoho druhů volně žijících ptáků.

Ptačí paramyxoviry se dělí do 9 séroskupin (APMV 1-9) u drůbeže a PPMV u holubů. Většina sérotypů APMV se vyskytuje u volně žijících druhů ptáků, ale sérotypy APMV-2 a APMV-3 mohou způsobit respirační problémy a ztráty v produkci vajec v chovech drůbeže.

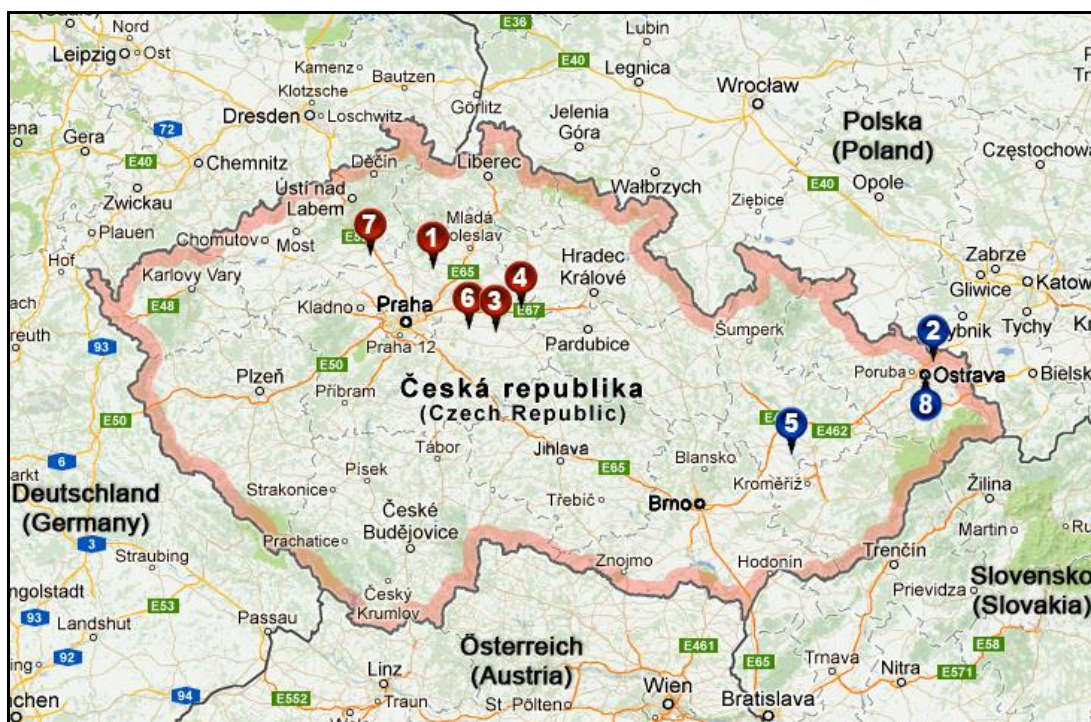
Historický přehled výskytu viru NCD v ČR

Poslední nález viru newcastleské choroby v České republice byl v roce 1998 v malochovu u drůbeže a v roce 2007 u holuba (zájmový chov). V roce 2008 byl zachycen nepatogenní kmen APMV – 1 u holuba v zájmovém chovu. Na přelomu roku 2012 a 2013 byl na našem území potvrzen výskyt patogenního kmene APMV-1 a to jak v zájmových chovech holubů, tak u volně žijících ptáků (viz tabulka). U všech případů průkazu NCD v zájmových chovech holubů bylo v rámci mimořádných veterinárních opatření nařízeno utracení a neškodné odstranění holubů a případy byly nahlášeny EK. Při zjištění pozitivních volně žijících ptáků na APMV-1 se nepřijímají žádná opatření.

Výskyt New castle na území České Republiky v letech 2012 a 2013

2012	zájmový chov holubů	Středočeský kraj	patogenní kmen APMV-1 – virus newcastleské choroby
	zájmový chov holubů	Moravskoslezský kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
2013	nalezení uhynulí volně žijící ptáci (5x hrdlička)	Středočeský kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	nalezení uhynulí volně žijící ptáci (5x hrdlička)	Středočeský kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	zájmový chov holubů	Olomoucký kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	nalezení uhynulí volně žijící ptáci (5x hrdlička)	Středočeský kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	nalezení uhynulí volně žijící ptáci (2x hrdlička)	Ústecký kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	nalezení uhynulí volně žijící ptáci (4x holub)	Moravskoslezský kraj	patogenní kmen APMV-1 - virus newcastleské choroby
	zájmový chov holubů	Jihomoravský kraj	Paramyxoviróza holubů
	zájmový chov holubů	Jihočeský kraj	Paramyxoviróza holubů

Výskyt New-castle na území ČR 2012 - 2013

1 – Horní Slivno – chov holubů	5 – Ivaň – chov holubů
2 – Starý Bohumín – chov holubů	6 – Tuchoraz - volně žijící hrdličky
3 – Křechoř – volně žijící hrdličky	7 – Vrbka u Budyně - volně žijící hrdličky
4 – Dobšice – volně žijící hrdličky	8 – park v centru Ostravy – volně žijící holubi

1, 3, 4, 6, 7 – identické kmeny APMV-1

2, 5, 8 – identické kmeny APMV-1

Výskyt pozitivních případů NCD v České Republice od prosince roku 2012 je znázorněn na mapě Výskyt NCD na území ČR 2012/2013, kde je číslicemi vyjádřena časová posloupnost výskytu. Barevně jsou odlišeny jednotlivé kmeny APMV-1. Z mapy je patrné, že se na našem území vyskytují dva rozdílné kmeny APMV-1.

Výskyt paramyxoviróza holubů v roce 2013 v ČR

Výskyt New-castle v Evropě a ve světě v roce 2013

V roce 2013 se vyskytla NCD v Bulharsku a na Kypru. V Bulharsku se v lednu potvrdila NCD v zájmovém chovu drůbeže s 1298 vnímavými ptáky. Během případu uhynulo celkem 358 kusů drůbeže a zbytek byl utracen a neškodně odstraněn. Na Kypru byla v červnu potvrzena NCD v hospodářství s chovem brojlerů s celkovým počtem 115 500 kusů. Zde se objevoval zvýšený úhyn ptáků a klinické příznaky jako jsou respirační a neurologické potíže. Celkem uhynulo 44 241 kusů ptáků, zbytek byl utracen a neškodně odstraněn. V návaznosti na toto ohnisko se objevilo několik dalších ohnisek především ve smíšených zájmových chovech. Veškeré potvrzené případy byly vyřešeny utracením a neškodným utracením ptáků a provedením desinfekce.

Ve světě se NCD vyskytla Libyi, Izraeli, Kazachstánu a Papue Nové Guinei.

Z uvedených skutečností vyplývá, že patogenní virus v současnosti cirkuluje v populaci volně žijících ptáků a v souvislosti s tím, že se v některých částech Evropy NCD potvrdila v chovech drůbeže, existuje reálné riziko pro zavlečení této nákazy do dalších chovů drůbeže. V ČR je v současnosti povinná vakcinace v reprodukčních chovech kura domácího a v chovech nosnic produkujících konzumní vejce s více než 500 ks nosnic. U ostatních kategorií je vakcinace pouze doporučena a většinou se neprovádí, proto riziko hrozí především v chovech kuřat na maso a u jiných druhů drůbeže jako jsou krůty, pštrosi, vodní drůbež aj. V těchto chovech je prevencí především dodržování biologické bezpečnosti, především pak zamezení kontaktu volně žijících ptáků s drůbeží a v případě zvýšeného úhynu drůbeže, snížené užitkovosti, nebo jiných příznacích hromadného onemocnění neprodleně informovat krajskou veterinární správu.

Tlumení salmonel v chovech drůbeže

Programy jsou zaměřeny na tlumení sérotypů salmonel s významem pro veřejné zdraví. Jedná se o sérotypy salmonel neadaptované na určitého specifického hostitele. Infekce těmito pohyblivými salmonelami zřídka vyvolávají u drůbeže klinické onemocnění. Přítomnost salmonel v chovu se neodráží na zdravotním stavu ptáků, představuje však možné riziko kontaminace finálních produktů a ohrožení zdraví spotřebitele. Cílem programů je proto snižování výskytu salmonel v prostředí chovů a minimalizace rizika kontaminace živočišných produktů. Konkrétní cíle v jednotlivých programech, sledované sérotypy salmonel a zahájení programů jsou shrnuty v následující tabulce.

Tab. 1: Cíle programů, sledované sérotypy, zahájení programů a opatření v případě výskytu sledovaných sérotypů

kategorie drůbeže	sledované sérotypy salmonel	zahájení programu	cíl programu = maximální prevalence sledovaných sérotypů	opatření v rámci programu	opatření v případě výskytu sledovaných sérotypů
reprodukční chovy	S. enteritidis S. typhimurium Monofazická Salmonela typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:- S. infantis S. hadar S. virchow	1. 1. 2007	1%	monitoring výskytu salmonel v prostředí dodržování sanitačních a zoohygienických opatření a zásad biologické bezpečnosti	poražení/utracení hejna likvidace násadových vajec vyšetření vzorků krmiva kontrola účinnosti dezinfekce před zástavem dalšího hejna
chovy nosnic pro produkci konzumních vajec	S. enteritidis S. typhimurium Monofazická Salmonela typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:- S. enteritidis	1. 1. 2007	2%	monitoring výskytu salmonel v prostředí povinná vakcinace proti S. enteritidis dodržování sanitačních a zoohygienických opatření a zásad biologické bezpečnosti	zákaz uvolňování vajec do oběhu vyšetření vzorků krmiva kontrola účinnosti dezinfekce před zástavem dalšího hejna
chovy kuřát na maso	S. typhimurium Monofazická Salmonela typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:- S. enteritidis	1. 1. 2009	1%	monitoring výskytu salmonel v prostředí dodržování sanitačních a zoohygienických opatření a zásad biologické bezpečnosti	informace o výskytu Salmonela spp. na IPŘ vyšetření vzorků krmiva kontrola účinnosti dezinfekce před zástavem dalšího hejna

reprodukční chovy krůt	S. enteritidis S. typhimurium Monofazická Salmonella typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:-	1. 1. 2010	1%	monitoring výskytu salmonel v prostředí dodržování sanitačních a zoohygienických opatření a zásad biologické bezpečnosti	poražení/utracení hejna likvidace násadových vajec vyšetření vzorků krmiva kontrola účinnosti dezinfekce před zástavem dalšího hejna
	S. enteritidis S. typhimurium Monofazická Salmonella typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:-	1. 1. 2010	1%	monitoring výskytu salmonel v prostředí dodržování sanitačních a zoohygienických opatření a zásad biologické bezpečnosti	informace o výskytu Salmonella spp. na IPŘ vyšetření vzorků krmiva kontrola účinnosti dezinfekce před zástavem dalšího hejna
chovy krůt na výkrm					

Monitoring 2013

Výsledky sledování výskytu salmonel v chovech drůbeže v letech 2009 - 2013 jsou uvedeny v tabulkách 2 - 6 a v grafech 1 - 3.

Tab. 2: Výskyt salmonel v reprodukčních chovech v letech 2010 - 2013

rok	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna		
2009	75	620	6	7,0%	9	1,5%	4	3,5%	6	1,0%
2010	75	585	9	12,0%	11	2,0%	6	8,0%	8	1,4%
2011	77	650	8	10,5%	12	1,8%	4	5,2%	4	0,6%
2012	76	642	12	15,8%	26	4,0%	7	9,2%	8	1,2%
2013	71	647	9	12,7%	34	5,3%	2	2,8%	6	0,9%

Tab. 3: Výskyt salmonel v chovech nosnic pro produkci konzumních vajec v letech 2010 - 2013

rok	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna		
2009	72	467	26	35,6%	60	12,9%	24	32,9%	51	10,9%
2010	72	441	11	15,3%	14	3,2%	9	12,5%	10	2,3%
2011	71	444	13	18,3%	14	3,2%	11	15,5%	12	2,7%
2012	67	392	6	9,0%	8	2,0%	4	6,0%	6	1,5%
2013	77	471	5	6,5%	12	2,5%	2	2,6%	7	1,5%

Tab. 4: Výskyt salmonel v chovech kuřat na maso v letech 2010 - 2013

rok	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna		
2009	380	6035	165	43,4%	445	7,4%	120	31,6%	243	4,0%
2010	346	5591	134	38,7%	365	6,5%	91	26,3%	218	3,9%
2011	334	5 087	112	33,5%	281	5,5%	68	20,4%	116	2,3%
2012	320	5 145	154	48,1%	351	6,8%	112	34,7%	236	4,6%
2013	302	4 671	116	38,4%	235	5,0%	78	25,8%	147	3,2%

Tab. 5: Výskyt salmonel v reprodukčních chovech krůt v letech 2010 - 2013

rok	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna		
2010	1	12	1	100,0%	6,0	100,0%	0	0,0%	0	0,0%
2011	1	12	1	100,0%	6	50,0%	0	0,0%	0	0,0%
2012	1	18	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
2013	1	9	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%

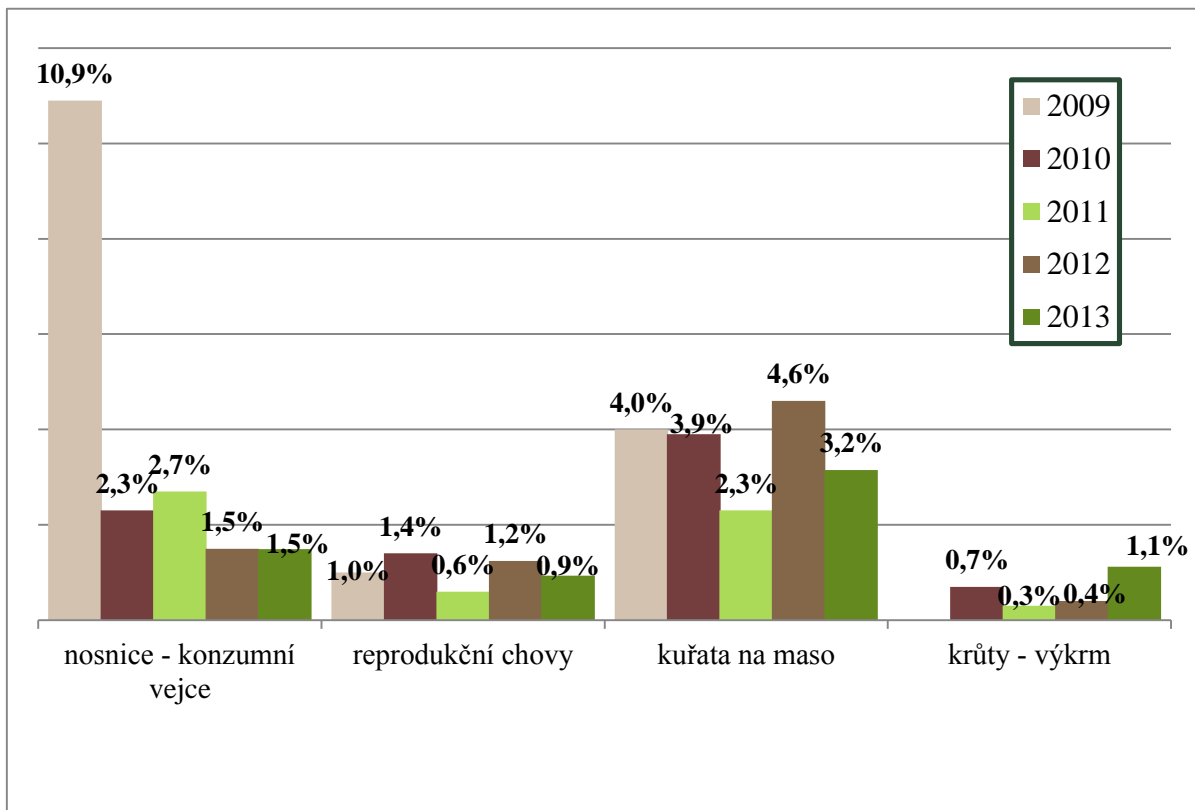
Tab. 6: Výskyt salmonel v chovech krůt na výkrm v letech 2010 - 2013

rok	vyšetřeno		pozitivní na S. spp.				pozitivní na sledované sérotypy			
	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna	hospodářství	hejna		
2010	61	283	20	32,8%	54	19,1%	2	3,3%	2	0,7%
2011	60	292	17	28,3%	42	14,3%	1	1,7%	1	0,3%
2012	59	266	13	22,0%	20	7,5%	1	1,5%	1	0,4%
2013	53	267	16	30,2%	28	10,5%	3	5,7%	3	1,1%

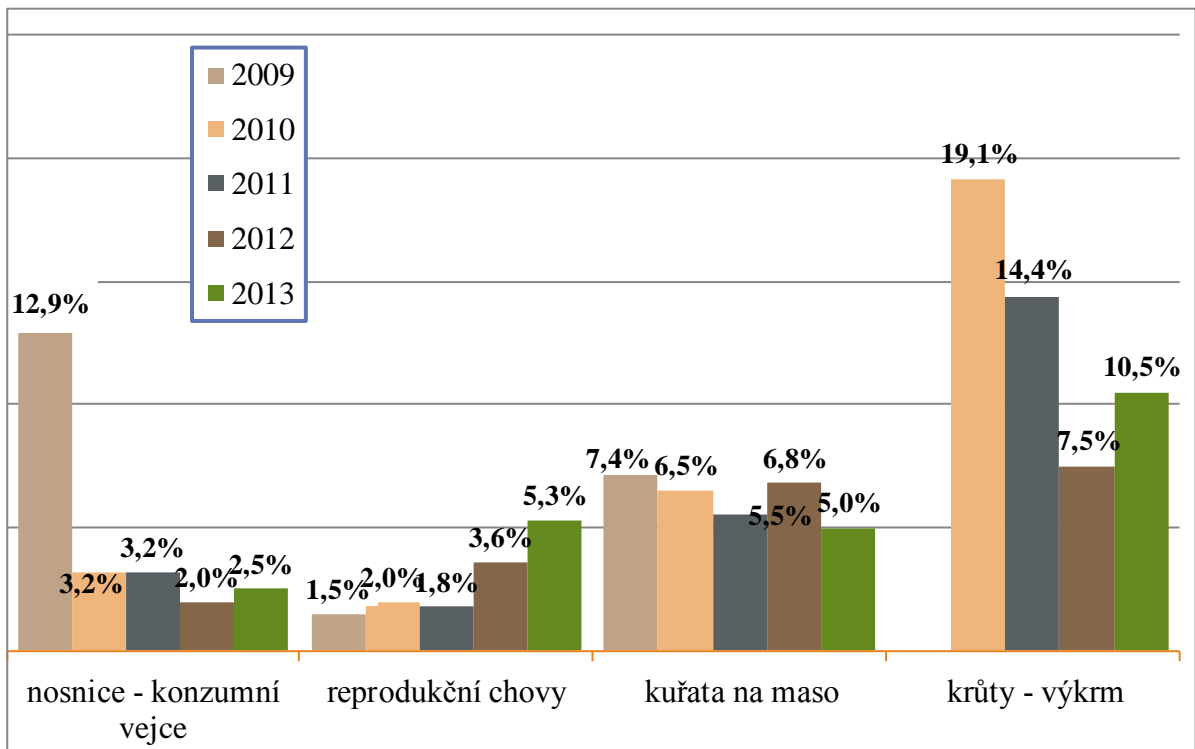
* *Salmonella enteritidis* a *Salmonella typhimurium* (jiné než očkovací kmeny) včetně sérotypů monofazické *Salmonella typhimurium* s antigenním vzorcem 1,4,[5], 12:i:- v chovech nosnic pro konzumní vejce, v chovech kuřat na maso a v chovech krůt

S. enteritidis, *S. typhimurium* (jiné než očkovací kmeny) včetně sérotypů monofazické *Salmonella typhimurium* s antigenním vzorcem 1,4,[5], 12:i:-, *S. infantis*, *S. hadar* a *S. virchow* v reprodukčních chovech kura domácího

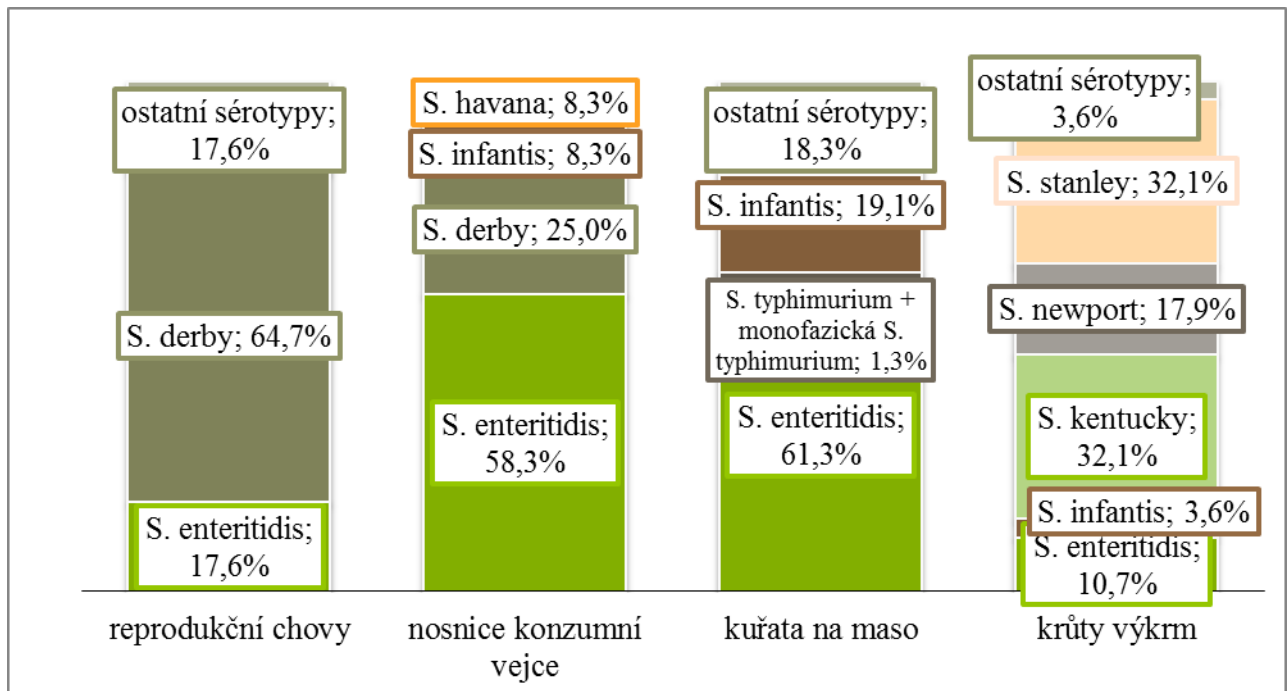
Graf č. 1: Výskyt sledovaných sérotypů salmonel v chovech drůbeže v letech 2009 - 2013

Graf č. 2: Výskyt Salmonela spp. v chovech drůbeže v letech 2009 - 2013

Graf č. 3: Výskyt sérotypů Salmonela spp. v chovech drůbeže v roce 2013

Z výše uvedených hodnot prevalence salmonel lze vyhodnotit dosahování stanoveného cíle i trend výskytu salmonel v roce 2013:

Příznivá zjištění a výsledky svědčící o snižování výskytu salmonel:

V chovech nosnice pro produkci konzumních vajec se podařilo udržet prevalenci sledovaných sérotypů pod 2% a cíl stanovený legislativou byl pro tuto kategorii drůbeže splněn.

V reprodukčních chovech došlo k poklesu prevalence sledovaných sérotypů pod cílové 1%. V případě, že bude prevalence pod 1% zjištěna po dobu dvou let, tj. i v roce 2014, bude možné zavést snížení frekvence odběru vzorků z dosavadního dvoutýdenního intervalu na 1x za tři týdny.

V chovech kuřat na maso byl v roce 2013 zjištěn ve srovnání s rokem 2012 pokles prevalence sledovaných sérotypů i celkové prevalence všech sérotypů.

Zjištění a výsledky dokládající přetrvávající nevyhovující stav v oblasti prevalence a v oblasti provádění programů:

V chovech kuřata na maso zůstala i v roce 2013 prevalence sledovaných sérotypů stále výrazně vyšší než cílové 1%.

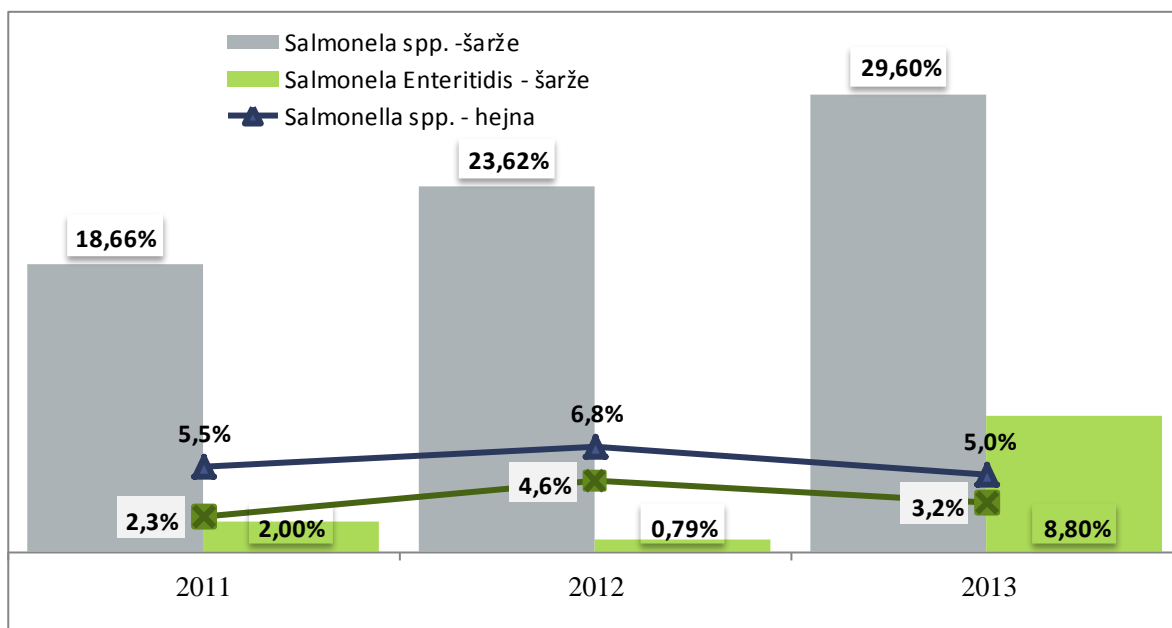
V chovech kuřata na maso byly v roce 2013 zjištěny nálezy salmonel na hospodářstvích, která byla v předchozích letech bez výskytu v předchozích letech.

Přetrvává dopad nárůstu prevalence Salmonela enteritidis a současně i ostatních sérotypů Salmonela spp. v chovech kuřat na maso zaznamenaného v roce 2012 na počet nálezů na jatkách.

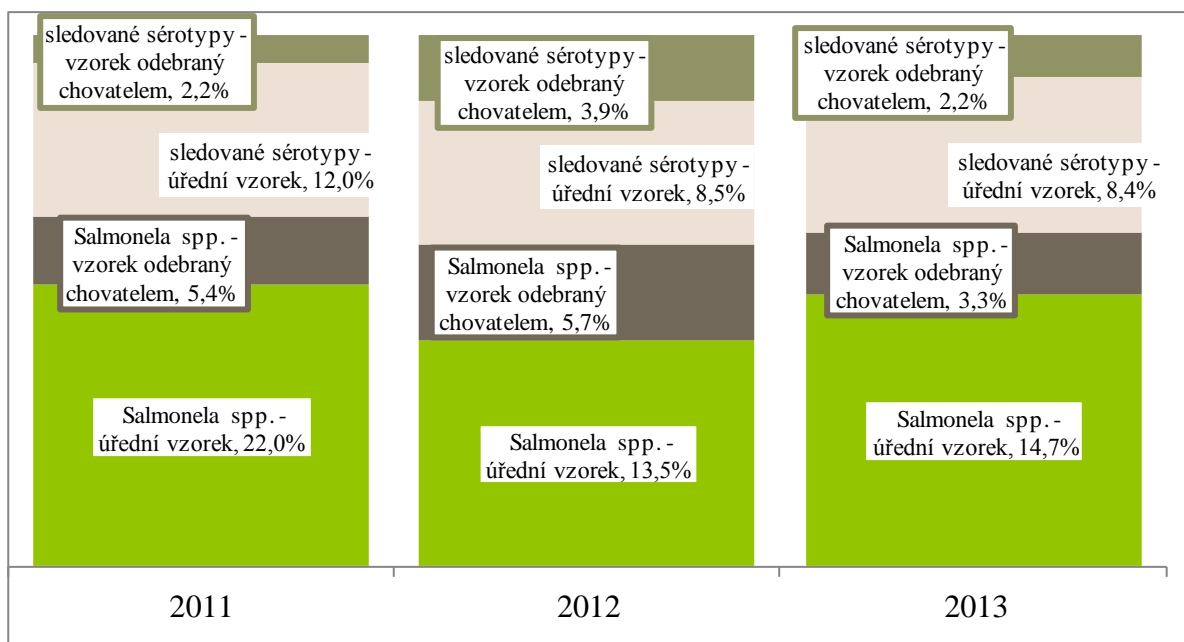
Z porovnání výsledků monitoringu salmonel na jednotlivých konkrétních jatkách a výsledků vyšetření salmonel v prostředí na hospodářství, které na dotčená jatka dodává vykrmená kuřata je zřejmé, že nález salmonel v masu není v přímém vztahu s nálezem v konkrétním poraženém hejnu. Nálezy v masu kuřat s negativním výsledkem vyšetření na salmonelu na hospodářství souvisejí s kontaminací jatek, ke které došlo při porážení předešlých dodávek. Výsledky monitoringu na porážce jsou tak spíše ukazatelem úrovně hygieny a sanitace na jednotlivých porážkách než odrazem výskytu salmonel v prostředí hospodářství s brojlery.

V chovech kuřat na maso a v reprodukčních chovech je v případě úředních vzorků a v případě vzorků odebraných chovatele stanoven stejný postup, stejný materiál i stejné množství. Přesto výsledky vyšetření úředních vzorků jsou pozitivní na salmonelu několikanásobně častěji než výsledky vyšetření vzorků odebraných chovatelem. To svědčí o skutečnosti, že při odběru vzorku chovatelem v řadě případů nejsou dodrženy stanovené zásady pro odběr vzorku trusu a že vzorky odebrané chovatelem v řadě případů nezajišťují dostatečně účinný monitoring.

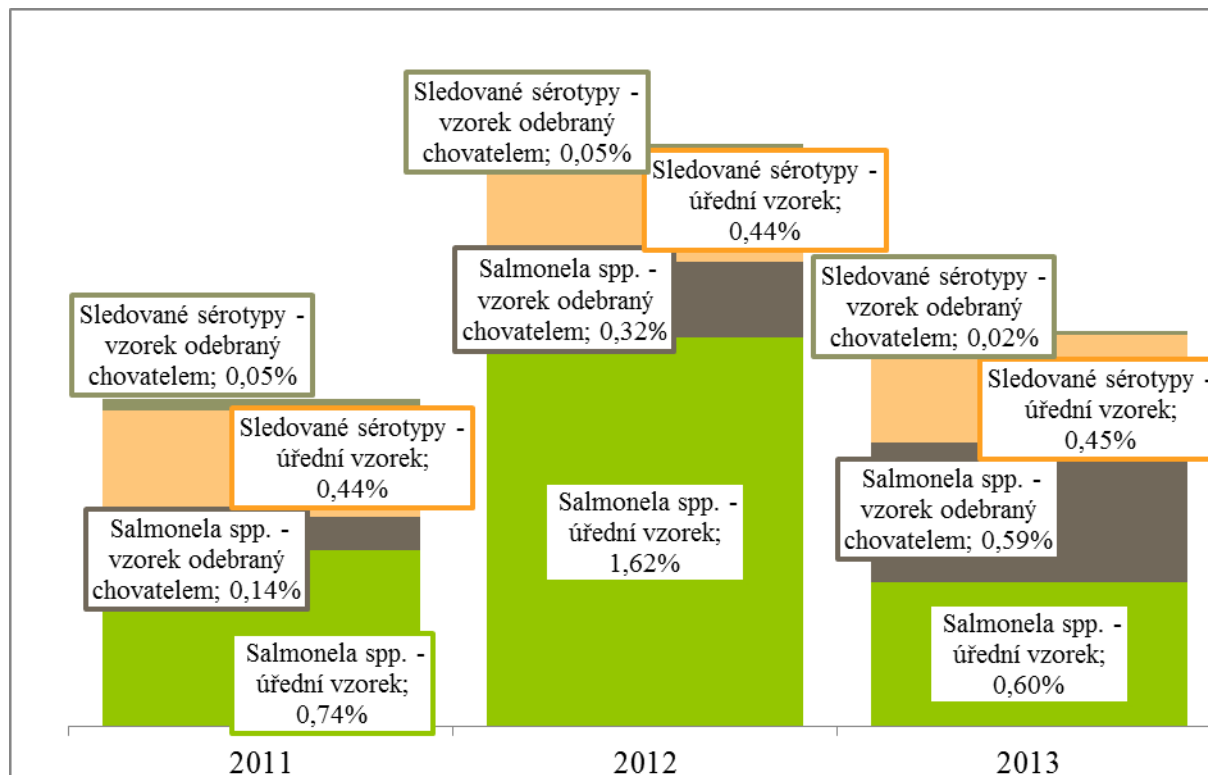
Graf č. 4: Četnost výskytu sérotypů Salmonela spp. a Salmonela enteritidis v chovech kuřat na maso a ve vzorcích odebraných z jatečných těl kuřat na maso v roce 2011 - 2013

Graf č. 5: Prevalence salmonel v chovech kuřat na maso v úředních vzorcích a ve vzorcích odebraných chovatelem

Graf č. 6: Prevalence salmonel v reprodukčních chovech v úředních vzorcích a ve vzorcích odebraných chovatele

Výsledky svědčící o nárůstu prevalence zjištěném v roce 2013 :

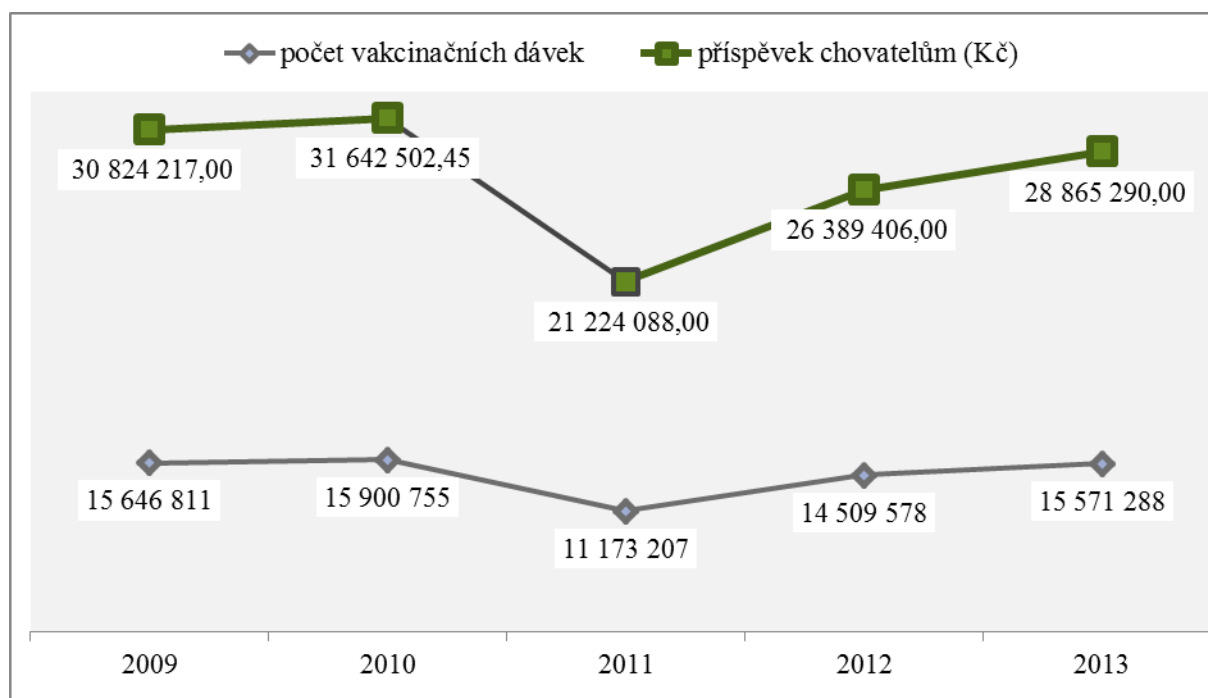
V reprodukčních chovech v roce 2013 vzrostla celková prevalence Salmonela spp. Nejvyšší četnost výskytu byla zaznamenána u S. derby. Přítomnost S. derby je opakovaně již od roku 2012 zjišťována na čtyřech hospodářstvích v jednom okrese. Pravděpodobným zdrojem tohoto sérotypu je krmivo (viz graf č. 3).

Ve výkrmu krůt v roce 2013 přesáhl výskytu sledovaných sérotypů salmonel (S. enteritidis) cílové 1%. Současně byl zjištěn v této kategorii i nárůst celkové prevalence všech sérotypů Salmonela spp. (viz graf č. 3).

Vakcinace

Od zahájení programů pro nosnice pro konzumní vejce je součástí těchto programů povinná vakcinace proti S. enteritidis. Příspěvek státu chovateli nosnic pro produkci konzumních vajec na nákup vakcíny činí maximálně 5,70 Kč na jednu kuřici. V roce 2011 probíhala v chovech nosnic v souvislosti s novými požadavky na welfare platnými od počátku roku 2012 rekonstrukce technologií doprovázená poklesem stavu kuřic i nosnic. Od té doby pokračuje s nárůstem počtu zastavovaných kuřic a počtu aplikovaných vakcinačních dávek i zvyšování příspěvku chovatelům poskytnutého za kalendářní rok.

Graf č. 7: Počet aplikovaných vakcinačních dávek a výše příspěvků chovatelům na vakcinaci proti S. enteritidis v letech 2009 - 2013 v chovech nosnic pro produkci konzumních vajec

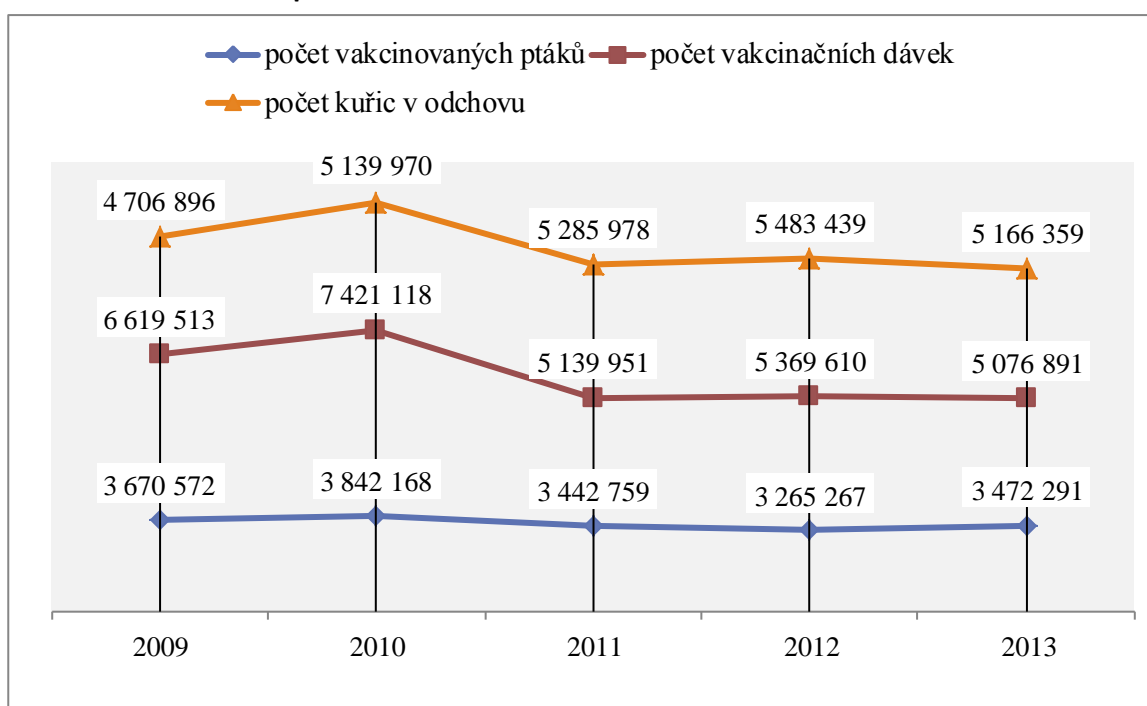
V reprodukčních chovech kura domácího byla povinná vakcinace proti S. enteritidis od roku 2011 ukončena. Z porovnání počtu aplikovaných vakcinačních dávek a počtu vakcinovaných kuřic

v posledních 5 letech vyplývá, že chovatelé pokračují v dobrovolné vakcinaci v téměř nezměněném rozsahu pouze s úpravou vakcinačních programů.

Opatření v případě záchytu sledovaných sérotypů v reprodukčních chovech a v chovech nosnic pro konzumní vejce

V reprodukčních chovech jsou hejna, u nichž byl potvrzen výskyt sledovaných sérotypů, poražena nebo utracena a násadová vejce z těchto hejn jsou neškodně odstraněna. V případě záchytu sledovaných sérotypů v chovech nosnic pro konzumní vejce je pozitivní hejno buď poraženo, nebo pokračuje ve snášce vajec, která jsou určena pouze na tepelné zpracování. V případě porážení hejna nařízeného v souvislosti s potvrzeným výskytem salmonel v mimořádných veterinárních opatřeních je v obou kategoriích chovateli poskytována za utracené nebo poražené ptáky, popř. násadová vejce. Výše těchto kompenzací má rozhodující vliv na výši nákladů na program.

Graf č. 8: Počet aplikovaných vakcinačních dávek a počet odchovaných a vakcinovaných ptáků v letech 2009 - 2013 v reprodukčních chovech kura domácího

Tab. 7: Náklady na programy tlumení salmonel v letech 2011 – 2013

	2011	2012	2013
Náklady na laboratorní diagnostiku	13 773 760,00	14 212 250,00	14 212 250,00
Náklady na vakcinaci	26 864 515,00	26 389 606,26	28 235 115,00
Náklady na kompenzace chovatelům	6 321 685,00	11 014 027,00	22 903 962,00
Náklady celkem	46 959 960,00	51 615 883,26	65 351 327,00

KOŇOVITÍ

Infekční anémie koní

Akutní, nejčastěji protrahované onemocnění lichokopytníků projevující se anémií, ikterickými změnami, chřadnutím, typická je intermitentní horečka. Původcem je Lentivirus, neonkogenní RNK retrovirus. Přenos probíhá pasivně prostřednictvím krev sacího hmyzu. K přenosu může dojít i drobnými oděrkami, nebo při veterinárním zákroku.

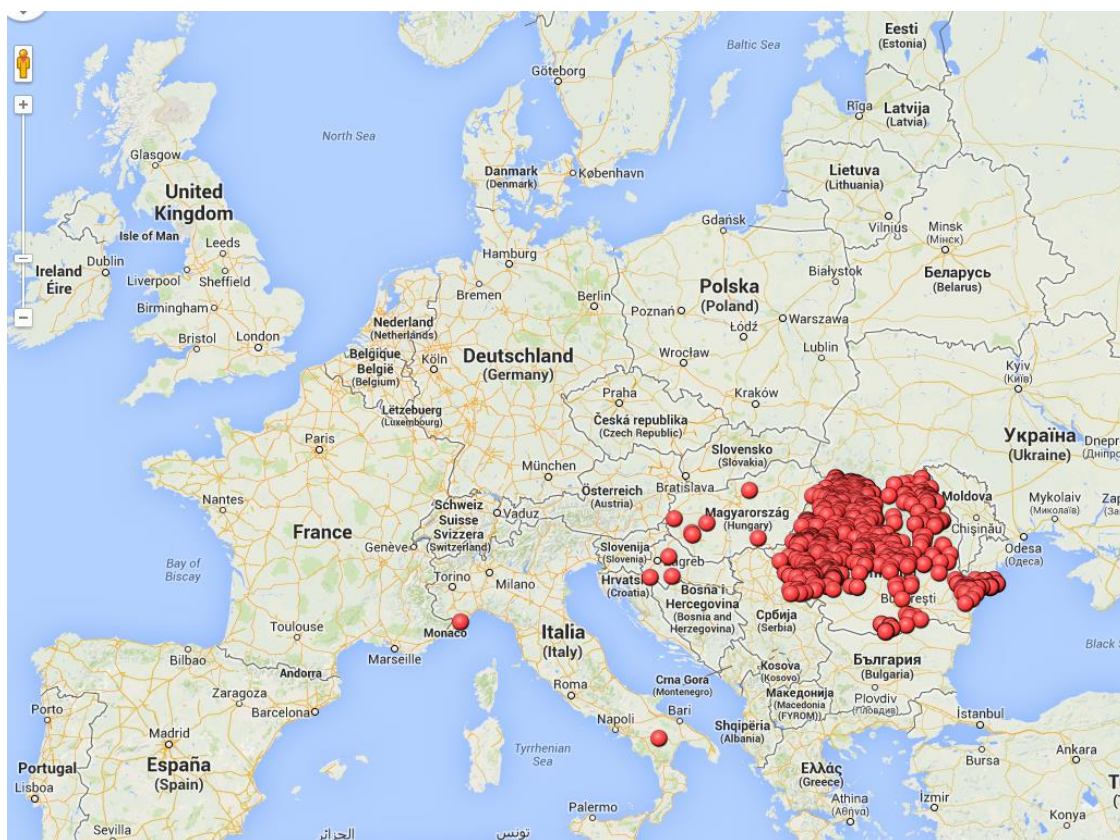
Na území ČR se nevyskytuje od roku 1988. V roce 2010 došlo k výskytu ohnisek v Německu. Zdrojem této nákazy jsou nejčastěji označováni koně importovaní z Rumunska. Protože se tyto koně mohou vyskytnout i v ČR, je třeba považovat riziko opětovného výskytu nákazy za zvýšené.

Rozsah vyšetření v roce 2013

V České republice se sérologicky vyšetřují hřebci před odběrem spermatu.

rok	Počet vyšetřených hřebců	Počet pozitivních
2011	37	0
2012	62	0
2013	57	0

Výskyt Infekční anémie v Evropě v roce 2013 (ADNS)

Nakažlivý zánět dělohy koní

Bakteriální nakažlivé onemocnění pohlavních orgánů koní, jehož původcem je *Taylorella (Branhamella) equigenitalis*. Nákaza má v chovech enzootický charakter. Primárním zdrojem infekce jsou nemocné klisny a hřebci. K přenosu dochází primárně při pohlavním styku v době připouštění. Pasivní přenos může být uskutečněn i kontaminovanými nástroji a pomůckami, používanými k ošetřování zvířat. V pohlavních orgánech přežívá původce různě dlouhou dobu i po odeznění klinických příznaků. Za predilekční místo přežívání původce je u klisen považován klitoris u hřebců sliznice prepucia. Poslední pozitivní nález byl v České republice v roce 2009.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Vyšetřují se plemenní hřebci v přirozené plemenitbě, před odběrem spermatu, klisny poprvé zařazené do plemenitby a po zmetání nebo po reprodukční pauze.

	Počet vyšetřených klisen	Počet vyšetřených hřebců	Počet klisen po zmetání	Počet pozitivních
2011	1401	131	45	0
2012	1156	118	56	0
2013	1190	134	33	0

Západonilská horečka

Virus západonilské horečky (WNV) je arbovirus z čeledi *Flaviviridae* přenášený komáry rodu *Culex*. WNV je v několika liniích rozšířen celosvětově. Virus linie 1 je rozšířen v Africe, Eurasii, Austrálii a od roku 1999 se rozšířil po celém americkém kontinentu. Virus linie 2 byl donedávna znám pouze ze subsaharské Afriky, ale v roce 2004 byl prokázán ve střední Evropě. Prvním popsáním případem byl jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*) s nervovými příznaky, nalezený v národním parku v jihovýchodní části Maďarska. Sporadické nálezy viru WNV linie 2 v téže oblasti byly zachyceny u dalších dravců, hus, ovcí a koní v letech 2005-2007. V roce 2008 se virus rozšířil po území celého Maďarska, virus byl prokázán u dalších druhů ptáků a v sousedním Rakousku byl virus WNV linie 2 zjištěn u komárů. V roce 2009 byly zjištěny další případy v Maďarsku a první případy onemocnění dravců v Rakousku. V roce 2010 byly hlášeny stovky případů onemocnění lidí v Řecku a Rusku. Sérologické vyšetření koní v Maďarsku odhalilo až 40% prevalenci protilátek proti viru západonilské horečky.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Celkem 783 krevních sér koní bylo vyšetřeno komerčním imunoenzymatickým testem (cELISA) na přítomnost protilátek proti viru západonilské horečky. Pozitivní vzorky byly potvrzeny virus neutralizačním testem s virem západonilské horečky a souběžně s virem klíšťové encefalitidy (TBEV). Konfirmační vyšetření bylo provedeno v Národní referenční laboratoři pro arboviry ve Zdravotním ústavu v Ostravě.

Výsledky vyšetření

V roce 2013 reagovalo pozitivně v cELISA testu 11,8% (93/783) vyšetřených vzorků sér. Z celkem 93 vzorků sér vyšetřených VNT na přítomnost protilátek proti viru WNV reagovalo pozitivně 5 vzorků (v titru 16, 64, 128 a 1024 (2x)), jeden vzorek reagoval dubiózně (titr 4). Autochtonní infekce WNV proběhla u jediného koně, který nebyl přemístován ani v rámci ČR (WNV titr 64, TBEV negativní). Tři koně s nejvyššími titry protilátek proti WNV (1024 (2x) a 128) byly TBEV sérologicky negativní, pocházeli z USA, Německa a Nizozemí. Kůň reagující s WNV dubiózně byl do ČR dovezen z Německa. Jeden kůň s WNV titrem 16 reagoval souběžně s TBEV v titru 64.

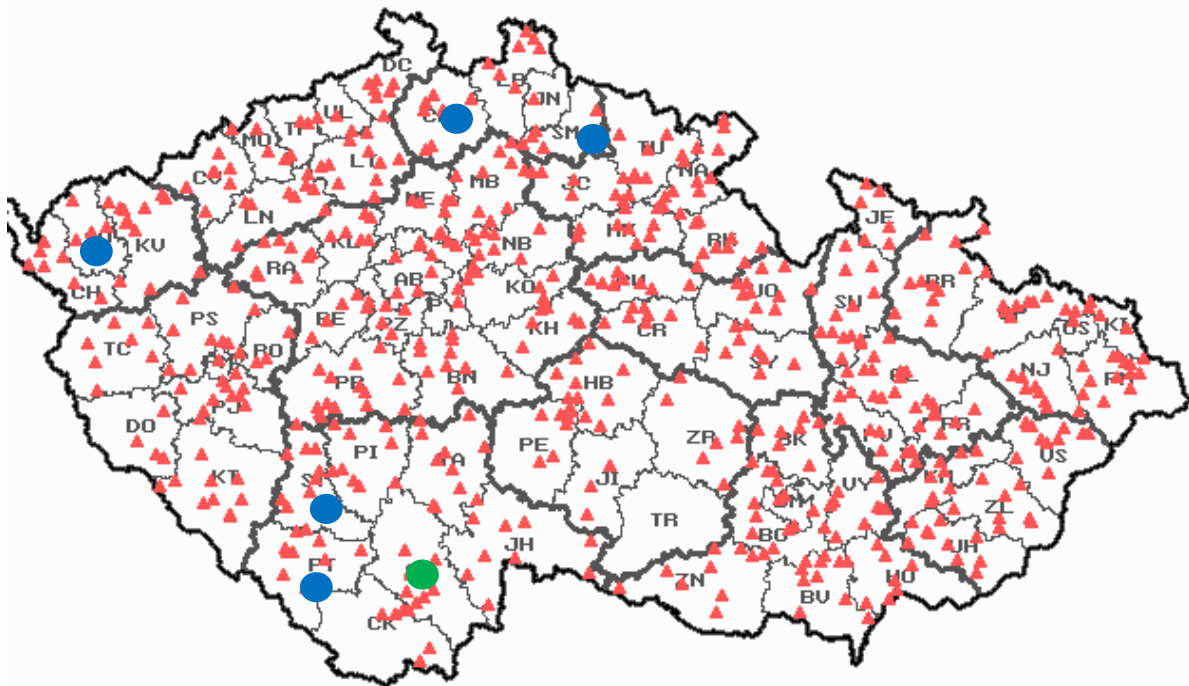
Rok	Titř WNV	Titř TBEV	Lokalita	Původ koně a historie přesunů
2013	1024	negativní	Turnov, okr. Semily	Narozen v Německu, do ČR přesunut v roce 2012, přesuny po ČR, účast na závodech v Rakousku a Německu
2013	1024	negativní	Tvrzice, okr. Prachatice	Narozen v USA (Texas), v letech 2006-2011 v Rakousku, od 2012 přesun do ČR
2013	128	negativní	Chomutov	Narozen v Nizozemí, od roku 2011 v ČR, přesuny po závodech v ČR
2013	64	negativní	Rudolec, okr. Sokolov	Narozen v ČR, bez přesunů
2013	16	64	Rovná, okr. Strakonice	ČR Narozen v ČR, přesuny po ČR
2013	4	negativní	České Budějovice	Narozen v Německu, 2013 dovoz do ČR

V roce 2012 reagovalo pozitivně v cELISA s antigenem WNV 80 sér z 783 (10,2%) vyšetřených. Z celkového počtu 77 vzorků sér vyšetřených VNT na přítomnost protilátek proti viru WNV reagovaly pozitivně 4 vzorky (v titru 1024, 16, 8, 8). Z toho dva vzorky s titrem WNV protilátek 1024 a 8 reagovaly negativně v neutralizačním testu s TBEV. Další dva vzorky (s titrem protilátek proti WNV 8 a 16) byly v neutralizačním testu s TBEV pozitivní v titru 16. Jeden vzorek hodnotíme jako dubiozní, v nejnižším ředění séra (1:4) vykazoval částečnou neutralizaci v neutralizačním testu s WNV, zároveň byl ale pozitivní v neutralizačním testu s TBEV.

V roce 2011 reagovalo pozitivně v cELISA s antigenem WNV 98 sér z 783 (12,5%) vyšetřených. Pozitivních vzorky dosahovaly hodnot S/N v rozmezí 3 až 38. Pozitivní byly dále vyšetřeny na přítomnost protilátek proti TBEV. Celkem 88 sér z 98 vyšetřených bylo pozitivních na protilátky proti TBEV, 9 sér bylo negativních, 1 vzorek vykazoval dubiozní reakci. Z celkem 85 vzorků sér vyšetřených VNT na přítomnost protilátek proti viru WNV reagovalo pozitivně 5 vzorků (v titru 32, 128, 256 a 512 (2x)). Všechna séra pozitivně reagující s WNV byla v neutralizačním testu s virem TBEV negativní.

rok	Počet vyšetřených sér	Reagovalo s antigenem WNT	Počet pozitivních
2011	783	98	5
2012	783	80	4
2013	783	93	5

Mapa odebraných vzorků a výsledky vyšetření na Západonilskou horečku v roce 2013 v ČR

- Pozitivní vzorky pocházely z okresů Semily, Prachatice, Chomutov, Sokolov a Strakonice.
- Dubiózní vzorek pochází z okresu České Budějovice.

Sérologická studie navazuje na surveillanci z předchozích let (2011 a 2012). Během tří let byli prokázáni WNV séropozitivní koně v sedmi krajích ČR. V pěti případech se jednalo o autochtonní infekci WNV. Čtyři koně z lokalit v okrese Břeclav, Český Krumlov, Mnichovo Hradiště a Sokolov nebyly vůbec přesouváni. Námi zjištěné výsledky jsou v souladu s výsledky studií ze sousedních států. V sousedním Německu byla v letech 2010-2012 prováděna serosurveillance, ale specifické protilátky nebyly u koní prokázány. Hubálek aj. (2013) vyšetřil v letech 2008-2011 celkem 163 sér koní z ČR, protilátky proti WNV u žádného neprokázal. V sousedním Slovensku zjistil protilátky proti WNV u 19 nevakcinovaných koní z 232 vyšetřených. V sousedním Rakousku byly protilátky u koní zjištěny již v roce 2002.

Trichofytóza

Trichofytóza je infekční mykotické onemocnění hospodářských, domácích i volně žijících zvířat, přenosné na člověka, které způsobují vláknité houby rodu *Trychofyton* a *Microsporum* (*T. verrucosum*, *T. mentagrophytes*, *M. canis*, *T. equidum*). Onemocnění se nejčastěji projevuje na kůži jako krustózní forma. Predilekčními místy jsou hlava, krk, lopatky a bedra. V první fázi je zaznamenán výskyt pupínků (velikost prosa), které se později přeměňují na puchýřky. Po prasknutí puchýřku jeho obsah slepuje chlupy a vytváří se krusta. Tyto změny mohou být ojedinělé, případně v generalizované formě postihující značnou část těla. Léčba se provádí účinnými antimykotiky, nebo je možná i léčebná vakcinace.

Trichofytóza je zjišťována především na základě na základě klinických příznaků. Jedná se o onemocnění přenosné na člověka, proto KVS vydává mimořádná veterinární opatření s cílem minimalizovat riziko přenosu nákazy na člověka a zamezení jejího dalšího šíření.

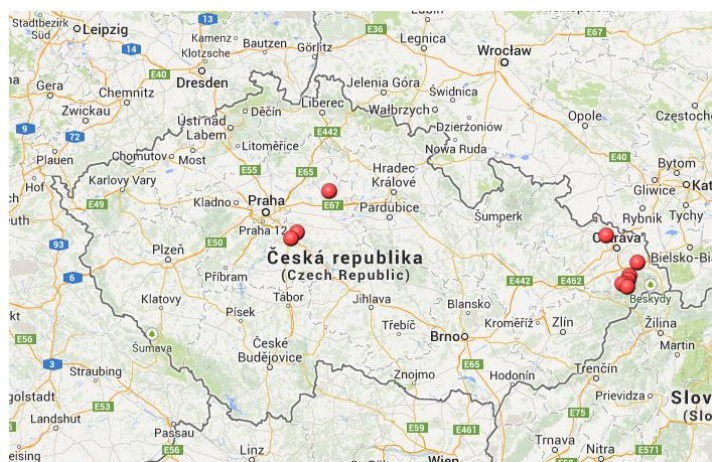
Ohniska trichofytózy v ČR v roce 2013

Kraj	Okres	Zvíře
Středočeský kraj	Praha-východ	Skot
Středočeský kraj	Nymburk	Skot
Středočeský kraj	Praha-východ	Skot
Moravskoslezský kraj	Opava	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot
Moravskoslezský kraj	Frýdek-Místek	Skot

Ohniska trichofytózy v České republice v letech 2011 – 2013

	Počet ohnisek
2011	14
2012	3
2013	10

Nová ohniska trichofytózy v ČR, 2013

VOLNĚ ŽIJÍCÍ

ZAJÍCI

Brucelóza zajíců

Zajíci jsou vyšetřováni podle Metodiky kontroly zdraví na brucelózu a tularemii. Na celém území se na brucelózu a tularemii vyšetřovali uhynulí zajíci, případně ulovení zajíci zaslání na vyšetření na základě vyslovení podezření z nákazy. Ohnisko nákazy se vyhláší na základě průkazu původce bakteriologickým vyšetřením. Za zdolanou se nákaza prohlašuje, pokud se v průběhu tříměsíční pozorovací doby u ulovených nebo uhynulých zajíců z ohniska nebo ochranného pásma nepotvrdí bakteriologicky nálezy původce onemocnění. Stejně jako v roce 2011 a 2012 se vyplácelo nálezné za uhynulé zajíce ve výši 150,- Kč za kus na celém území ČR.

Brucelóza zajíců je nákaza vyvolaná *Brucella suis* sérotyp 2, někdy rovněž uváděné jako *varietas leporis*. Nemocní zajíci vylučují původce sekrety, exkreta, plodovými obaly, a ty mohou být zdrojem nákazy pro prasata. Nákaza je přenosná na člověka, zejména při špatné manipulaci se zvěří i zvěřinou.

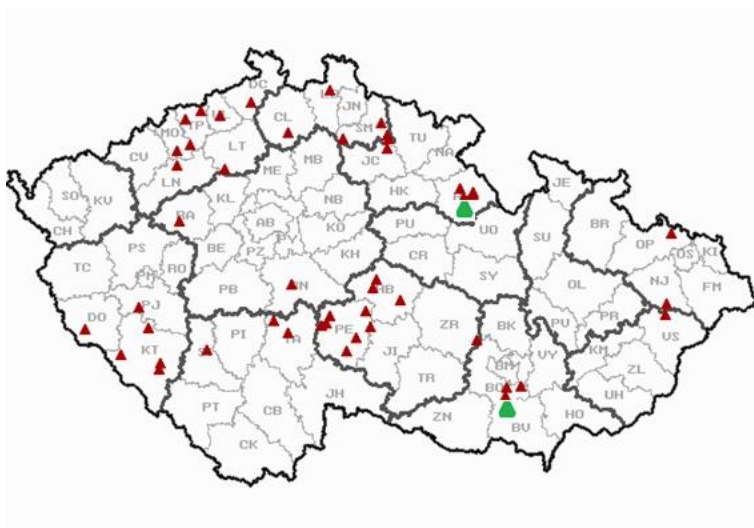
Počet vyšetřených zajíců s podezřením na brucelózu v roce 2013

	Vzorky uhynulých, případně ulovených zajíců	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	2	0
Středočeský kraj	2	0
Jihočeský kraj	3	0
Plzeňský kraj	6	0
Karlovarský kraj	0	0
Ústecký kraj	10	0
Liberecký kraj	7	0
Královéhradecký kraj	7	1
Pardubický kraj	0	0
Vysočina	13	0
Jihomoravský kraj	5	1
Olomoucký kraj	0	0
Zlínský kraj	1	0
Moravskoslezský kraj	2	0
Celkem	58	2

Počet ohnisek brucelózy zajíců v letech 2011 - 2013

	Počet ohnisek	Počet pozitivních
2011	2	6
2012	3	5
2013	2	2

Mapa vyšetřených zajíců (červeně) a pozitivní záchyty (zeleně)

Tularémie

Tularémie je bakteriální onemocnění vyvolané *Francisella tularensis*, charakteristická přírodní ohniskovostí, což znamená, že její výskyt je charakteristický pro určité specifické lokality. Zdrojem nákazy mohou být nemocní zajíci, krev sající hmyz, kontaminovaná voda, prostředí. Tularémie je nebezpečná zoonóza. U zajíce může být klinický průběh od akutního po chronický. V roce 2012 probíhal pasivní monitoring, v jehož rámci byli vyšetřováni uhynulí a ulovení zajíci, u kterých bylo vysloveno podezření na tuto nákazu.

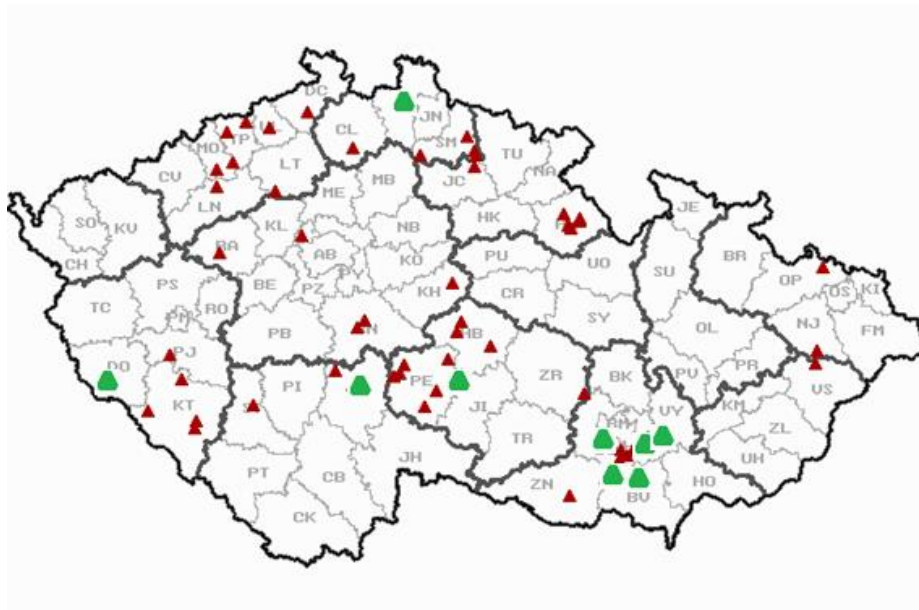
Počet vyšetřených podezřelých zajíců na tularémii v roce 2013

	Vzorky uhynulých, případně ulovených zajíců	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	2	0
Středočeský kraj	5	0
Jihočeský kraj	3	1
Plzeňský kraj	6	1
Karlovarský kraj	0	0
Ústecký kraj	10	0
Liberecký kraj	7	1
Královéhradecký kraj	7	0
Pardubický kraj	0	0
Vysočina	13	1
Jihomoravský kraj	12	5
Olomoucký kraj	0	0
Zlínský kraj	1	0
Moravskoslezský kraj	2	0
Celkem	68	9

Počet nových ohnisk Tularémie v letech 2011 - 2013

	Počet nových ohnisk	Počet pozitivních zvířat
2011	7	16
2012	5	27
2013	5	9

Mapa vyšetřených zajíců (červeně) a pozitivní záchyty (zeleně)

V roce 2012 a 2013 byl prováděn i plošný aktivní monitoring tularémie zajíců zaměřený na výskyt protilátek. Na celém území republiky se metodou pomalé aglutinace vyšetřovali 3 ulovení zajíci na 100 km².

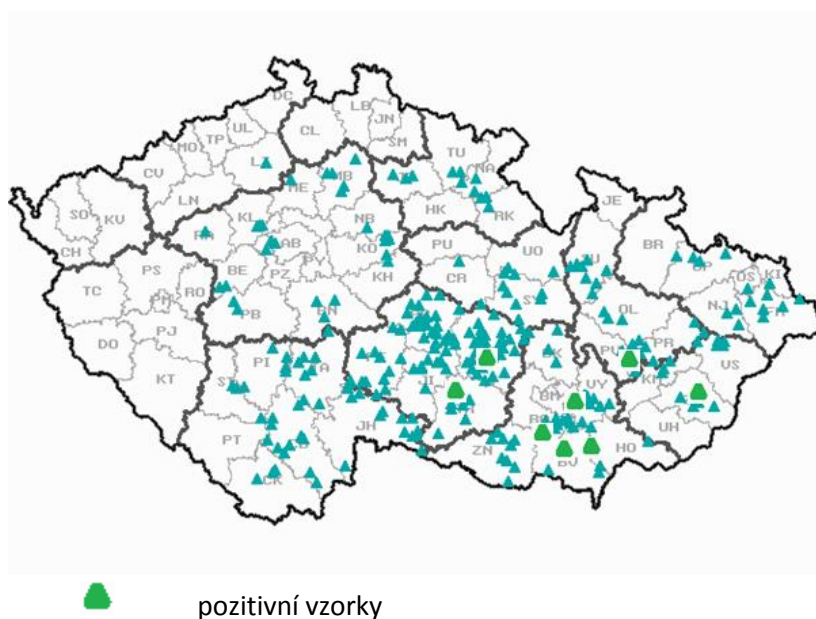
Počet vyšetřených zajíců na tularémii v rámci monitoringu v roce 2013

	Vzorky	Pozitivní vzorky
Hlavní město Praha	4	0
Středočeský kraj	232	0
Jihočeský kraj	187	0
Ústecký kraj	4	0
Královéhradecký kraj	116	0
Pardubický kraj	136	0
Vysočina	208	10
Jihomoravský kraj	221	16
Olomoucký kraj	160	2
Zlínský kraj	123	6
Moravskoslezský kraj	171	0
Celkem	1 562	34

Počet sérologicky vyšetřených zajíců na tularémii v letech 2011 – 2013

	Počet vyšetřených	Počet pozitivních
2011	1642	39
2012	1688	22
2013	1562	34

Mapa sérologicky vyšetřených zajíců a pozitivní záchyty, 2013

Z přiložených tabulek a map je patrné, že výskyt tularémie je na většině území ojedinělý, kromě Vysočiny a Jihomoravského kraje kde se nákaza vyskytuje endemicky.

VZTEKLINA

Vzteklina je virové onemocnění teplokrevných živočichů, včetně člověka, které napadá nervový systém a končí smrtí. V současné době neexistuje účinná terapie, pouze je možná preventivní vakcinace. V ČR je povinná vakcinace psů starších 3 měsíců.

V roce 2013 bylo v ČR vyšetřeno na vzteklinu celkem 3 415 zvířat. Volně žijících zvířat bylo vyšetřeno 3 177, nevyšší zastoupení z nich měly lišky 3 088 (97,2%). Domácích zvířat bylo vyšetřeno 238, z toho 132 koček a 94 psů. Vzteklina nebyla u žádného druhu domácích ani volně žijících zvířat v ČR diagnostikována a rok 2013 je tak jedenáctým rokem bez výskytu vztekliny na území našeho státu. Rok 2013 byl již čtvrtým rokem, kdy nebyla prováděna orální vakcinace lišek. Tato vakcinace byla použita k eradikaci vztekliny u lišek v letech 1989 – 2009.

Přes tuto příznivou nálezovou situaci i nadále platí pro chovatele zvířat povinnost předvést zvíře, které pokousalo člověka k vyšetření veterinárním lékařem a to 1. a 5. den po pokousání. V roce 2012 bylo takto vyšetřeno 4 726 zvířat. V roce 2013 bylo vyšetřeno 3151 psů, kteří poranili člověka.

Počty zvířat vyšetřených na vzteklinu v roce 2012 a 2013

Domácí zvířata

Druh zvířete	Rok 2012	Rok 2013
pes domácí	96	94
kočka domácí	140	132
tur domácí	2	1
Ovce domácí	0	1
králík domácí	1	2
morče domácí	2	1
myš laboratorní	3	0
fretka	4	5
koza domácí	1	0
celkem domácí	249	238

Volně žijící zvířata

Druh zvířete	Rok 2012	Rok 2013
liška obecná	3 196	3088
psík mývalovitý	0	1
jezevec lesní	10	5
kuna skalní	16	15
kuna lesní	15	9
kuna sp.	10	3
prase divoké	5	5
srnec obecný	8	11
hraboš polní	2	0
krtek obecný	2	1
zajíc polní	2	0
netopýr sp.	8	9
Netopýr rezavý	0	1
netopýr dlouhouchý	1	1
netopýr parkový	1	0
ježek sp.	1	0
křeček polní	1	0
lasice sp.	2	2
muflon	1	1
myšice sp.	1	0

plch velký	1	0
vydra říční	0	1
tchoř světlý	1	0
ostatní volně žijící	27	20
celkem volně žijící	3 284	3177
celkem všech	3 533	3415

Poslední případ vztekliny byl diagnostikován v ČR u lišky v dubnu 2002 v okrese Trutnov. Česká republika tak plní od roku 2004 kritéria Světové organizace pro zdraví zvířat (OIE) pro přiznání statutu „země vztekliny prostá“. Vzhledem k stále vzrůstající oblíbenosti cestování se zvířaty se určitým rizikem jeví možnost zavlečení vztekliny z jiných zemí. Vzteklna netopýrů nebyla v roce 2012 zjištěna. Při vyšetřování netopýrů zůstává i nadále hlavním problémem nízký počet vyšetřených vzorků a neznalost nakažové situace v této populaci, kde víme, že virus cirkuluje, nicméně neznáme intenzitu promoření populace.

Výskyt vztekliny v Evropě v 2013 (ADNS)

AUJESZKYHO CHOROBA U DIVOKÝCH PRASAT

Obdobně jako u domácích prasat se může vyskytovat tato nákaza i u divokých prasat. Příznaky, morbidita i mortalita jsou obdobné jako u prasat domácích.

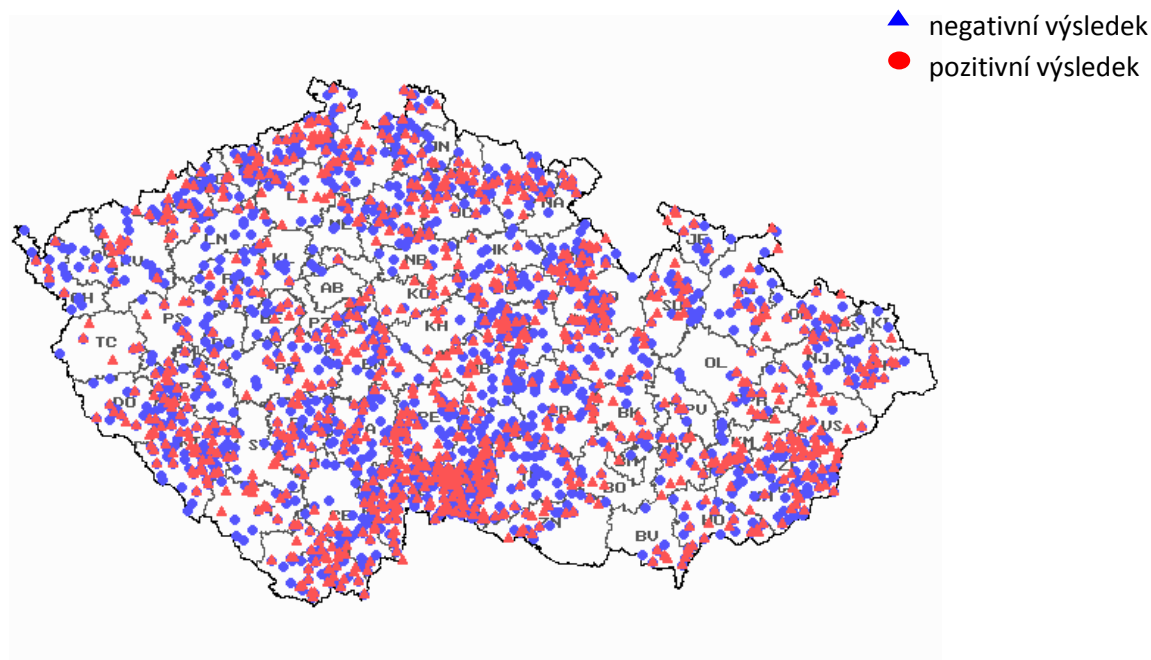
Rozsah vyšetřování u divokých prasat

V průběhu roku 2011 bylo rozhodnuto o provedení monitoringu v populaci divokých prasat. Pro tento monitoring byly využity vzorky, které se odebírají od ulovených divokých prasat pro vyšetření na klasický mor prasat. Monitoring byl ukončen počátkem roku 2013. Předepsaný počet vzorků nebyl odebrán pouze v okresech Sokolov a Cheb, z důvodu nízkých stavů divokých prasat v těchto lokalitách.

Sumární tabulka udávající výsledky monitoringu v populaci divokých prasat za roky 2011 - 2013

Kraj	Vzorků	Pozitivních	% pozitivních
Hlavní město Praha	2	0	0%
Jihočeský	1277	433	34%
Jihomoravský	415	168	40%
Karlovarský	176	42	24%
Královéhradecký	416	132	32%
Liberecký	266	99	37%
Moravskoslezský	210	73	35%
NULL Celkem	39	13	33%
Olomoucký	253	74	29%
Pardubický	352	119	34%
Plzeňský	677	185	27%
Středočeský	504	164	33%
Ústecký	314	97	31%
Vysočina	492	158	32%
Zlínský	234	93	40%
CELKEM	5627	1850	33%

ACHP - výsledky 08/2011 – 01/2013

S výskytem Aujeszkyho choroby u divokých prasat úzce souvisí výskyt této nákazy u psů, a to zejména u psů loveckých. V roce 2013 byly potvrzeny tři případy výskytu u psů, jeden byl ve Středočeském kraji, druhý v Moravskoslezském a třetí ve Zlínském kraji.

PARAZITÓZY VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘE

Trichinelóza divokých prasat

Svalovec, *Trichinella spp.* je parazit vyvolávající onemocnění zvané trichinelóza. Taxonomicky patří mezi hlístice (Nematoda, hlístkové, řád Enoplida), tedy mezi nečlánkované červy odděleného pohlaví. V dospělosti dosahuje samec délky 1,5 mm a samice 3 až 4 mm. Z domácích zvířat parazituje nejvíce u prasat, psů, koček a koní. Z divokých zvířat jsou to především divoká prasata, drobní hlodavci, lišky, tchoři, jezevci, vlci, medvědi, hyeny, lvi a leopardi, mořští savci aj. V našich podmínkách bývá obvykle zdrojem nákazy maso divočáka.

V České republice nedošlo v roce 2012 k žádnému záchytu *Trichinella spp.* u volně žijících zvířat. V průběhu roku 2013 byly čtyři pozitivní nálezy. Všechny pozitivní vzorky pocházely od divokých prasat.

Rozsah vyšetřování u divokých prasat

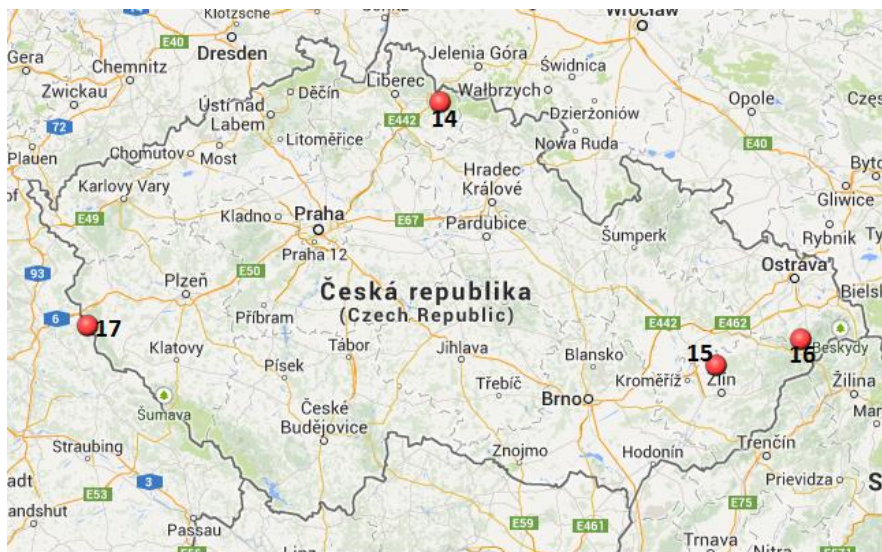
Vyšetření se provádí u všech ulovených divokých prasat určených pro osobní spotřebu uživatelem honitby nebo oprávněným účastníkem lovu.

rok	Počet ulovených	Počet vyšetřených	Počet pozitivních
2011	109 383	99 772 (91,2%)	2
2012	185 176	98 852 (53,4%)	0
2013	184 144	125 193 (68%)	4

Trichinelóza u divokých prasat v ČR, 2001 - 2013

Poř. číslo	vznik	rok	okres	lokality	zvíře
1	květen	2001	Frýdek Místek	Krásná pod Lysou Horou	černá zv. lončák
2	červenec	2001	Znojmo	Tvořihráz	černá zv. lončák
3	duben	2002	Trutnov	Starý Rokytník	černá zv. sele
4	srpen	2002	Frýdek Místek	Ostravice	černá zv. obecně
5	leden	2003	Děčín	Javory	černá zv. obecně
6	leden	2003	Děčín	Staré Křečany	černá zv. obecně
7	prosinec	2003	Hradec Králové	Běleč nad Orlicí	černá zv. obecně
8	prosinec	2003	Hradec Králové	Vysoká nad Labem	černá zv. obecně
9	září	2006	Rychnov n.K.	Velký Uhřínov	černá zv. obecně
10	listopad	2010	Frýdek Místek	Mosty u Jablunkova	jezevec
11	prosinec	2010	Ústí n.Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele
12	leden	2011	Ústí n.Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele
13	leden	2011	Ústí n. Orlicí	Dolní Dobrouč	černá zv. sele
14	leden	2013	Semily	Paseky nad Jizerou	černá zv. sele
15	červenec	2013	Kroměříž	Jankovice	černá zv. obecně
16	říjen	2013	Frýdek - Místek	Kněhyně	černá zv. obecně
17	listopad	2013	Domažlice	Železná u Smolova	černá zv. obecně

Pozitivní záchyt trichinelózy u divokých prasat v roce 2013

3.5.4.2. Monitoring parazitóz u spárkaté zvěře

Parazitologické vyšetření spárkaté zvěře (vyjma divokých prasat) bylo zahájeno v České republice zejména ze dvou důvodů. Prvním byla skutečnost, že doposud nebyl plošný monitoring parazitóz nikdy realizován a tím nebyla možnost zhodnotit oprávněnost každoročního plošného antiparazitárního ošetření volně žijící zvěře uživateli honiteb. Druhým důvodem byla skutečnost, že Česká republika je jediným členským státem EU, který provádí léčení volně žijící zvěře.

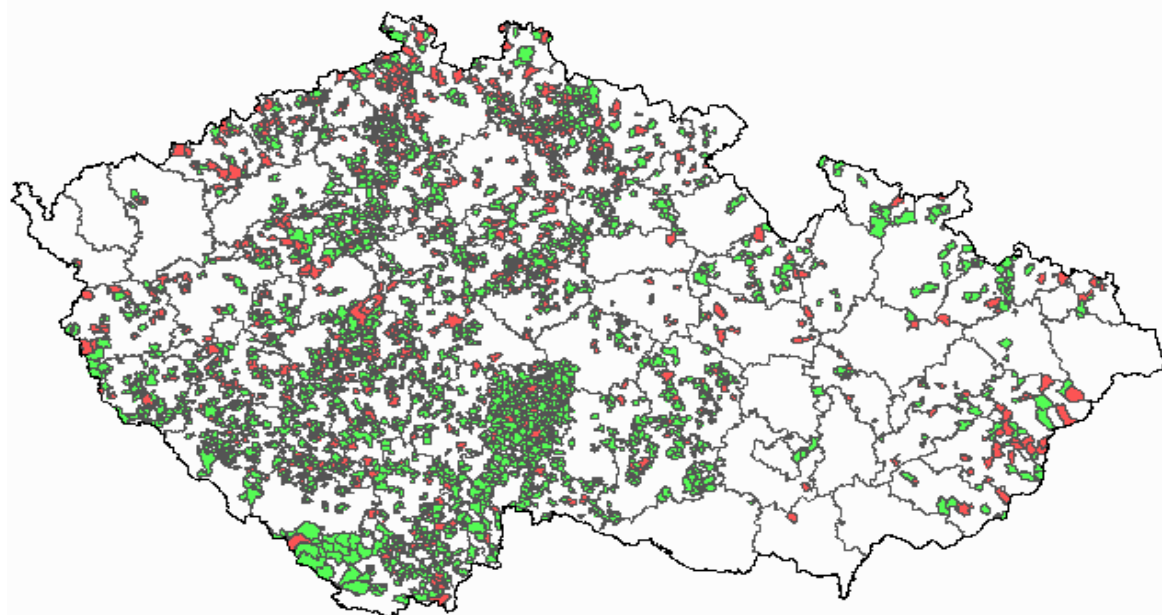
V roce 2013 mělo být podle zadání monitoringu parazitárních onemocnění odebráno a vyšetřeno (na plicní a střevní parazity) v celé České republice 14 000 vzorků. Laboratorní vyšetření na střečkovitost ať již podkožní nebo nosohltanovou bylo považováno za zbytečné, protože napadení zvěře je snadno zjištěitelné a není problém, aby při prohlídce zvěřiny soukromý veterinární lékař, nebo proškolená osoba toto uvedl v záznamu. Výsledky vyšetření mají návaznost na antiparazitární ošetření volně žijící zvěře v roce 2014. Vzorky měly být přednostně odebírány od ulovených nebo uhynulých kusů tak, aby k jednotlivým vzorkům existovala alespoň minimální anamnéza.

Rozsah vyšetření v roce 2013

Vzorky k laboratornímu vyšetření jsou vzorky trusu odebrané z konečníku. V honitbě byly odebrány vzorky tak, aby jeden vzorek byl odebrán z jednoho katastrálního území. To znamená, že honitba, která má tři katastrální území, odebrala tři vzorky, honitba, která má pět katastrálních území odebrala pět vzorků. Pro účel tohoto monitoringu bylo stanoveno, že pozitivními vzorky jsou vzorky vyšetřené na střevní a plicní parazity, kde výskyt vajíček parazitů byl hodnocen na +++ a ++++.

	Počet vyšetřených vzorků	Počet pozitivních
2013	5411	875

Odběr vzorků k parazitologickému vyšetření na střevní a plicní parazity v roce 2013

- negativní výsledek
- pozitivní výsledek
- oblast kde nebyl odebrán žádný vzorek

Výsledky monitoringu v jednotlivých krajích

Kraj	Počet odebraných vzorků	Počet pozitivních	% pozitivních
Hlavní město Praha	34	6	17,6
Jihočeský	1106	102	9,2
Jihomoravský	35	3	8,6
Karlovarský	18	3	16,6
Královéhradecký	332	82	24,7
Liberecký	292	117	40,1
Moravskoslezský	137	13	9,5
Olomoucký	62	18	29,0
Pardubický	301	29	9,6
Plzeňský	727	99	13,6
Středočeský	1060	203	19,2
Ústecký	417	119	28,5
Vysočina	727	52	7,2
Zlínský	163	29	17,8
CELKEM	5411	875	16,2

Vyhodnocení monitoringu a následné léčby

Vzhledem k tomu, že nebyla odevzdána ani polovina předpokládaných vzorků a některé poměrně velké lokality nebyly vyšetřeny vůbec (viz mapa), nemůže být tento monitoring hodnocen z pohledu celé republiky. Nejvyšší výskyt byl zaznamenán v kraji Libereckém Ústeckém a Olomouckém. Z dosavadních výsledků jednoznačně vyplývá, že by antiparazitární ošetření nemělo být celoplošnou akcí, ale akcí cílenou, prováděnou vždy na základě předchozího parazitologického vyšetření.

3.6. RYBY

V roce 2013 nebylo zaznamenáno žádné ohnisko Infekční hematopoetické nekrózy (IHN) ani Koi herpesvirózy (KHV), ale bylo potvrzeno celkem pět ohnisek Virové hemoragické septikémie (VHS). VHS byla potvrzena v okrese Bruntál v Moravskoslezském kraji, v okrese Šumperk v Olomouckém kraji (2 ohniska) a v okrese Frýdek-Místek v Moravskoslezském kraji. Poslední případ VHS byl potvrzen opět v okrese Český Krumlov v Jihočeském kraji. V rámci epizootologického šetření nebyl zjištěn původ zavlečení dané nákazy. U všech potvrzených ohnisek byla chovateli nařízena mimořádná veterinární opatření a nákaza byla nahlášena Evropské komisi.

Monitoring VHS, IHN, KHV

Na našem území je zaveden systém aktivního monitoringu ryb nad virovou hemoragickou septikémií (VHS), infekční nekrózu krvetvorné tkáně (IHN) a koi herpesvirózu (KHV). V letech 2008 – 2011 se prováděl také monitoring IPN. Aktivní monitoring v roce 2013 zaměřený na VHS, IHN probíhal podle stejného schématu jako v roce 2012 a 2011. Aktivní monitoring zaměřený na KHV byl v roce 2013 a 2012 odlišný od roku 2011, protože v roce 2011 se provádělo virologické vyšetření nejen kaprů obecných, ale i koi kaprů. Dále je prováděn pasivní monitoring jarní virémie kaprů (SVC).

Monitoring IPN, VHS, IHN, KHV od roku 2008 - 2013

	IPN		VHS		IHN		KHV	
	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska	vyšetřená hospodářství	nová ohniska
2008	184	0	191	3	189	0	0	0
2009	152	0	155	0	152	0	190	5
2010	149	0	152	2	152	1	184	1
2011	152	0	151	1	151	1	101	0
2012	nevyšetřováno	0	89	0	148	0	95	0
2013	nevyšetřováno	0	172	5	172	0	93	0

Virová hemoragická septikémie je nebezpečná nákaza lososovitých ryb a štik, jejímž původcem je RNA virus patřící do čeledi Rhabdoviridae, rod Novirhabdovirus. Přežívání viru závisí na fyzikálně – chemických vlastnostech a teplotě vody. Virová hemoragická septikémie je vysoce infekční virové onemocnění, které postihuje všechny věkové kategorie ryb, ale přednostně postihuje ryby ve věku jednoho roku při teplotě vody 8 – 10 °C. Inkubační doba této nákazy je 7 – 15 dní. Je závislá na teplotě vody. Při vyšších teplotách má onemocnění mírný průběh, při teplotách nad 15 °C se projevuje vzácně. Mezi vnímavé druhy ryb patří pstruh duhový, pstruh obecný, síhové, lipan

podhorní, štika obecná, losos obecný a více než 70 druhů mořských druhů ryb (platýz, pakambala, sled, treska, šprot).

Ohniska VHS v ČR od roku 2008

okres	rok
Český Krumlov	2008
Blansko	2008
Šumperk	2008
-	2009
Šumperk	2010
Žďár nad Sázavou	2010
Český Krumlov	2011
-	2012
Bruntál	květen 2013
Šumperk	červenec 2013
Frýdek-Místek	srpen 2013
Šumperk	září 2013
Český Krumlov	říjen 2013

Ohniska VHS v České Republice 2008 – 2013 – zdroj IS SVS

● ● ● ●

2008 2010 2011 2013

Pokud jde o **první ohnisko** nákazy v okrese Bruntál v Moravskoslezském kraji, tak zde byly odebrány vzorky ovariální tekutiny pstruha duhového v rámci monitoringu dne 22. dubna 2013. Vzorek byl zaslán na vyšetření do Státního veterinárního ústavu České Budějovice, kde byl prokázán virus. Národní referenční laboratoř pro virové choroby ryb při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství v

Brně (dále jen „NRL“) následně confirmovala původce dne 13. května 2013. Na hospodářství se u ryb nevyskytovaly žádné klinické příznaky, jen ojedinělý úhyn ryb.

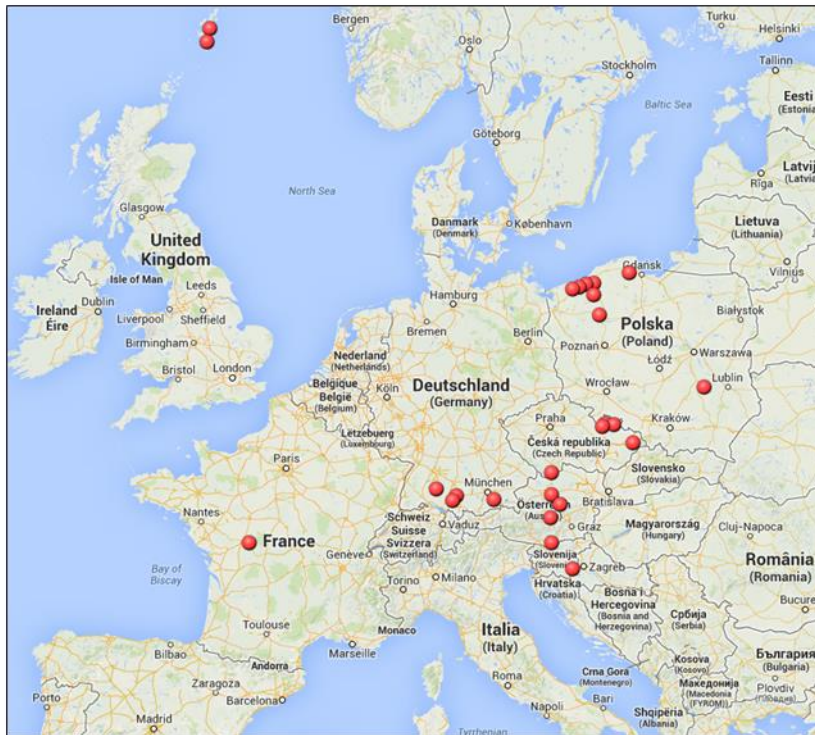
Druhé ohnisko VHS bylo potvrzeno v Olomouckém kraji dne 26. července 2013. Chovatel ryb nahlásil krajské veterinární správě příznaky nasvědčující podezření na výskyt nebezpečné nákazy. U ryb byl pozorován zvýšený úhyn, ztmavnutí povrchu těla, exoftalmus, nekoordinované plavání do kruhu a shromažďování se u výtoků. Při pitvěním vyšetření byla viditelná anémie, nekróza ledvin a krváceniny ve svalovině. Byl odebrán úřední vzorek živých ryb, které byly zaslány přímo do NRL, která následně prokázala ve vzorku původce VHS.

Třetí ohnisko VHS bylo potvrzeno opět v Moravskoslezském kraji 1. srpna 2013. Chovatel nahlásil krajské veterinární správě podezření na výskyt nebezpečné nákazy ryb na základě výskytu klinickým příznaků a to zvýšeného úhynu ryb a výskyt exoftalmus. Byly odebrány úřední vzorky a zaslány do NRL v Brně.

Čtvrté ohnisko VHS bylo potvrzeno opět v Olomouckém kraji 9. září 2013, kdy soukromým veterinárním lékařem byly na krajské veterinární správě nahlášeny příznaky nasvědčující podezření na výskyt nebezpečné nákazy. Byly odebrány úřední vzorky a zaslány do NRL.

Páté ohnisko VHS bylo potvrzeno v okrese Český Krumlov v Jihočeském kraji dne 24. 10. 2013. Krajské veterinární správě byl nhlášen zvýšený úhyn pstruha duhového na hospodářství. Při kontrole bylo následně zjištěno, že se u ryb objevují klinické příznaky, jako je porucha koordinace pohybu (spirálovitý pohyb a boční poloha těla). Při patologicko-anatomickém vyšetření byla zjištěna anémie žaber a krváceniny na vnitřních orgánech.

Výskyt VHS v Evropě v roce 2013

Virová hemoragická septikémie se v roce 2013 vyskytla na našem území, ale byla také hlášena z Francie, Německa, Polska, Rakouska, Spojeného království a Chorvatska. V Evropě se vyskytly také

případy IHN v Polsku, Slovinsku, Německu, Itálii, Rakousku a Chorvatsku. Velké množství ohnisek KHV bylo hlášeno z Německa, dále také ze Švédska, Polska a Maďarska. Za rok 2013 bylo nahlášeno pouze jedno ohnisko infekční anémie lososů z Norska.

Na základě uvedených skutečností lze konstatovat, že tato nepříznivě se vyvíjející nakažová situace v u nás i v Evropě v chovech ryb může být do budoucna značný problém. Je proto důležité dodržovat zásady biologické bezpečnosti v chovech. Základní preventivní opatření spočívají v zabránění zavlečení původce nákazy do chovného prostředí a přísné veterinární kontrole dovezených jiker i násadových ryb. Vše musí pocházet pouze z chovů bez výskytu této nákazy. Základem je pravidelně sledovat zdravotní stav vnímavých ryb v chovu. Další preventivní opatření se týkají především dodržování technologických postupů.

3.7. VČELY

3.7.1. Mor včelího plodu

Onemocnění způsobuje *Paenibacillus larvae*, mikrob, který napadá nejmladší vývojová stadia včel, tedy včelí plod. Spóry původce jsou extrémně odolné vůči běžným postupům devitalizace, proto tlumíme tuto nákazu radikální cestou.

Výskyt moru včelího plodu vykázal v roce 2013 mírný pokles v počtu nově vyhlášených ohnisek - ve srovnání s rokem 2012 pokles o 29 % - přičemž nakažová situace se výrazněji zlepšila ve Středočeském, Jihočeském a Plzeňském kraji. Naopak byla vyhlášena řada nových ohnisek v Zlínském kraji. Bez výraznějších změn zůstávají kraje Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský. V roce 2013 začal platit odlišný režim likvidace ohnisek než v předcházejících letech. Zásadní změnou je utrácení všech včelstev na stanovišti a veškerého pomocného zařízení a materiálu jen v případech, kdy byl potvrzen mor včelího plodu u 15 a více procent včelstev na stanovišti. V opačném případě jsou utrácena a likvidována jen ta včelstva ze stanoviště, u nichž byla laboratorně a klinicky potvrzena nákaza. V obou případech je současně vyhlášeno ochranné pásmo kolem ohniska, ve kterém platí zvláštní režim pro všechny chovatele včel. V tomto pásmu jsou mikrobiologicky vyšetřena všechna stanoviště včel.

V roce 2013 byla spuštěna aplikace aktuálních map s přehledem ohnisek a ochranných pásem případů moru včelího plodu, dostupná pro veřejnost. Tyto mapy zobrazují vyhlášená ohniska ke konkrétnímu datu a aktuálně platná ochranná pásma k těmto ohniskům, což pomáhá chovatelům včel v rychlé orientaci v nakažové situaci na území České republiky.

Zdrojovými daty pro tabulky a mapy je Informační systém Státní veterinární správy

Meziroční srovnání počtu nově vzniklých ohnisek Moru včelího plodu

Rok	2010	2011	2012	2013
Počet nově vyhlášených ohnisek	164	160	179	128

Nově vyhlášená ohniska v jednotlivých letech:

2013

2012

2011

Srovnání počtů odebraných individuálních vzorků v rámci vydaných mimořádných veterinárních opatření dle krajů v roce 2012 a 2013:

Inspektorát	Kód	odebrané vzorky	pozitivní vzorky	odebrané vzorky	odebrané vzorky
		2012	2012	2013	2013
A - Hlavní město Praha		1	0	0	0
Městská veterinární správa v Praze		1	0	0	0
S - Středočeský kraj		4 358	382	1 556	28
Inspektorát Benešov		19	1	0	0
Inspektorát Beroun		145	10	184	0
Inspektorát Kolín		1 278	32	438	0
Inspektorát Kutná Hora		2 872	339	596	28
Inspektorát Mělník		44	0	0	0
Inspektorát Kladno		0	0	338	0
C - Jihočeský kraj		983	59	460	35
Inspektorát České Budějovice		555	42	249	25
Inspektorát Český Krumlov		155	9	86	6
Inspektorát Písek		51	0	4	0
Inspektorát Prachatice		122	4	6	0
Inspektorát Strakonice		95	4	105	4
Inspektorát Tábor		5	0	10	0
P - Plzeňský kraj		1 673	37	213	8
Inspektorát Domažlice		107	0	0	0
Inspektorát Klatovy		1 434	33	44	8
Inspektorát Pízeň		131	4	0	0
Inspektorát Pízeň - jih		1	0	169	0
H - Královéhradecký kraj		1 177	0	1 930	16
Inspektorát Hradec Králové		0	0	634	5
Inspektorát Náchod		55	0	1 015	11
Inspektorát Trutnov		1 122	0	281	0
E - Pardubický kraj		5 059	163	4 984	115
Inspektorát Pardubice		1 087	3	1 061	0
Inspektorát Svitavy		3 415	160	3 373	115
Inspektorát Ústí nad Orlicí		557	0	550	0
J - Vysočina		624	23	658	3
Inspektorát Havlíčkův Brod		54	0	185	1
Inspektorát Pelhřimov		480	23	473	2
Inspektorát Třebíč		90	0	0	0
B - Jihomoravský kraj		1 218	2	333	2
Inspektorát Břeclav		1 218	2	95	2
Inspektorát Hodonín		0	0	237	0
Inspektorát Vyškov		0	0	1	0
M - Olomoucký kraj		0	0	4 953	163
Inspektorát Jeseník		0	0	321	6
Inspektorát Olomouc		0	0	193	4
Inspektorát Prostějov		0	0	1 036	28
Inspektorát Přerov		0	0	103	0
Inspektorát Šumperk		0	0	3 300	125
Z - Zlínský kraj		0	0	3 439	475
Inspektorát Kroměříž		0	0	302	2
Inspektorát Vsetín		0	0	2 458	331
Inspektorát Zlín		0	0	679	142
T - Moravskoslezský kraj		323	2	1 448	48
Inspektorát Bruntál		0	0	232	16
Inspektorát Frýdek - Místek		119	0	605	17
Inspektorát Karviná		0	0	230	0
Inspektorát Nový Jičín		190	2	216	12
Inspektorát Opava		14	0	165	3
Celkem		15 416	668	19 974	893

Zdroj: Informační systém Státní veterinární správy

Varroáza

Toto onemocnění je způsobeno roztočem *Varroa destructor*, který parazituje jak na zavíčkovaném plodu, tak na dospělých včelách. Zásadní význam varroázy je v kontextu s ostatními nepříznivými vlivy, které působí na zdraví včel. Mezi nejvýznamnější patří virózy, chronické otravy, nízká úroveň zoohygieny, nedostatečnost bílkovinné potravy apod.. Varroáza v kombinaci s těmito faktory působí postupné slábnutí včelstev, které může vést až k jejich úhynu či kolapsu, pokud nejsou včas provedena účinná opatření k tlumení její intenzity. Pro plošné sledování intenzity varroázy je každoročně vyšetřena zimní měl všech chovatelů včel. Výsledky tohoto vyšetření pomáhají stanovit úroveň zamoření na jednotlivých stanovištích či větších územních celcích. Na základě těchto výsledků je každoročně stanoveno léčebné a preventivní ošetření včelstev, které je pro chovatele včel povinné. Vzorok zimní měli je chovatel povinen odebrat a odevzdat k vyšetření do 15. 2. daného roku.

Z výsledků vyšetření zimní měli na počátku roku 2014 byla zjištěna průměrná intenzita varroázy v chovech včel 8 %. Celkem bylo vyšetřeno 54 452 vzorků, pozitivních, tzn. s průměrným nálezem více, než 3 samičky roztoče v průměru na včelstvo na stanoviště bylo 4207. Intenzita varroázy je tedy nižší ve srovnání s loňským rokem, kdy průměrná intenzita varroázy v chovech včel byla 11 %. V roce 2013 bylo umožněno alternativní ošetření včelstev jako prostředku k tlumení intenzity varroázy, což byl jeden z faktorů, který mohl vést k meziročnímu poklesu z 11 % na 8 %. Dalším významným faktorem bylo dlouhé období chladných dnů v předjaří, v důsledku čehož včely začaly později plodovat a populace roztočů tedy nedosáhla vysoké intenzity. Systém preventivního ošetření včelstev zůstává obdobný jako v předcházejícím roce. Protože jsou výsledky vyšetření zimní měli na jednotlivých stanovištích velmi odlišné, klade Státní veterinární správa důraz na individuální posouzení situace na konkrétních místech a doporučuje chovatelům včel nespoléhat se pouze na výsledek vyšetření ze zimní měli, ale pravidelně sledovat včelstva v průběhu celého roku, zejména pak v podletí, kdy se líhne zimní generace včel, zodpovědná za jejich přezimování v dobré kondici. Chovatelé včel si stejně jako v loňském roce budou moci zvolit přípravek, který zohlední případný výskyt rezistence na používaná léčiva nebo jejich zkušenosti s tlumením intenzity varroázy v minulých letech, samozřejmě v souladu s vydaným nařízením Státní veterinární správy.

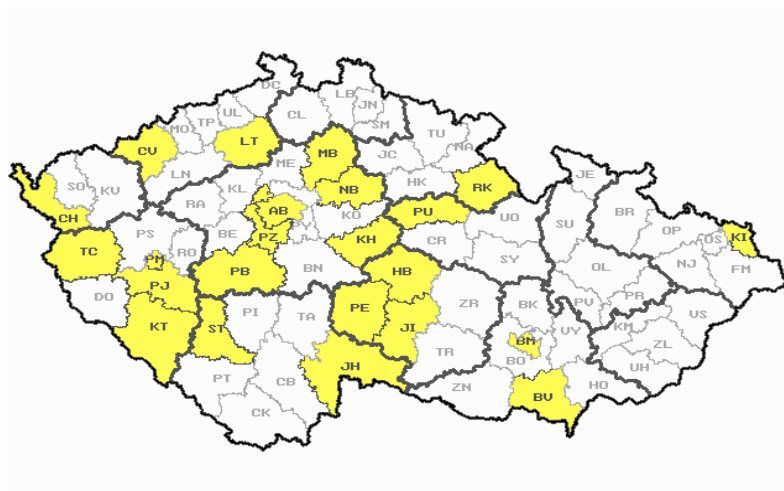
Intenzita varroázy v letech 2013 a 2014

	2013	2014	2013	2014
vzorok >3 roztočů v průměru na včelstvo	5984	4207	11%	8%
vzorok ≤3 roztočů v průměru na včelstvo	29350	24921	55%	46%
vzorok 0 roztočů v průměru na včelstvo	18248	25324	34%	47%
vzorok celkem	53582	54452	100%	100%

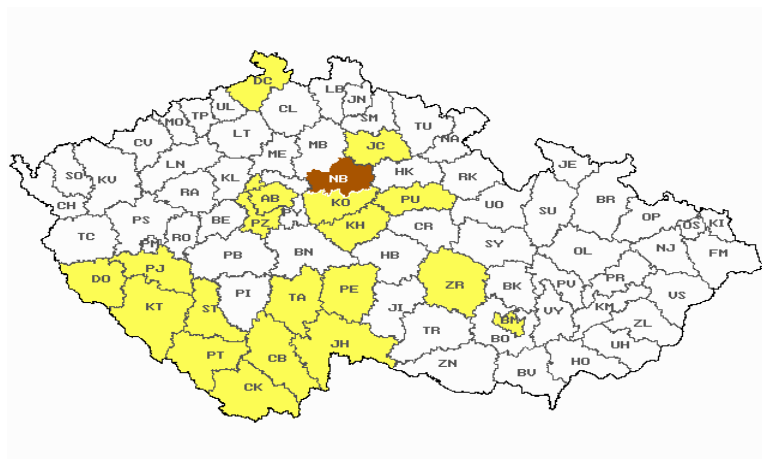
Zdroj: NRL pro zdraví včel při SVÚ Olomouc

**Srovnání podle vyšetření zimní měli za rok 2013 a 2012, hodnoceno podle počtu případů „přes 3“
(více než 3 roztoči v průměru na včelstvo ve vzorku zimní měli)**

2013

2012

Zdroj: Informační systém Státní veterinární správy

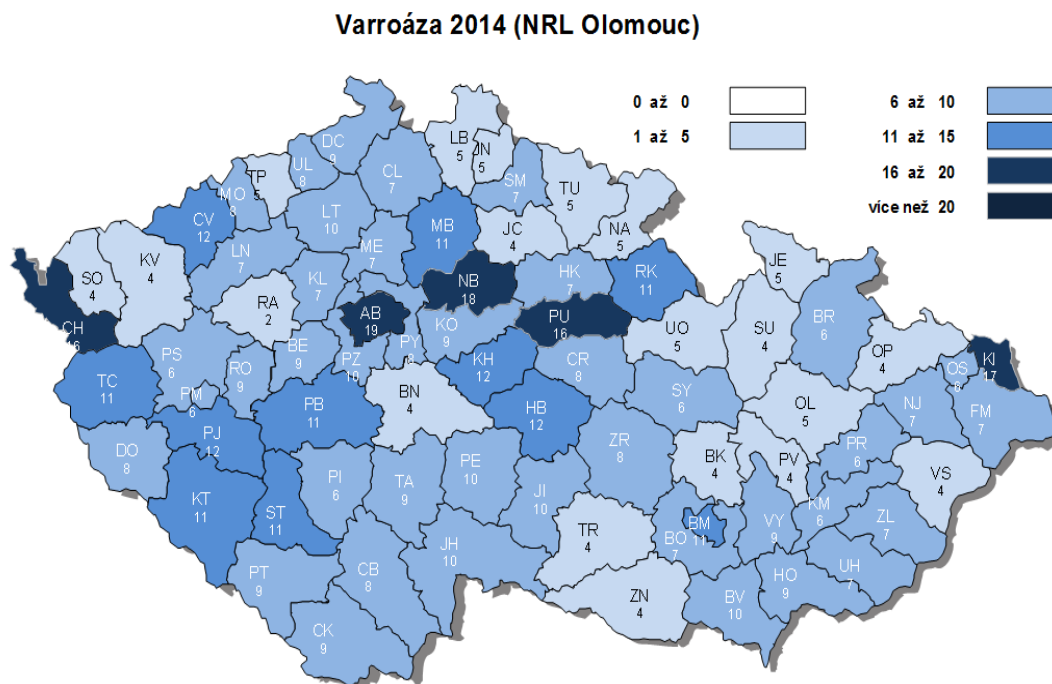
Intenzita varroózy – zimní měl

Hodnoceno podle počtu případů „přes 3“ (>3 roztoči v průměru na včelstvo)

- velmi nízká, procento nad 3 roztoče 1 – 9,9%
- nízká, procento nad 3 roztoče 10 – 19,9%
- střední, procento nad 3 roztoče 20 – 29,9%
- vysoká, procento nad 3 roztoče nad 30%
- výsledky nejsou zahrnuty do přehledu

Intenzita varroózy v jednotlivých okresech – zimní měl za rok 2013, odebraná do 15. 2. 2014

(% stanovišť s výsledkem více než 3 roztoči v průměru na včelstvo na stanoviště)

Zdroj: Informační systém Státní veterinární správy

Činnost Oddělení pro řešení krizových situací – KC Brno

Součinnostní cvičení

Ve dnech 10. 6. 2013 – 13. 6. 2013 proběhlo ve vojenském výcvikovém prostoru Libavá v hospodářství Vojenských lesů a statku Heroltovice součinnostní cvičení, které bylo zaměřeno na činnosti úředních veterinárních lékařů v případě podezření a potvrzení ohniska (ohnisek) některých nebezpečných nálezů zvířat. Jednalo se o činnosti v hospodářství s podezřením na slintavku a kulhavku a dále s podezřením na aviární influenzu a Newcastleskou chorobu drůbeže a postup při nálezů uhynulých zvířat na pastvině, u nichž bylo vysloveno podezření na antrax.

V rámci tohoto cvičení byly prověřeny odborné znalosti úředních veterinárních lékařů jednotlivých pozvaných KVS SVS a jejich připravenost ke vstupu do hospodářství v nichž bylo vysloveno podezření na některou z výše uvedených nálezů, odběrům potřebných vzorků a jejich zajištění pro transport do příslušné národní referenční laboratoře a vybavenost pohotovostních kufrů. Na cvičení byla dále prezentována technika pohotovostních středisek pro mimořádné situace SVS určená k depopulaci zvířat v případě potvrzení nálezů.

Cvičení se zúčastnili i zástupci Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenské republiky a bylo demonstrováno jejich vybavení pro depopulace ohnisek nebezpečných nálezů.

Příslušníci Vojenské veterinární služby seznámili účastníky cvičení se svým vybavením k polní laboratorní diagnostice a pro dekontaminaci zvířat a dalšími silami a prostředky, které jsou k dispozici pro případy řešení vážných nálezových situací na území ČR. Součástí cvičení byl také seminář k problematice nálezů koní.

Pohotovostní plány pro případ vzniku nebezpečných nálezů

- Slintavka a kulhavka
- Klasický mor prasat
- Newcastleská choroba drůbeže
- Africký mor prasat
- Vezikulární choroba prasat "
- Mor koní
- Katarální horečka ovcí
- Aviární influenza
- Mor skotu
- Mor malých přežvýkavců
- Neštovice ovcí a koz
- Epizootické hemorhagické onemocnění jelenovitých
- Nodulární dermatitida
- Horečka údolí RIFT
- Vezikulární stomatitida
- Infekční anémie lososovitých
- Bovinní spongiformní encefalopatie
- Trichinelóza
- Pandemický virus chřipky u prasat
- Ostatní nálezů (nálezů ryb)

Pohotovostní plány pro případ vzniku mimořádných událostí

Zásady pro vypracování vnějšího havarijního plánu pro radiační havárie
 Ochrana proti účinkům bakteriologických (biologických) prostředků
 Zásady pro veterinární činnost v případě chemické havárie
 Zásady pro veterinární činnost v případě havárie při přepravě zvířat
 Zásady pro veterinární činnost v průběhu záplav

Likvidace ohnisek – přehled utrácení zvířat z důvodu výskytu nebezpečné nákazy v období 1. 1. 2013 – 31. 12. 2013

Nákaza	Okres	Druh zvířat	Počet utrácených	Způsob utrácení	Datum utrácení	PSMS
Pseudomor drůbeže	Prostějov	holub	22 ks	CO2 Big Bag	11.1.2013	Brno
Salmonela	Kroměříž	nosnice	1 000 ks	CO2 kontejner	1.3.2013	Brno
Salmonela	Opava	nosnice	10 000 ks	CO2 kontejner	16.4.2013	Brno
Salmonela	Louny	nosnice	40 000 ks	CO2 kontejner	14.5.2013	Brno, Hradec Králové
Salmonela	Liberec	nosnice	15 000 ks	CO2 kontejner	25.6.2013	Brno, Hradec Králové
Virová hemorhagická septicémie (VHS)	Šumperk	Pstruh duhový	8 000 kg	CO2 ve vodě	2.8. 2013	Brno, Hradec Králové
VHS	Frýdek-Místek	Pstruh duhový	1 200 kg	CO2 ve vodě	14. 8. 2013	Hradec Králové
VHS	Šumperk	Pstruh duhový	300 kg	CO2 ve vodě	16. 9. 2013	Brno
Salmonela	Louny	nosnice	81 397 ks	CO2 kontejner	18.9. – 19.9.2013	Brno, Hradec Králové
VHS	Č. Krumlov	Pstruh duhový, Pstruh obecný, Lipan podhorní	15 000 kg (230 000 ks)	CO2 ve vodě	31. 10.2013 6.11.2013	Brno, Hradec Králové

Mimořádná kontrolní akce – dovozy zvířat

V souvislosti se zhoršující se nálezovou situací u skotu v Evropě, bylo v průběhu roku 2013 rozhodnuto o zahájení mimořádné kontrolní akce, při které byl vyšetřován dovezený skot ze členských zemí EU. Tato mimořádná kontrolní akce byla zahájena v květnu 2013 a ukončena byla v prosinci 2013.

Příslušné KVS, kam byl dovezen chovný skot starší 24 měsíců, zařídily, aby tento skot byl vyšetřen na tuberkulózu, brucelózu, leukózu skotu, paratuberkulózu, IBR a BVD. Rozdíl mezi počtem dovezených a vyšetřených zvířat je způsoben faktem, že jsou do chovu dovážena i zvířata mladší 24 měsíců.

Tabulka se zeměmi původu a počty dovezeného skotu

země původu	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
Belgie	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Dánsko	0	0	0	0	0	0	31	0	31
Francie	0	0	0	0	0	21	5	36	62
Německo	85	43	36	18	5	59	20	22	288
Nizozemsko	0	10	10	5	26	0	15	7	73
Rakousko	4	3	60	0	0	12	18	2	99
Slovensko	0	0	54	16	0	112	136	251	569
Spojené království	0	0	0	0	0	0	0	5	5
CELKEM	89	57	160	39	31	204	225	323	1 128

Počty vyšetřených kusů a výsledky vyšetření

	Brucelóza	Leukóza skotu	BVD/MD	Para TBC	IBR nevakcinovaná	IBR vakcinovaná	TBC skotu
Zvířat celkem	635	639	635	635	492	141	570
Z toho pozitivní	0	0	10	1	0	0	0

Výsledkem této mimořádné kontrolní akce je zjištění, že skot se do České republiky dováží ve významnějším množství pouze z několika členských států (Dánsko, Francie, Německo, Nizozemsko, Rakousko, a Slovensko). U nálezů na které má Česká republika status země prosté, nebylo zjištěno žádné pozitivní dovezené zvíře.

LABORATORNÍ DIAGNOSTIKA

Laboratorní vyšetřování vzorků odebíraných v rámci veterinárních sledování jsou prováděna ve státních veterinárních ústavech (SVÚ).

V roce 2013 tuto činnost zabezpečovala následující pracoviště:

SVÚ Praha

SVÚ České Budějovice

SVÚ Hradec Králové

SVÚ Jihlava

SVÚ Olomouc.

SVÚ jsou moderními pracovišti veterinární laboratorní diagnostiky v oblasti nálezů zvířat, hygieny potravin, hygieny krmiv a ekologie. K provádění diagnostiky mají k dispozici velmi kvalitní odborné laboratorní zázemí, které využívá nejnovější vědecké poznatky a technologie.

Diagnostické služby jsou poskytovány jak pro účely státního veterinárního dozoru, tak zákazníkům z řad chovatelů, zpracovatelů živočišných produktů, výrobců, obchodníků a občanů.

SVÚ mají zaveden a akreditován systém jakosti podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005. Jednotlivá pracoviště jsou vedena jako zkušební laboratoře akreditované Českým institutem pro akreditaci, o.p.s. (ČIA). Převážná část vykonávaných zkoušek je prováděna v akreditovaném režimu.

Akreditací zkušební laboratoře se rozumí posouzení shody managementu jakosti laboratoře s kritérii mezinárodní normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005. Akreditace znamená uznání způsobilosti zkušební laboratoře vnitrostátním akreditačním orgánem tj. ČIA, k provádění zkoušek a vzorkování vymezených v dokumentu Osvědčení o akreditaci.

SVÚ zajišťují:

laboratorní diagnostiku infekčních a neinfekčních chorob zvířat všech druhů a kategorií

kompletní laboratorní vyšetření zaměřená na zdravotní nezávadnost a jakost potravin, krmiv, vody a jiných biologických materiálů,

monitoring cizorodých látek v potravinovém řetězci člověka, zvířat a prostředí

odběr vzorků kvalifikovanými pracovníky

měření některých zoohygienických parametrů

svoz vzorků k vyšetření prostřednictvím pravidelných svozových linek

odbornou poradenskou činnost v oblasti platné legislativy.

V rámci SVÚ působí několik národních referenčních laboratoří (NRL) a referenčních laboratoří (RL). Národní referenční laboratoře jmenuje Ministerstvo zemědělství a jejich seznam je zveřejňován ve Věstníku MZe.

Referenční laboratoře pro danou nákazu nebo problematiku vyhlašuje podle potřeby Ústřední státní veterinární správa SVS (ÚVS SVS).

NRL jsou odborně napojeny na příslušné Referenční laboratoře společenství (EU RL) a každoročně se zúčastňují společných jednání zaměřených na danou oblast a jsou rovněž podrobovány kontrolním testům zaměřeným na prověření kvality vyšetřování. Koordinují činnost ostatních laboratoří v ČR, které se zabývají se stejnou problematikou.

Aktuální seznam NRL a RL je dostupný na webových stránkách ÚVS SVS www.svscr.cz v oddílu Laboratorní diagnostika.

Výsledky vyšetřování vzorků a hodnocení nálezů je prováděno formou protokolů o laboratorní zkoušce, které jsou po ukončení všech nezbytných procesů předávány jako výstupní dokument zadavateli vyšetření. Způsoby doručení lze předem dohodnout s konkrétní laboratoří.